

JK 832 E
1984

საქართველოს
საბავშვო ლიტერატურის
ცენტრი

რვაენი დროშა

"NOTRE DRAPEAU"

ლაბააკაბეული - ნოე ჟორდანი

მ ა ი ს ი --- 1984 წ ე რ ი.

3 ა რ ი 8 ი.

(Quelques données)

On sait que la Russie soviétique, violant le traité conclu à Moscou, le 7 mai 1920, avec la République géorgienne, a envahi cette dernière en 1921, et après une guerre acharnée de 6 semaines, l'a occupée militairement.

Les exécutions en masses ne sont désormais pour les bolcheviks que des faits divers, les tchekas et les prisons ne suffisent plus à contenir les prisonniers politiques.

M. Trotsky, alors commissaire à la guerre de la Russie soviétique, a résumé à sa manière, la terreur.

Lors de son passage à Tiflis au début de l'année 1924, il a déclaré : « En 1922, Staline m'a dit : « Il y a lieu de retourner la Géorgie de fond en comble, afin de détruire en elle l'influence et la force du menchévisme. » Cette œuvre peut actuellement être considérée comme accomplie. La Géorgie a été suffisamment retournée... »

Hors commerce

საქართველოს სსრ-ის საგარეო საზღვარ-პარტიული ბიუროსი.
Organe du Bureau à l'Étranger du parti Social-démocrate de Géorgie.

N° 102

Gérant : Pr. Intskirveli

ქართული

ერის

დღესასწაული

ერის ნაციონალური დღესასწაული პირმშო იმ დემოკრატიული მო-
 -ძრაობის, ^{რომელიც} XVIII- საუკუნის მეორე ნახევარში იწყებს კაცობრიო-
 -ბის ისტორიაში გამოვლინებას, სხვადასხვა კონცინენტზე მღებარე
 -ორ ქვეყანაში, რომელთა სოციალურ-პოლიტიკური წყობა წარმოადგე-
 -ნდენ სხვაობას. მათ ცივილიზაციას და ხულიერ კულტურას ხაკუთ-
 -არი გეოგრაფიული პირობები განსაზღვრავდენ.

ამ ორ ქვეყანაში დემოკრატიული მოძრაობა თითქმის, ერთ-
 -დროულად იწყებს ხინამდვილეში ეადამწყვეც ბრძოლებს, თავისი
 -მოქალაქობრივი უფლებების მღვეამოხილებიხათვის, რომ ერს დაემკ-
 -ვიდრებია ახალი სახელმწიფოებრივი ფორმა, თავისი შეხაკყვისი
 -სოციალურ-პოლიტიკური აღნაკობით.

ინგლისელ კოლონიზატორებთან ბრძოლებში გამარჯვებული
 -ამერიკელი ხალხი აქვეყნებს დამოუკიდებლობის დეკლარაციას, 1776
 -წელს, 4-ივლის და ამავე თარიღს აღიარებენ, ეროვნულ დღესასწაულად.
 -დეკლარაციის ერთი მოავარ ავტორთავჰნი იყო, ^{მათგან} ვამ-

12491

-იგმონიშნენ ერთად თომა ღვებერსონი ,ორივენი იყვნენ მსხვილი მიწათფლობელები.

ლექლარაციას საფუძვლად დაედო დემოკრატიული პრინციპები, რომელმაც აღიარა , აღამიანი მოქალაქეთ , განურჩევლად მიწი გარეგნული სხვადასხვაობისა. ამერიკული დემოკრატია შენდებოდა და ვითარდებოდა ზემოდან. მსხვილ და საშუალო მიწათფლობელებს და განვითარების გზაზე ახლად ფებადგმულ ინდუსტრიალურ მრეწველობის პიონერებს, იმდროინდელი საწარმოო ძალთა განვითარების შესაძლებლობის პირობები არ აძლევდენ საშუალებას, რომ მონობის ინსტიტუტი კანონ გარეშე გამოეცხადებიათ. ამერიკის დემოკრატია იძულებული იყო, თავის დამოუკიდებლობის დეკლარაციის ეს, შეეთავსებელი , სამარცხვინო ცვირთი, მონობის ინსტიტუტი 87-წელი საკუთარი ზურგით ეზიდა, მიუხედავთ ამისა, ამერიკული დემოკრატია თავის ერის ჩამოყალიბებაში, არა თუ მარცო, ეკონომიური განვითარების ძლიერ უწყვეტ პროცესს ავლინებდა, არამედ აგრეთვე, ეროვნული კულტურის ხელიერ აღმავლობას, რომლითაც ამკობდა თავის ეროვნულ დღესასწაულის ხელისკვეთების ღირსების ძლიერებას და სიამაყეს. ყოველივე ეს ხვედრი ამერიკული დემოკრაციისა, დღესაც ცხადყოფად მეფყველობს, ამერიკის ხვედრითი წონის შესახებ საერთაშორისო მდგომარნობაში, მათი ეროვნული თავმოყვარეობის და ღირსების საპატივცემლოდ.

უკვე დემორალიზებული აზხოლუჭური მონარხიის დახავსებულნი ყოფანხოვრების რღვევის და განახლების ის უღიღეძი პროცესი, რომელიც ვრანგის ერს უნდა მოეხადინა იმდროინდელ ევროპის საკეთილდღეოთ, სამწუხაროთ, რევოლუციისაღმი იღეოლოგიურათ განწყობილ ინტელექტუალურ ხელმძღვანელობას და ერის საშუალო კლასებში აღმონენებულ დემოკრაციას ხელიდან გაუხსნდნათ რევოლუციის პროცესის საწყისებიდა მას დაეპატრონა თავაშველებული მახებისბრპოთა ხელმძღვანელობა, რომელთა დაუნხრომელი ვაშაშვაგებული ხურვილი იყო, საკუთარი შურისძიების აღლო, საზოგადო-

-ებრივი თავისუფლების ნეტარების იარაღად აღემართათ, ვითომც
 ისტორიული გარღამავლობის აუცილებლობა. მათვის მრულიად მიუღ-
 -ებელი იყო, ზახტლილის აღების თარიღი 14-ივლისი, *Fete de l'Ex-
 libration* იროვნულ დღეთ აღიარებული, როგესპირი, მარატი
 და დემუდენი პიდაპირი ზიღლით განსაზღვრავდენ, ამ ეროვნული
 ფედერაციის დღეს, იხინი დარწმუნებული იყვნენ, რომ 14-ივლისი
 იყრ, ზეიმი და გამარჯვება, კონსტიტუციური მონარხიის და ლაფა-
 -ნიეცის, ეროვნული კრების შემწეობით. შურისძიებით გაპროცებ-
 -ულნი მეთაურნი, მარცო დემამოგიფთ ვერ დაყმაყოფილდენ, ერო-
 -ვნული დემოკრატია და მის ეროვნული დღესახაული დაჯილდოვენ,
 მოღერნული სახჯელი მანქანით, გილიოფინით. საფრანგეთის დემ-
 -ოკრატიათ თავის ეროვნული დღესახაულის ეს შეუფერებელი დეკო-
 -რაცია დღემლის აფარა, როგორც ისტორიული საჩუქარი პოლპევიკ-
 -კომუნისტების წინაპრებიდან, რომელნიც იმ ეპოქაში მოღვაწე-
 -ობდენ, დღევანდელმა მთავრობამ ეს საჩუქარი ჩაშარა ისტო-
 -რიას და ამით, სოციალისტებმა ღირსეულად მოიხადენ თავხის ის-
 -ტორიული ვალი, არა თუ მარცო თავის მშობლიური ერის წინაშე, არ-
 -ამელ მთელი კაცობრიობის წინაშე.

ჩვენ თვალი გადავავლეთ ორი ქვეყნის, სხვადასხვა სახის-
 ჭლახიკურ დემოკრატიათ წარმოშობას და მათი განვითარების მთა-
 -ვარ მომენტებს, რომ ამით საშუალება მოგვეცეს, შეძლებისდაგვა-
 -რათ წარსული ისტორიული მოვლენების პერესპექტივებში წარმოვ-
 -იღგინოთ, ჩვენი ერის და ქვეყნის დამოუკიდებლობის ღრობის დემ-
 -ოკრატიათ ეროვნული სუბიექტივიზმის უნარიანობა და მისი ეთპის
 ინტერნაციონალური ღირსება.

ამ საუკუნის დასაწყისიდან საქართველოს სოციალ-დემოკრ-
 -ატულ პარტიათ ზრადლებათ უყენებდენ, ეგრეთწოდებულნი პატრიოტთა
 მაყრიონი, რუსეთის სოციალისტურ პარტიათთან და მუშათა მოძრაობ-
 -ათთან ერთიანობას, მათთან ორგანიზაციულ მუშაობას, მათ 1904-წ.

"საქართველოს" რედაქციას გარკვეული და საბუთიანი განმარტებით უპასუხა ნ. ყორღანიამ:

"ორგანიზაცია, რომელიც ღღეს ჩვენ მიგვარ-
-ნია ღღევანდელ პირობებში ბრძოლის
ხაუკეთესო იარაღათ, ხოლო როცა ეს
პირობები შეიცვლება, მაშინ ვნა-
-ხავთ, და თუ საჭირო იქნება, შე-
შეხაფერიხათ შევცვლით ორგანი-
-ზაციას." /ნაც. ხავ./

ცხოვრების სინამდვილის მსვლელობის ვითარებაში, ეს მართლაც ასე მოხდა. როცხავ რუხეთის რევოლუციური ღღემოკრაცია ფიშკ-ური მსხვერპლი ვახთა ოქცომბრის ღღეებში წითელი რუხეთის კონცრევილიუციისა... ამიერკავკასიის პაცრონობა ქართ-ული ღღემოკრაციის გარღუევალ ხაკითხათ იქნა, მაგრამ იხცარიული მწუხარება კლავ ეროვნულ მგლოვიარობათ მოვეღინა ჩვენ ერს. ამიერკავკასიის ხეიმი უიმეღოთ გაიბზარა, . იხღამური ფა-ნაციღმი თურქების ხამხედრო ძალაზე უფრო ძღიერი აღმოჩთა, ის წინ გაღაღღობა ჩვენ წინაპრებს. ქართული ღღემოკრაციის წინაღმართულმა ხაქმის სინამდვიღემ, გარღუევალ ხაკითხად აქცია, ამიერკავკასიისხეიმის უნიადაგობა ღღა მიხი ღღაშღის აუ-ციღღღღობა. ნ. ყორღანია ქ. ბათუმიღან ბრუნღღება თბიღღისში, . მან აუციღღღღელად მიიჩნია პარციის ორგანიზაციების ხაქროთ თათბირი, ხაღავ მთავარ მომხხენეღღღად თვითონ გაძღღღის. კვი-ხუღღოთ მის მოგონებაში:

"თავღღღღღღელი აღამიანეღღი იმ
ღღამეხვე შეეხიენ მუშათა რაი-
-ონეშხ, 24-ხათში მთელი მუ-
-შათაკლახი გაღაიყვანენ ხაქ-
-ართვეღღოს ნაციონაღღურ რღღ-
-ხეღღეი".

ახე ამგვარათ წარმოიშვა საქართვეღღოს ღღემოკრაციის ეროვ-

-ნული სუბიექტივიზმის უნარიაწობა და გამჭვრიძობა, რომელიც თავის ეთიკის ინტერნაციონალურ ღირსებასთან ურთიერთობის წონა-
-ნახწრობას განვლიდა, ყველავე ამისათვის იყო ნოყიერი მშობლი-
-ური ნიადაგი, რათქმა უნდაებს, ხრული ინტერნაციონალური შეგნე-
-ვის შეხამება მოქალაქე დემოკრატიის ეროვნულ სუბიექტივიზმის
ინტუიციებში, აღმოვლილი იყო მშობლიური ერის რაინდული ხულისკვ-
-ეთვების ილიალებში, რომლის შედეგათ, ქართველი ერის დემოკრატიის/
ხულში განუწყვეტლივ დვივოდა ეს ცრალიციები, რომელხან ქართველი
ერი ხაკუთარი ენერგიით ეზიღებოდა შორეულ ხაუკუნეებთან, ყოველ
ეპოქის თავის წინაპართა უკვდავ ანდერძს. ხოციალ- დემოკრატიული
პარტიის ეროვნული დამსახურება, თავისერის წინაშე იყო ის, რომ
ქართული დემოკრატიის ხულში, ისტორიული წესრიგანობით განწყობილ
ხაკაცობრიო ილიალებს გზა უჩვენა და გაუხსნა თანამედროვე ცი-
-ვილიზაციის კურთხეულ ჭიშკრისაკენ, თანამედროვე ენით, რომ ითქ-
-ვას, თავის მშობლიური ერი და მისი დემოკრატია შეი-
-ყვანა ევროპიულ ხაერთაშორისო ოჯახში, რომელიც იყო მანამდის ყო-
-ველთვის განუხორციელებელი ოცნება ჩვენი წინაპრების. ყოველ
ხაუკუნეში; ეს იყო, ხაქართველს ხოციალ- დემოკრატიის თავგა-
-განწირული პოლიციკური მუშაობის ნაყოფი და შედეგი, რომელიც ამ
პარტიის დებუჭში დარჩება, როგორც უდიდესი და უკვდავი ისტორიუ-
-ლი დამსახურება, ერის წინაშე ხაუკუნეების მანძილზე, ამ დროს მათ
გვერდში უდგა ყველა, ვის გულში და ხულში დვივოდა, ხაკუთარი ერის
ნაციონალური ძლიერების ღირსება.

1918წელს, 26-მაის დილით, ამიერკავკასიის ხეიმის უკან-

-ახვენელ ხხლომაზე აუდიტორიის წინაშე ირ. წერეთელმა მიერ წარ-
-მოქმედი ხიფყვა, არის კეთიშობლიური აღიარება, ჩვენი ერის
დემოკრატიის ისტორიული ჭეშმარიციებისა:

"Великое дело грузинского народа, величайшее национальное дело сделала именно социал-демократия. Голоса—

правильно"! / Она это сделала тем, что возвращала чувство солидарности грузинского народа с другими народами. Дело грузинского народа мы защищали и будем защищать не так, как нечто противоположное делу других народов, особенно соседних народов, а как общее дело всех народов. Так понимали национальное дело, и так начинаем". /Бурные, продолжительные аплодисменты, переходящие в овацию." /Стер. отч. зак. сессия./

26-მაისის დღისხსენებით ამიერკავკასიის ზეიმა, რომელშიც სხვა რამესთან ერთად შეურიგებელი უთანხმოება წარმოიშვა, ომის და წავის საკითხში, თავის მუშაობა დამთავრებულად ჩათვალა ზეიმის შემადგენლობას დაშლილად აცხადებს, ერთხმად, ორის გამო-კვეთით.

26-მაის ნაშუაღღებს, 4-საათზე და 50-წუთზე, ღანჩხუთიდან მოვლენილი, ქართული ლექსიკოლოგიის ფუძემდებელი დამამის ლექსიკით, რომ ითქვას, გამორჩეული-ნაზარეველი, რომელმაც აუწყო დაშენს ხაზოგადობას, იმ ახალი სახელმწიფოს მიხედვ, საერთაშორისო დიპლომატიის სარბიელზე, რომელსაც 117-წლის წინად წართმეული დამოუკიდებლობა ღღრღინა სრულ უფლებებში.

26-მაისი იქნა აღიარებული, ეროვნულ ღღესახწაულად მთლიან და დაუხრულებელ ზეიმში.

ეროვნული კაცახსროფის შემდეგ რ. ინგილო წერდა:

ჟეს ღღე, 26-მაისი იგივეა საქართველოს ახალ იცორიაში რაც საქრისცვიანობის აღღგომა".

ამ ხიციყვებში არის ახახული იცორიული მოღენების ხინამღვიღე, ამ ხინამღვიღეში დარწმუნღებიან, ჩვენი შინაურნი დავარულნი

მცერ-მოყვარენი , როდესაც ისინი / გაენგობიან, ამ ჩვე-
-ნი ეროვნული ღვინისა და სულიერ მამის ნ.
ყორდანიას შემდეგ სიწყევლებს:

"26-მაის ქართველობა დაეპაწრონა
თავს თავს, როგორც ერთი მთლიანი ერი,
კუთხური განდგომა, თემური ქიშპობა,
წაღვინა და დაბნეულობა გაქრა და
26- მაისში გამოიკვეთა ერთი ხალხი,
ჭირში დაღვინაში განუყრელი. 26-მაისი
ბუღოზს თვითი ქართველის გულში." / ნ. ყ. /

ახე ამგვარად დაეპაწრონა თავისუფალ დამოუკიდებელ საქართველოში
მისი დემოკრატია, რომელსაც საკუთარი ზურგით არ უზიდავს თავის
შეუფარდებელი და შეუთავსებელი ცვირთი. ის წარმოიშვა და დავა-
-ყვანდა, საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული პარტიის იდეოლოგიის
მზრუნველობაში.

ქართველი ერი, მგზავხად ყველა კულტურული ერისა, მდიდარი
იყო, ქრისტიანული და წარმართობის დროიდან ცრადიციად შემორჩენ-
-ილ ღვინისა და სულიერ მამის ნ. ყ. ყორდანიას მიერ დატანილი
-მისი და მის წარმოშობის ისტორიაში ვერცერთმა მათგანმა ვერ
აღმართეს თავის სახელი, პირიქით, ისინი დროთავეთარებაში
იქნენ პროვინციულ და კარჩაკეცილ დროს ცარების კუთხურ უქმეებათ.
დასავლეთ საქართველოში, იშვიათად მოიპოვებოდა ალაშიანი, რომ-
-ელსაც გარკვეული წარმოდგენა ქონებოდა ალავერდობაზე! თუ
ახეთ მდგომარეობას ადგილიქონდა ღვინისა და სულიერ მამის ნ. ყ. ყორდანიას
ქვეყნის დასავლეთ ნაწილში, ცხადია, აღმოსავლეთ საქართვე-
-ლოში, რა სამწუხარო და უნეგემო მდგომარეობა იქნებოდა, ალბათ,
ხანთღით საქმეზელი იყო, მგონე და გამგები, მაგალითად, თუ
რა იყო და როდის მოწამეთობა!, რომელიც ცივიკონური წესის
თანახმად, ყველგან მართლმადიდებელი ეკლესიის მსახური ვაღ-

ფაღღებული იყო ყოველთვის წირვალის შიშველებში მოეხსენებია, წმინდანები, ძმები ღვთის და კოსტანტინე მხეიძენი, მთავარწიგნისწამართვის ხანა..

26-მაისმა გაარღვია ქართული ერის, ღვთისმშობელი, ვეფხველ-
-ური ხანის შემორჩენილი ჯიბრები და ერის ხელში და გულში და
-ვენა, ეროვნული თავისუფლების და გამარჯვების აღამე, რომელსაც
66-წელი ექაჩავებთან უზალრუკი ღვთისმშობელი ქართული გერები, მაგრამ
მისი შერყევაც ვერ შეძლენ.

მოვა, ის ხაუკუნეები, როდესაც ჩვენ ღვთისმშობელი, ღვთისმშობელი
მეგობრის ნამსხვრევების კვარცხლბეკზე წამომდგარი, მუშა--გლეხურ
გვარდიელი გუშლამში გახვეული, იარაღ ახსმული, მხედრული ხალამით
უპაფაკებს, მის წინ მდგომ მეფე ვახტანგ გორგასანს, თუ როგორ
იბრძოდა ის, მისი ქალაქის ქუჩებში; სოციალ-დემოკრატიული იდეო-
-ლოგიის ეროვნული იდეით შთაგონებული და აღფართოებული ამცირეველ
არსენალის აღაყაფის კარებს, სამშობლოს დამოუკიდებლობისათვის.

მომავალ ხაუკუნეებში, ამ პატრიოტ მეზრძოლის მეგობრის წინ, ყვე-
-ლა გამველი ქართველი შეჩერდება, ქედ მოხრილი მიუძღვის, ქარ-
-თულ ხალამს კეთილი ხსოვნით და მოგონებით, როგორც შვიც უკვდავ
წინაპართა წარმომადგენელს. ხანდაშემდგომი კი მისმეგობრის კვარ-

-ცხლბეკის ქვეშ მუხლ მოღრეკილი, გაღიხახავენ პირჯვარს და იფ-
-ყვიან: შენლოზა და ნათელი ხსოვნა, შენ უკვდავ ხელთან ერთად შენ
პატრიოტულ ბრძოლებს, კურთხეულ იყავ 26-მაისთან ერთად.

ხამწუხაროა, მაგრამ სინამდვილეა; ამ ღრმს, ჩვენი ხაფლავები
შორს მყოფნი განხვევებაში, წარმოდგებიან მათ მოგონებაში და ჩვე-
-ნს გაღმოგვახავენ პირჯვარს და იფყვიან: უცხო მიწაში განხვე-
-ვებულნი, დავიწყარნი თანამემამულენნი, თვლადებულნი ქართვე-
-ლო-პატრიოტებო--შენლოზა თქვენთა ხამარდისო.

იმ ღრმს, ქართული დემოკრატიის უძლეველი ახალგაზრდული ხმა დაი-
-ქუხებს ჩვენ მშობლიურ მიწაზე, ---ამინ, ხაუკუნით იყოს ხხენება
მათი.

პარიზი

1984წ., მაისი

პ. აგვალიანი

Tous les ans, le 26 Mai, chaque géorgien de l'autre côté du Rideau de fer commémore secrètement avec une grande émotion l'acte qui a fait ressusciter la Géorgie après un siècle d'esclavage .

Ceux qui ont échappé à la rigueur des occupants sortent en cachette le drapeau tricolore pour le contempler en famille à l'abri de tout regard indiscret ; ils adressent leurs pieuses pensées aux victimes de la terreur bolchévique et expriment un souhait ardent : le rétablissement des libertés et de l'indépendance ravies .

Ils savent que l'indépendance de la Géorgie fut proclamée au moment où les peuples sortaient d'une guerre ruineuse et cruelle ; que la Géorgie était à cette époque très appauvrie, car aux difficultés internationales s'ajoutaient la désorganisation de la vie économique entraînée par la révolution russe .

Les Géorgiens sont fiers de penser que leur peuple a pu organiser leur Etat indépendant et mettre en place toutes les institutions démocratiques dans une conjoncture défavorable ; ils manquaient de l'essentiel et vivaient sous la menace de la guerre civile qui décimait à ce moment-là le peuple russe .

Les Géorgiens sont fiers de ce que notre peuple a pu créer, un véritable oasis d'ordre, de légalité et de justice malgré l'anarchie qui sévissait aux alentours et menaçait le monde entier .

Les agents de l'impérialisme russe mettent actuellement l'accent sur la pénurie qui existait chez nous pendant l'indépendance pour discréditer la République démocratique Géorgienne ; ils la jugent arbitrairement d'une façon absolue, au lieu de tenir compte de la situation économique générale et de la comparer à la situation économique de leur propre pays où régnait, à cette époque, une véritable misère aggravée par la famine .

Vue sous cet angle, la pénurie dans la Géorgie démocratique apparaîtrait comme une véritable réussite, conséquence de la discipline nationale et des sacrifices de toutes les couches sociales, de la maturité politique, sociale et spirituelle et de l'amour de la liberté du peuple Géorgien .

Si la Russie soviétique n'avait pas lâchement attaqué et conquis notre pays, cette réussite relative se serait transformée en un réel bien-être social ; les signes avant-coureurs de ce relèvement et du progrès de notre vie économique, observés par des économistes objectifs en sont témoins .

Nous profitons de toutes les occasions et particulièrement de l'anniversaire du 26 Mai pour rappeler au monde libre l'injustice commise par les soviets en subjuguant la Géorgie .

Il nous faut rendre justice : nous prévenions les occidentaux depuis longtemps que l'appétit impérialiste des bolchéviks ne s'arrêteront pas aux frontières géorgiennes si on ne mettait pas immédiatement un frein puissant à cette expansion .

On n'a pas voulu nous croire et maintenant tout le monde voit à quel degré nous avons raison, car la tâche des conquêtes soviétiques s'est étendue sensiblement, engloutissant plusieurs nations .

Tous ceux qui désirent sincèrement la paix doivent s'attaquer à la résolution du problème des nationalités subjuguées au mépris des droits des peuples .

Il faut qu'ils le sachent : il n'y aura pas de paix durable tant que le droit sera malmené par la force brutale .

Nous nous permettons de rappeler aux nations unies, non pas une mais mille fois, qu'elles doivent poser clairement la question de la décolonisation de la Russie soviétique ; nous l'espérons : elles y consentiront un jour et aideront ainsi au relèvement de toutes les nationalités opprimées .

Nous, les Géorgiens, nous regardons l'avenir avec beaucoup d'espoir : notre pays fut maintes fois envahi et ravagé dans le passé, mais chaque fois la Géorgie se relevait avec des forces accrues ; elle se relevait grâce à sa volonté inébranlable, son énergie à toute épreuve, son désir sans borne de retrouver la liberté perdue .

Nos compatriotes, habitant la Géorgie, ne peuvent pas fêter ouvertement le 26 Mai, mais ils y pensent secrètement avec passion .

Tandis que nous, les émigrés, nous fêtons ce jour anniversaire au vu et au su de tout le monde, mais avec une inquiétude dans le coeur ; nous craignons que le monde assoiffé de paix ne l'obtienne au prix de l'abandon des victimes d'une injustice cruelle .

En attendant des jours meilleurs, nous crions, tournés vers l'humanité éclairée et généreuse :

" VIVE LA GEORGIE LIBRE ET INDEPENDANTE "

LEVAN

PAGAVA

LA CONQUETE DE LA GEORGIE

Ce n'est un secret pour personne que la Géorgie occupe, au Caucase, une position stratégique d'une importance exceptionnelle.

Tous le monde sait également que son sous-sol renferme des richesses inépuisables et que son sol fertile et son doux climat offrent des conditions favorables pour la culture des agrumes et des plantes sub-tropicales.

Déjà, au temps des Tzars, des prospections et des études approfondies avaient eu lieu pour déterminer la valeur de ces richesses et leurs possibilités d'avenir.

En outre, sur le plan politique et pratique, l'ilôt chrétien, constitué par la Géorgie au milieu du monde musulman du Caucase, d'Iran et de Turquie, offraient une base solide, d'une valeur inestimable à l'expansionisme russe, pour ses actions militaires vers la Caspienne ou le Bosphore.

Ce sont toutes ces considérations qui, en dernier ressort, ont déterminé la décision des Tzars d'annexer le Royaume de Géorgie, en dépit d'un traité d'alliance et d'amitié existant entre eux.

Ainsi, foulant aux pieds la parole donnée, le traité conclu et toutes les règles des relations internationales, le Tzar de Russie Alexandre Ier, asservissait la Géorgie par la force et la rattachait à la couronne de l'Empire russe.

Toutefois, il faut reconnaître au Tzars qu'ils n'avaient jamais dissimulé leurs intentions impérialistes et ils ne cachaient pas que le Caucase conquis, la Géorgie n'était plus

Batoum possédait des installations portuaires pour toutes sortes d'exploitations. Le gouvernement Géorgien connaissait les besoins de la Russie et devant ses désirs offrait la libre utilisation de l'accès au port de Batoum avec toutes ses installations. Il s'engageait, en outre, de fournir par priorité le charbon, le manganèse et divers minerais pour satisfaire les besoins de l'économie russe; ceci afin de promouvoir entre les deux états des rapports de bon voisinage.

Sur le plan politique, également, la Géorgie démocratique offrait toutes les garanties, se déclarant l'état strictement neutre, n'adhérant à aucune coalition et rejetant tous les projets d'intervention dans les affaires intérieures russes. De plus, elle procédait au désarmement systématique de toutes les forces combattantes qui traversaient le territoire de la République.

Elle ne pouvait d'ailleurs agir autrement, ni avant la reconnaissance de son indépendance par la Russie, ni après la conclusion de son traité avec elle, car les forces anti-bolcheviks se montraient ennemis acharnés de l'indépendance de la Géorgie, se proposant de la reconquérir, en cas de leur triomphe sur les forces rouges en Russie.

Ainsi, les gouvernants de Moscou n'avaient aucune raison économique ou politique pour envahir la Géorgie. Si malgré tout ils ont consommé leur crime c'est par dynamisme impérialiste et à cause de leurs conceptions ataviques, ne connaissant comme valable que la raison du plus fort.

Le gouvernement de Lénine, comme celui des Tzars un siècle plus tôt, violait la parole donnée, déchirait le traité

en dépit des concessions économiques et politiques obtenues et au mépris de tous les droits écrasait une petite nation démocratique qu'il avait lui-même connu.

Ceci prouve l'identité et la permanence de l'impérialisme russe rouge ou blanc. Mais ce qui caractérise l'impérialisme des Soviets ce sont ses visées de domination mondiale et sa politique d'agression, dont le but final est la conquête de l'humanité toute entière.

La première étape de cette conquête fut le rétablissement de l'Empire russe dans ses anciennes limites et la suppression des libertés nationales de quatorze nations.

Acceptée avec passivité par l'Occident et applaudie par l'émigration des russes blancs et rouges, cette première étape allègrement atteinte, bien d'autres ont suivi après l'écrasement de la démocratie Géorgienne isolée, l'une des premières victimes de l'impérialisme russo-soviétique.

L'expansion poursuit sa marche, mais le but final est encore loin! Pendant ce temps, le peuple Géorgien n'a rien oublié et n'a pas renoncé à sa lutte, gardant intacte sa confiance en la justice internationale.

Le jour viendra, où dans un monde décolonisé et débarrassé du totalitarisme, la force brutale ne pourra plus primer le droit.

L. PAGAVA,

K. KANDELAKI

L'ECONOMIE NATIONALE DE LA GEORGIE

Tome II

Résumé

Le présent livre est le deuxième volume de l'ouvrage de Constantin Kandelaki sur la Géorgie. Le premier traitait du territoire et de la population, celui-ci de l'état économique et social de la Géorgie à l'époque de son indépendance, qui fut de courte durée.

L'auteur montre que 117 ans de domination russe et les bouleversements de la révolution laissèrent à la Géorgie de lourdes charges, aggravées par les dépenses nécessaires pour évacuer du front turc la nombreuse armée russe.

La jeune république s'en tira avec honneur. Elle put éviter au peuple les affres de la guerre civile au moment où toute la Russie était plongée dans une sanglante lutte fratricide.

En même temps, elle mettait en ordre ses finances, améliorait l'économie du pays et promulguait des réformes libérales.

Elle fit reposer l'économie du pays sur les bases de l'égalité entre les entreprises privées et les collectivités : d'une part les municipalités autonomes, les conseils provinciaux (« eroba »), qui se regroupèrent en fédérations nationales, vaste réseau de coopératives de production et de consommation ; d'autre part, les entreprises privées. Puis les activités mixtes, par exemple pour l'exportation du manganeuse de Tchiatoura où l'Etat et les initiatives privées conjuguèrent leurs efforts pour le plus grand bien du pays.

La République Géorgienne eut le temps de créer une banque nationale autonome et de normaliser le système bancaire en général ; d'instituer une législation ouvrière qui contribua à une nette amélioration des conditions de vie des travailleurs et qui assurait l'existence et la défense des organisations ouvrières, notamment des syndicats ; de distribuer aux paysans, en toute propriété, les terres du fond national constitué par les biens de l'Etat et de la noblesse ainsi que par les propriétés privées dépassant les normes légales.

Seuls, les grandes forêts, les eaux, les mines et les pâturages furent déclarés propriétés d'Etat et loués par la suite à des particuliers ou à des collectivités.

Avec la mise en ordre de la vie économique, la République Géorgienne put obtenir la confiance des milieux financiers étrangers qui signèrent avec elle des accords concernant l'ouverture de crédits pour la Géorgie et l'institution de concessions.

Les Bons fiduciaires géorgiens étaient cotés dix fois plus que les billets soviétiques équivalents. Il existait alors pour la Géorgie la possibilité de créer sa propre monnaie, garantie par les réserves d'or et de devises.

Voilà quelle était la situation économique et sociale de la Géorgie au moment où elle fut envahie par les armées soviétiques qui brisèrent le fil de son développement normal.

Dans ce volume, l'auteur fait également des comparaisons objectives entre la Géorgie et les autres pays détachés de la Russie et il décrit les caractères spécifiques des conditions sociales et économiques de chacun d'eux.

42491

K. KANDELAKI

GEORGIAN NATIONAL ECONOMY

II

Resume

This book is the second volume of K. Kandelaki's work about Georgia. First volume dealt with problems of territory and population of Georgia while the second volume deals with the social-economic situation of Georgia during the short period of Georgia's independence.

The author stresses in the second volume especially the fact that the 117 years of the Russian regime left a difficult heritage for the Georgian Republic, supplemented by chaotic conditions caused by the Russian Bolshevik revolution. Besides, Georgia had to evacuate the big Russian army from the Russian-Turkish front, which extremely burdened the finances of the young state.

In spite of all this, Georgia succeeded in banishing the danger of revolution provoked by the Soviets and regulated its economy and finances while the bloody fratricidal war raged in Russia.

The basis of the economy of the Georgian Republic was the principle of equality between state economy and private initiative. State economy was realized by self-government bodies in the towns and the country and by associations of these bodies as well as by cooperative companies.

Great opportunities were offered to private initiative. The state as well as private persons participated in enterprises of various branches of the economy like exploitation and sale of manganese ore etc.

The Georgian Republic still had time to found a State Bank equipped with automatic rights and to normalize in general the entire banking system.

The Georgian Republic strengthened the legal position of workers' organizations through laws and by creating a system of free trade unions. The living standards of the working population rose simultaneously with an economic strengthening of the country.

Land was given to farmers as their private property. This land consisted of former possessions of the Crown, the Royal Princes' and of land confiscated from private land-owners property exceeding a certain norm. Only forests, water, ore deposits and big pastures were declared to be state property and were leased to private persons and social organizations.

As a result of the normalization of her economic life the Georgian Democratic Republic won the confidence of foreign financial circles and concluded arrangements for the obtaining of loans. Various economic concessions were likewise granted to a number of foreign countries.

K. KANDELAKI

GEORGIENS NATIONALWIRTSCHAFT

Bd. 2

Zusammenfassung

Das vorliegende Buch stellt den zweiten Band der Arbeit von K. Kandelaki ueber Georgian dar. Der erste Band behandelte die Fragen des Territoriums und der Bevoelkerung Georgiens, waehrend dieser zweite Band die sozialoekonomische Lage Georgiens in der kurzen Zeit seiner Unabhaengigkeitsaera eroertert.

In diesem zweiten Band wird besonders hervorgehoben, dass 117 Jahre russischer Herrschaft dem Georgischen Staat ein schweres Erbe hinterlassen hat, wozu noch das durch die russische bolschewistische Revolution entstandene Chaos hinzukam. Ausserdem musste Georgien die starke russische Armee von der russisch-tuerkischen Front evakulieren, was die schwachen Finanzen des jungen Staates uebermaessig belastete.

Trotz all dem hat Georgien die von den Soviets provozierte Gefahr des Buergerkrieges bannen und Wirtschaft und Finanzen ordnen koennen, waehrend in Sovjetrussland der blutige Buergerkrieg tobte.

Die Grundlage der Oekonomik der Republik Georgien bildete das Prinzip der Gleichberechtigung von Gemeinwirtschaft und Privatinitiative. Die Gemeinwirtschaft wurde von den Selbstverwaltungskoerpere von Stadt und Land deren Vereinigungen sowie Produktion und Konsumgenossenschaften verwirklicht. Grosse Moeglichkeiten boten sich auch der Privatinitiative. Der Staat beteiligte sich neben den Privaten an den Unternehmungen verschiedener Wirtschaftszeige, wie Gewinnung und Absatz von Manganerz u.a.

Die Republik Georgien hat vermocht, noch eine mit autonomen Rechten ausgestattete Staatsbank zu gruenden und ueberhaupt das ganze Banksystem zur normalisieren.

Die Georgische Republik hat die rechtliche Stellung der Arbeiterorganisationen mittels Gesetzgebung und durch die Schaffung des Systems der freien Gewerkschaften gesichert. Mit der Wirtschaftlichen Staerkung des Landes besserten sich allmaehlich auch die Lebensverhaeltnisse der arbeitenden Bevoelkerung.

Den Bauern wurde zu Privateigentum der Boden aus dem Staatsfonds uebertragen, der sich aus Staatslaendereien, den Guetern der Krone und dem von den Grundbesitzern ueber eine bestimmte Norm hinaus enteigneten Grund und Boden zusammensetzte.

Nur Waelder, Wasser, Erzlagerstaetten und grosse Weiden wurden zum Staatseigentum erklaert und an Privatpersonen und soziale Organisationen zur Bewirtschaftung verpachtet.

Infolge der Normalisierung des wirtschaftlichen Lebens gewann die Republik Georgien das Vertrauen der Finanzkreise des Auslandes und konnte dort Anleihen aufnehmen. Spaeter wurden verschiedene wirtschaftliche Konzessionen an das Ausland vergeben.

Die georgischen Bons hatten im Vergleich zu sowjetischem Geld zehnfachen Wert und es bestand die Moeglichkeit der Einfuehrung der eigenen Waehrung, die durch Geldreserven und Devisen garantiert worden waeren.

Das war im allgemeinen die sozial-oekonomische Lage in Georgien, als der Ueberfall der sowjetischen Armeen die Faeden der freien Entwicklung Georgiens zerrissen hatte.

Das Buch enthaelt ausserdem objektiv gehaltene Vergleiche Georgiens zu den sich von Russland losgeloeeten kleinen Laendern, sowie die Beschreibung sowohl der allgemeinen als auch unterschiedlichen sozial-oekonomischen Entwicklungsbedingungen dieser Laender.

1. ძალიან მძიმე იყო ის დრო, როცა საქართველომ, ერთ საუკუნეზე მეტი რუსეთის ბატონობის შემდეგ, კვლავ თავისი სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობა აღადგინა.

მძიმე იყო ეს დრო, როგორც იმ საერთაშორისო მდგომარეობის გამო, მსოფლიო პირველ დიდ ომს რომ მოჰყვა, ისე საქართველოს შინაურ მდგომარეობის მიხედვითაც, მთელი რიგი განსაკუთრებული მოვლენების გამო, მის შინაურ ცხოვრებას რომ ახასიათებდა.

2. ორივე ეს გარემოება, თუ ზოგ რამეში ამზგავსებდა, უფრო მეტში ანსხვავებდა საქართველოს მდგომარეობას იმ დროს რუსეთის იმპერიიდან გამოყოფილ სხვა ქვეყნების (ფინლიანდია, ბალტიის მხარის ქვეყნები, პოლონეთი) და ევროპაში ახლად შექმნილ რესპუბლიკების, ავსტრიისა და ჩეხოსლოვაკიის მდგომარეობისაგან.

ყველა ამ სახელმწიფოებთან შედარებით, დამოუკიდებელ საქართველოს გაცილებით უარეს ეკონომიურ პირობებში უხდებოდა სახელმწიფოს აღმშენებლობა.

3. ამიტომ ბევრნი უწინასწარმეტყველებდნ და მოუკიდებელ საქართველოს რესპუბლიკას დაღუპვას უფრო ნივთიერ მდგომარეობის გართულებით, ვინემ სხვა მიზეზების გამო.

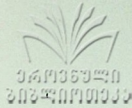
ცხოვრებამ არ გაამართლა ასეთი განაჩენი: დამოუკიდებელი საქართველო ეკონომიური გასაბირის ნიადაგზე არ დაღუპულა, და ცოტა უფრო დიდხანს რომ გაეძლო მას, ყველასთვის თვალსაჩინო შეიქნებოდა. თუ რა ადრე და რამდენათ უსაფუძვლოთ ლაპარაკობდენ ეკონომიურ კატასტროფის შესახებ ჩვენში!

4. სრულებით არ არის საპირო დაფარვა იმის, რომ დამოუკიდებელ საქართველოს საერთო ეკონომიური მდგომარეობა მძიმე იყო, განსაკუთრებით წარმოება-მრეწველობის და ალემ-მიცემობის დარგში.

შეჭა იმის, რაც საუკუნის განმავლობაში არ გაკეთებულა და აკლდა საქართველოს, შეუძლებელი იყო მისი დამოუკიდებლათ არსებობის სულ მცირე ხნის განმავლობაში. საქართველომ, როგორც დამოუკიდებელმა რესპუბლიკამ, იარსება სულ ორი წელიწადი და ათი თვე—ეს ის ვადაა, რომლის განმავლობაში საპარლამენტო ქვეყნებში ხშირად ერთი მნიშვნელოვანი კანონის მიღებას და ცხოვრებაში გატარებას უნდებოდა ხოლმე!

5. ამ ხნის განმავლობაში საქართველოს არავისაგან არავითარი დახმარება არ მიუღია, იგი საკუთარ საშუალებით ფარავდა ყველა ხარჯებს, რომელთაგან ბევრი სრულიად არაჩვეულებრივი ხარჯი იყო, დაკავშირებული იმ მძიმე გარდამავალ ხანასთან, და საქართველოს ნორმალურ ცხოვრების პირობებში არავითარი ადგილი მას არ ექნებოდა!

დამოუკიდებელ საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტს დიდი დეფიციტი ახასიათებდა, მაგრამ უკეთესი არ ყოფილა ამ დროს ბიუჯეტი მრავალ

ძველ და ახალ სახელმწიფოების, როგორც რუსეთის ყოფილ იმპერიიდან გამოსვლის, ისე, ევროპიულის.

6. დამოუკიდებელ საქართველოს უპირდა. მაგრამ მას არ განუცდია მაინც მერი გასაუირი, ვინემ ბევრმა სხვა სახელმწიფოებმა იმ დროს და მეორე დიდი ომის შემდეგ რომ განიცადეს.

7. საქართველოს არც ვალი აუღია და იგი ყოველგვარ სხვა ვალდებულებიდან თავისუფალი იყო, გარდა მის მიერ გამოშვებულ ქალაღის ფულისის. ის ფარავდა ხარჯების დიდ ნაწილს იმ წესით, როგორც მის მდგომარეობაში მყოფი მრავალი სხვა სახელმწიფო ფარავს ყოველგან და ყოველთვის: ქალაღის ფულით.

ხოლო მას არც იმდენი დაუბეჭდავს ეს ფული და მის ფულის არც იმდენათ დაკარგვია ღირებულება, როგორც ამას ადგილი ჰქონდა მსოფლიო დიდი ომისა და რევოლიუციების შემდეგ, როგორც თვით რუსეთში და რუსეთიდან გამოყოფილ ზოგ სახელმწიფოში, ისე ევროპის ზოგ ეკონომიურათ დიდათ განვითარებულ ქვეყნებში.

8. ყველა ამ ქვეყნებში ცოტათ თუ ბევრათ ნორმალური ეკონომიური მდგომარეობა დამყარდა და ფულის ღირებულება გამოსწორდა არა უადრეს 6-7 წელიწადისა ეკონომიურ-ფინანსიურ კრიზისის უმწვერვალესობამდის განვითარების შემდეგ.

საქართველოს არ დასცალდა ამდენ ხანს არსებობა. ხოლო, რადგან მას არც ისეთი კრიზისი განუცდია, როგორც, მიუხედავათ გარემუ დახმარებისა ზოგიერთმა დასახელებულმა სახელმწიფოებმა განიცადეს, საქართველოს ეკონომიური აღორძინება უფრო ადვილათ იყო მოსალოდნელი.

საქართველო დაპყრობილ იქნა სწორედ მაშინ, როცა უკვე ჩასახული იყო მისი ეკონომიურათ გამაგრების საშუალებანი და როცა იგი შევიდა საერთაშორისო ოჯახში, როგორც კანონიერი და სარულულდებიანი წევრი.

9. ამ პირობებში და ამ მცირე ხნის განმავლობაში დამოუკიდებელმა საქართველომ შესძლო და მოასწორო სოციალურ ეკონომიურ სფეროში:

ა) ლიკვიდაცია კავკასიის ფორტიდან მოხსნილ და ჩვენში დარჩენილ, დიდნაწილად გაბოლშევიკებული. რუსის დიდალ ჯარის და მასთან დაკავშირებულ ორგანიზაციების, და ამით დიდი საფრთხის თავიდან აცილება; ლიკვიდაცია კავკასიის სანამესტნიკოსა ცენტრალურ დაწესებულების და რუსეთის ადგილობრივი ადმინისტრაციისა და დაწესებულებების. ყველაფერი ეს დიდ ხარჯს მოითხოვდა;

ბ) ყველა სახელმწიფო და საზოგადოებრივი დაწესებულებების გაერთოვნება;

გ) დაცვა საქართველოს ტერიტორიის მთლიანობის გარემუ მტერთაგან და დაცვა შინაური წეს-რიგის, რაც აგრეთვე აუცილებელ არაჩვეულებრივ ხარჯებთან იყო დაკავშირებული და ხალხისგან დიდ ენერჯიას, პოლიტიკურ შეგნებას და ეროვნულ დისციპლინას მოითხოვდა;

დ) მეტად რთულის, საპასუხისმგებლო და მნიშვნელოვან აგარულ რეფორმის ცხოვრებაში გატარება;

ე) ზოგიერთ ახალ წარმოებათა წამოწყება და ძველებისგან ბევრის გამაგრება;

ვ) სოფლის მეურნეობის ზოგიერთ დარგის ხელახლა ფეხზე წამოყენება და სახნაუ-სათეს მიწის ფართობის გადიდება ომის დროინდელთან შედარებით;

ზ) ნიადაგის ჩაყრა გლეხთა გადასახლებისთვის შუიღრთ დასახლებულ კუთხეებიდან უფრო ნაკლებათ დასახლებულ კუთხეებში.

თ) საქართველოს უდიდეს ძრწველობის, მარგანეცის წარმოების, გაერთიანება და მისი ექსპორტის ნაციონალიზაცია, მრეწველთა ინდუსტრიულ წარმოების და საკუთრების დაცვით და მთავრობისთვის მოგებაში მონაწილეობის უზრუნველყოფით და ამისთვის მთავრობის მიერ უახლოესი კონტრაქტის გაწევით;

ი) ტყიბულის ქვა-ნახშირის წარმოების ნაციონალიზაცია სახელმწიფოს მიერ მისი გამოსყიდვით, და ამ წარმოების გაფართოება;

კ) მოწყობა კვლევა-ძიების ნავთიან ადგილების და ზოგ სხვა მანდრულობათა საბადოების;

ლ) ზოგიერთ სხვა სამრეწველო საქმეების სახელმწიფოს მიერ ხელში აღება და სახალხო მეურნეობაში საერთოდ ნიადაგის მომზადება იმ ახალ სახის ეკონომიურ საქმიანობისთვის, როცა სახელმწიფო და ადგილობრივი თვითმართველობა ამ საქმიანობის აქტიური და პირდაპირი პატრონი და განმკარგულებელი ან მონაწილე ხდება, კერძო დაწესებულებათა და კერძო ინიციატივის გვერდით; ამის მაგალითებს ახლა ბევრს ვხედავთ ევროპის ქვეყნებში, ხოლო იმ დროს ეს ახალი მოვლენა იყო;

მ) დაარსება საქართველოს სახელმწიფო ბანკის ახალ პრინციპებზე და გადავილება კერძო და საზოგადოებრივი ხასიათის საკრედიტო დაწესებულებათა დაარსების, სახელმწიფო ბანკის და მთავრობის მეთვალყურეობის ქვეშ;

ნ) გადავილება სააქციონერო და კოოპერატიულ საზოგადოებათა და ამ უკანასკნელთა კავშირების დაარსების;

ო) ერობის შემოღება და ადგილობრივ თვითმართველობათათვის ნივთიერ დახმარების აღმოჩენა მათი აღორძინების და გაფართოებულ საქმიანობის პირველ ხანებში;

პ) სავაჭრო-სამრეწველო პალატის გახსნა;

ჟ) შრომისა და კაპიტალის შორის ნორმალურ ურთიერთობის დამყარება უფლებრივ ნიადაგზე, თანახმად დემოკრატიულ პრინციპებისა და თავისუფლად მოწყობილ პროფესიონალურ ორგანიზაციების საფუძველზე საკრედიტო პალატის, კოლექტიურ ხელშეკრულების და მომრიგებელ კამერების დაარსებით.

ამიტომ მუშათა გაფიცვებს, მიუხედავად მათ სრულ თავისუფლებისა, დამოუკიდებელ საქართველოში იშვიათად ჰქონდა ადგილი.

ბ) დამოუკიდებელ საქართველოში არ ყოფილა უმუშევრობა;

ს) სახელმწიფო გადასახადების ამ ხნის განმავლობაში რამდენჯერმე გადიდება, ზოგის მთავანის პროგრესიულ-პროპორციონალურ გადასახადის სისტემაზე გადაყვანა, ზოგი ძველი გადასახადის შეცვლა და ზოგი ახლის შემოღება;

ტ) უცხოეთთან საალბე-მიცემო ურთიერთობის აღდგენა და ქართულ ფრანგულ და ქართულ-გერმანულ სავაჭრო პალატების დაარსება;

უ) მრეწველობით დაწინაურებულ ქვეყნების დაინტერესება ჩვენში კაპიტალის, ტექნიკურ ცოდნის და ტექნიკურ საშუალებათა შემოსატანათ, ადგილობრივ მრეწველების და სახელმწიფოს მონაწილეობით და სახელმწიფოს კონტრაქტით, წარმოების განსავითარებლათ;

ფ) საგარეო სესხის მოწყობა (ამით სარგებლობა ფაქტიურათ არ მოსწრთ).

ეს კეთდება. ხოლო გაკეთებული საქმე ჯერ კიდევ არ იყო საქმარისი არსებულ საქირიების და არსებულ მოთხოვნილებათა დასაკმაყოფილებლათ.

საქართველოს უმთავრეს საქირიებას მრეწველობის განვითარება წარმოადგენდა, დამოუკიდებელ საქართველოს ყველაფერზე უფრო მტკიცეული ადგილი ეს იყო—მრეწველობის განვითარებლობა.

არც ერთ ახლად აღორძინებულ სახელმწიფოს მსოფლიოში მართო თავის-თავის ამარა არ შეუქმნია, არ აღუდგენია და არ განუვითარებია თავის ქვეყნის სახალხო მეურნეობა. ჩვენ დავინახეთ, რამდენათ უკეთეს მდგომარეობაში იმყოფებოდნენ ამ მხრივ—სხვებისგან დახმარების მხრივ—ბალტიის ახალი სახელმწიფოები, პოლონეთი, ავსტრია.

ეს გზა, გზა უცხოეთიდან დახმარების ან სესხის მიღების, არც საქართველოსთვის ყოფილა შეუძლებელი; ხოლო ამ ზომის მიღებას დააგვიანდა ვეროპის ფინანსიურ ბაზრების და სამრეწველო ცენტრების ჩვენგან სიშორის გამო.

საქართველომ მოახერხა ვეროპის ფინანსიურ და სამრეწველო წრებთან ურთიერთობაში შესვლა, ესენი ნდობით მოეპყრენ დამოუკიდებელ საქართველოს და იქ დადებული პირველი ხელშეკრულებები იმედს იძლეოდა, რომ ამ პირველ ნაბიჯს სხვა უფრო მნიშვნელოვანი ნაბიჯები მოჰყვებოდა და საქართველოს ეკონომიურ გამავრებას და განვითარებას ის საშუალებაც აღმოუჩნდებოდა, რომლითაც იმაზე ადრე ისარგებლეს ყველა ახლად აღორძინებულმა საელმწიფოებმა.

ამიტომ: ვინც დამოუკიდებელ საქართველოს ყოფა-ცხოვრებას კარგად გაეცნობა, იგი უნდა გააკვიროს დამოუკიდებელ საქართველოს გამძლეობამ, შიგნად მართლთ მართო, საკუთარ ქალღებზე დაყრდნობით იმ გარდაწავალ დროის გასაქირის ატანამ და აუარებელ მოთხოვნილების თავის გაართმევამ და მისმა პოტენციკალურმა შესაძლებლობამ.

საქართველოს უბედურება იმაში იყო, რომ მას სხვებზე უფრო ადრე მოსტაცეს დამოუკიდებლობა ისე, რომ ვერ მოასწრო თავის ეკონომიურ შესაძლებლობათა საყვებით გაშლა და გამოყენება. სხვებმა უფრო მეტ ხანს იარსებეს და ამიტომ მეტიც მოასწრეს.

იმ გარემოებას, იმას, რომ საქართველო წაიქცა იმ დროს, როცა იგი კიდევ არაჩვეულებრივ პირობებში იმყოფებოდა, ზოგი სარგებლობს დამოუკიდებელ საქართველოს სახელმწიფოებრივ და ეკონომიურ შესაძლებლობათა დასამკირებლათ...

Vae victis (ვაი დამარცხებულთ)!

ანგარიშთა გასწორებაში ჩვეულებმა, როცა ბალანსს გააკეთებენ და დანიტრესებულ პირს გაუგზავნიან: ქვევით წააწერენ ხოლმე: «ასეთია ჩვენი ანგარიში. თუ იმაში რამე შეცდომა არ მოხდა ან რამე არ გამოგერაო...»

მეც ამით მინდა დავასარულო ეს ჩემი შრომა: ჩემი სურვილი იყო ჩემს განკარგულებაში არსებულ ცნობების და საბუთების მიხედვით მეცხიერებაში აღდგენა იმ პირობების და წარმოდგენა იმ სურათის, რომელნიც დამოუკიდებელ საქართველოს სინამდვილეს ეკონომიურ და სოციალურ სფეროში გამოაბეადენ.

ის, რაც საქართველომ შესძლო და მოასწრო გაეყეთებია. მისი ცხოვრების მაშინდელ პირობებში, მოწმობს ქართველი ხალხის სიმწიფეს და საქართველოს ეკონომიურ შესაძლებლობას თავის-თავის პატარაობისთვის; სხვისი მოწყალების შემყურე ის ნივთიერათ აზას დროს ყოფილა და თავის მოთხოვნილებებს იგი მარტო-მარტო თავის საკუთარ რესურსებით იკმაყოფილებდა. როგორც დამოუკიდებლობის გამოცხადების წინ, ისე დამოუკიდებელ სახელმწიფოთ არსებობის პერიოდში.

საქართველოს დამოუკიდებლათ არსებობის საშიშროების ძირი სხვაგან იყო ისტორიულათ და იქვე დარჩა: მის გეოგრაფიულ მდებარეობაში და მისი დიდი მუხობლების აგრესიულ განწყობილებათ.

საქართველო მახდა მსხვერპლი საბჭოთა იმპერიალიზმის. უმთავრესი გარანტია მისი უსუსრესი იმპერიალიზმის შემუსვრაა. მთელ კაცობრიობას რომემუქრება, და გამარჯვება ნამდვილი დემოკრატიული იდეების, არა მარტო შინ და ჩვენს საკუთარ პოლიტიკათი, არამედ სხვა ქვეყნებშიც, საერთაშორისო პოლიტიკათი.

დამოუკიდებელ საქართველოს ფინანსთა მინისტრი

კონია ვ ა ნ ლ ე ლ ა ვ ი.

"საქართველოს ეროვნული მეურნეობა"

ჩიგნი მეორე.

პარიზი 1960 წ.

"ჩ. ღრომა" ში მოყვანილია მხოლოდ აწ განხვევებულ კ. კანდელაკის ჩიგნის ბოლხიყვავობა.

რედაქცია.

მანათე ნონოშვილი

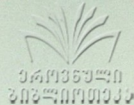
საჭირბოროტო საკითხების გარშემო

. მეწინააღმდეგე საუკუნის ეპოქის მეორე ნახევრის, „ქართული სიყვავა-
-ვაწმულ მწერლობას, თავისუფლად შეუძლია იამაყოს, თავის ბელეტრ-
-ისტიკის და პრზის რაოდენობრივი სიუხვით და მიხი წუნდაუღებელი
ხარისხივანი ღირსებით.

მათი შინაარსობრივი განსაზღვრულობის თემატიკა: ეროვნული
ფრაგმენტის საჭირბოროტო საკითხები; ქართული სიყვავიერების მხაფ-
-ვრულ წარმოჩინებაში გამოვლინებული, ჩვენი მშობლიურ მეფყვიდეა-
-შის ისტორიული კულტურა, რომელიც იმყამინდელი ეროვნული თვითყო-
-ფის ხულიერი საზრდო, ამყამადვი ხხენებული ეპოქის, პრზის
ვახაყეპში მოგზაურთათვის წარმოადგენს მშობლიური განნდის ძლი-
-ერებახთან ერთად დღევანდელი ქართველის ეროვნული ბრძოლის აპო-
-ლოგიას.

ხხენებული ეპოქის ბელეტრისტიკის შეჭოჭქმედნი იყვნენ,
წნეობრივად უფაქიჯეხი არხებანი, მიუხედავად თავიანთი ცხოვრ-
-ების ეკონომიური ხიდუხჭირისა, მათ საოკუპაციურ ხელისუფლების
"ვედმოყვებისათვის" სათხოვნელად ხელი არ გაუშვერიათ, ვერც "ვე-
-დმოყვების" ყოველნაირმა აღმინისტრატეულმა ექსპერიმენტებმა, ერ-
-ისათვის თავდაღებული მწერ~~ქ~~ებმა ხულიერი რეკონსტრუქცია ვერ
მოახთინა.

ხხენებული ეპოქის პრზიაციოსთა პლედის ორი მთავარი
წარმომადგენელი განსაკუთრებული სიმკვეთრით შე ეხენ, იმ
ეპოქის საზოგადოებრივ-- სოციალურ ფორმაციაში გამოვლინებულ
ინდივიდებს, ა^მ იხინი, როგორც საზოგადოებრივ-
-ავკისახხვენ

-სოციალური მდგომარეობისათვის შეუთავსებელ ადამიანთა თაობებს, სოციალური განვითარების წინმსვლელისათვის დაშაზრკულვლელ ცო-
-ნებად ედემენდებს. ეხენი არიან, ღრმა მოაზროვნენი და მსაფერული
სიყვების მ თავონელით და მღიერი განვლით მომხრობნიც. ვლდიაშ-
-ვილი და ეგ. ნინოშვილი, მათმა, გადაცვარებული ცეოდაღურ- არი-
-ჭრეოვრატობის ნამსხვრევემიდან ამოთრინე თავის შემოქმედებებში გმი-
-რები და დავვისხატენ თავიანთ მოხსრობებში.

დ. ვლდიაშვილია .გაგვანო ადამიანები, ახალი სხოვრები-
-სათვის სრულიად შეუთავსებენი, მაგრამ თავისი ეროვნული ფრადიც-
-იების ღრმა შეგნებით მოწადინებულნი, თანამედროვე ხაზოვალობრივ
მსვლელობის კანონზომიერებებში ირომჭირიადმი ხამაგადიყოლ შეინაძრ-
-უნონ პირადი თავმოყვარეობა და შთამომავლობით ნაანდერძები რაი-
-ნდული კეთილშობილება.

ქართული ხაზოვალობის სოციალური განზომილება თავის ეკო-
-ნომიური განვითარების შეხამდებლობის შინაარს და მის ნაზიჯებში მია-
-ხლოვებითაც ვერ ეთფნაზრებოდა, , რომელიც მღიერი სულის შემხუთავად
ეკლინებოდა თავის თანამედროვეობას, , როგორც ცეოდაღური ღრობის , შე-
-მორჩენილი უნიადაგო ადამიანები. ეხენი იყვენენ ეგ. ნინოშვილის შემ-
-ოქმედებებში "გმირები". იხინი , იხთუ ხათუთად არ ეპყრობიან, რაინდულ
ხუისკვეთებას . და მიხეროვნულ ღირსებას, მამაპაპათა ფრადიციებთან
ნანდერძებს, თავიანთი შთამომავლობის კეთილდღეობისათვის, როგორც

დ. ვლდიაშვილის შემოქმედების "გმირები", რომელიც მშვიერნი და მწ-
-ყურვადნი, მჭადის ნაფების ხაშოვნელად დააბიჯებენ, იმერეთის სოფ-
-ლების მცვერიან შარაფჯგორლობებში, მაგრამ თავიანთი სიამაყე, თავ-
-მოყვარეობით გამაზტიღებულნი თან ახლავთ, რომ ქართულ ხაზოვალობაში
არსებობისათვის მოწადური და უვლერჩივი აფრიშუტებში შეინარჩუნონ,
როგორც აუვიდებელი თავდები ხაკუთარი ეროვნული და მეთობის ღირსები-
-სათვის; დ. ვლდიაშვილის "გმირებისათვის" მემკვიდრეობით ნანდერძები
ხული არის, წარახულ ეროვნულ ზრძილებში, მამაპაპის მიერ გმირული შენ-
-აძენი, ეგრეთწოდებული --იხტორიული სიგელი, ხაზუთი, თანამედროვე ხაზ-
-ოვალობრივ დარზაშში შევლიხათვის და ხაკუთარი ადვილი მისაპოვებდ
ეს იყო, ის ხაზოვალობრივი დარზაში, რომელიც თანდითან იკლენთებოდა,

თანამედროვე დემოკრატიზმის ხელთ.

ეგ. ნინოშვილი ხ "გმირებისათვის" ისტორიული ხიველები და თვით აღამიანური, სინდისი, და აღამიანური თავმოყვარეობა არაარაობას ეთანამშრება, მათი რაინდული ხული ხაზოგადობრივ ატ-
-მოსტეროში კრიმინალეზათ და ხიხლდის ხამართდის ზოროტეობის გმი-
-რეზათ გვევლინება:.

"ჭარიელ მკლავაძებს,..... მეველ ვაღაღებულ
ფოლაღურ ნაშთს, ღოთს, ვნებით მხუნაგბ, ავ-
-ხორნს, რომელმაც თავისი პირუტყუელი წადიღებო
იგის, ხანჯლის ტრიალი, ამხანაგის თავის "ვაღა-
-ფრეწა". /ვ.კო....ლი, გვ.-მამ./

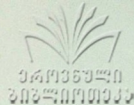
აი/ ტხელი, ღიხონანხიური ხვაღახხვაოზის რაინდული ტიპები დაგვი-
-ხურათენ, ერთ და იმავე ხაზოგადობრივი ტორმაცობის ნაშთობიღან,
ჩვენმანხონიღმა და უკვდავმა მწერღებმა.

ჩვენ, ეს ირი ქართველი ზელეფრისცი, ამ ხაუზარის შეხავ-
-აღში, ერთად იმისთვის მოვიხხენიეთ, ვინაიღან მათ ირივეს, ერთად
მოუხათღ, ისტორიის გარღამავალ პერიოღში, ღღეკრაფურული მოღვაწე-
--ზა და კიღევაგ ღირხეულად შეასოულენ მმოზღიური ერის კულტურის
ღიღეობისათვის.

ეგ. ნინოშვილი, ქართველი ერისათვის ხაინციერეხოა, არა
მარტო, როგორღ მწერაღი, ზელეფრიცტი, არამედ აგრეუვე, როგორღ პოღ-
-ღიციკოხი, პუზღიციხცი; ქართული ხაზოგადობრივი ხოციღალ-პოღიფ-
-იკური აზროვნების განვითარების წინამორზღელი; იხ იყო, ისტორიული
მოვტენების აზრის და ღიღანოზის გამტვრეტი, რომელიც ცხოვრების წი-
-ნმხვლეღობის ღროს, ერს უტყუარ ხინამღვიღელ მოევიღინა.

1894წელს, ეგ. ნინოშვილი წერღა ანახტახია წერეღელს:

"ძღიერ მესიამოგნა, რომ ჩემი ხტაფია ღიიპეტღება.
ჩემი მოთხრობების დაზეტცივისათვის მე არახოღეს
ავრქარეზუღღარ, ხტაფიების დაზეტვიღა კი ყოვეღთვის
მეჩქარეღა..... მოთხროზეღში მე ვღდი-
-ღღი შექვეღებისღავარა: ღავხაფო ჩვენი ხაღხის
ზნეღი მხარე და წყღულეღი. ხტაფიებოთ კი ვეზრპვი

მათ, ვინც თავიანთი ურუ აზრებით ხელს
 უშლიან ყველას, ვინც მრუნავს ხალხის წყ-
 -ლულეების განკურნებაზე". /ეგ. ნინოშვილი,
 ტ.-III, გვ.-114.

მომავლად პუბლიცისტს, ხამარისავენ მიმავალს, თუ რა ვეღის წეს-
 -ილი აწუხებდა, რაზე და ვისკენ მიუთითებდა ისერს, რომ ის ვაფხაზა
 ისტორიულ საყრდენათ და ტერავენად? ეს ყველაზე უფრო, ახხნა და ვა-
 -ნმარტა მისი განმარტება იყო იმ ღრთისათვის, უწყუარო ვახუბი,
 მომავლისათვის ვი, როგორც ჩვენი ცხოვრების საზოგადოებრივი ვა-
 -ვითარების ისტორიული ტემპარტების უკვლავი კლასიკური განმარტება
 მეცხრამეცე საუკუნის დახასრულს ნ. ყორღანია წერდა:

"ღემოვრატულია დახმა ახალი ნიადაგი უნდა
 მოძებნოს და მით შეიქმნეს მველი პროგრესიული
 დახის გამგრძობი. "ივერიაში" ახელი ნიადაგი თა-
 -ვად-აქნაურობაში ვვოვა. ჩვენ ამ ნიადაგს
 ვეპეშთერის უმრავლესობაში, მიუხედავად წოდე-
 -ვისა". / ნ. ყორღანია, "რჩეული ნაწერები",
 გვ.-66, გამოცემა 1911წ./

ღღეს ჩვენი მცირე საუბარი განისაზღვრება, ეგ. ნინოშვილის
 და მისი მოთხრობის "ჩვენი ქვეყნის რაინდი", რომელიც გამოაქ-
 -ვეყნა გაზეთ "სამშობლოში", რომლისხარებობა თითქმის უნობია
 სამშობლოში, ვინაიდან, შინაურ პროვანდის მუხივალურ შარმო-
 -ნიაში ხრულიად შეუთახებელია; ის განხაზღრულია, უცხოეთში ბე-
 -დის ანაზრათ და შემწეობით მოხეციალე თანამემამულეებისათვის
 და შთამომავალთვის, რომელთაც კილევ შემორჩენიათ მშობლიური მეტ-
 -ყველვა; გაზეთის უშვალა დაწიშნე ვება არის, ალაპიანის გონებრივ
 განწყობილვაზე იმიქმელს, გახლეს მისი, როგორც "გონებრივი
 თიუმი"; ემიგრანტის, შთავგონებით მოვლენილ, იღვალურ შაფრიოვ-
 -ღმში მოახთინოს ერთგვარი ვაუგებრობა და ხრული ანაზრთა!

ეგ. ნინოშვილს იგონებენ, დაბაღების 12წ წლის თავზე.
 მისი მხავროდი ხიფყვათა კომპოზიციასი გამოსახული წინდა-
 ღვანი, იმღენად ძლიერი, იხმულმივით ვვადს აფარებს, ალაპია-

-ნის გრძნობათა რეჟეტიქსილად, რაც ქვე. ნინოშვილის შემოქმედებას უკვდაყოფს ერის ცხოვრების პრაქტიკაში და აღამიანის მეხსიერებაში. ჩვენ აქვენი ცნობისთვის, ქართული ქალი, ქრისტიანე, როდესაც იმუღებელი ხდება, ხაზგაღებული პრივილეგიის მქონე ადამიანის რისხვით და ზიზღით გარშემოწერილი მშობლიურ ხახლიდან გაიპაროს და უგლოვკვლად გადაიკა-
 -რგოს, დამით გამომშვიდების ღრმს, იმის შიშით, რომ მშინარე ჩვილი შავში არ გაღვინძობს, შავშიც მაგიერად, კოვნიც აცვანს... აი ქართული ქალის, ქართული ღვლის გული, ნამოღვივი მშობლიური გული; ქრისტიანე ჩვილი შავში, ჩვირეშიც გახვეული ქალაქის ქუჩის ხანაგვე ყუთში არ დაუგლია ყვადინ..... უბრალო წარწერით, ღრმ არა მაქვს; კლინიცები შეუღლებიან! ქრისტიანე შავში დაუგლია, თავის მშობლიურ ხაზგაღებული წამოღებამც ის, რომ გაყოლია უკვლამართ და ტრაგიკულ ბედისწერას... აიძუდა, მაგრამ ინსტიტუტური შეგრძნობით და გან-
 -ცლით მას ქართული ქალის გული ვარნახობს, იმავე ხაზგაღებულია, ქართული ღვლები შეახსრულებენ თავიანთ ღვლმწივ ვაღს, ჩვილი შავშიც და ერის წინაშე, მიუხედავად, დაქვეითებული ხაზგაღებული შეგნ-
 -ეობისა. მრავალი ქვეყნის და ერის წინაშე შეგვიძლია დავაყენოთ, ქართული ქალის და ქართული ღვლის გული, ამისათვის ინტორიული მავალითები ხაკვათო მოიპოვებინან. ჩვენ უცხოთაში, ჩვენი ღვლიც, ქართული ქალის გული და მის ცრემლებში დამღწარი მშობლიური გრძნობები გვახუღდგმუღებდა; ღვლიც გვახუღდგმუღებდა იმ ღრმს, როდესაც თქვენ ქართულ ღვლებს; უკვე ხახე დაღალრულ დაწელში მოხრილთ უხაშინე-
 -ნეღვს მრისხენების ზეიმით, რუხული ხაკვუპანგით ხელიხუღვლების დაქი-
 -რავებული ჯალათე/რმათრახებით და პარცვილეთებით მიერეკებოლენ ციმბირისდა კანაკისცანისხაკენ, მათი ხაკვლათა უმთხარიად აგრემ-
 -ღებდა, თემურ-ღენგს, აღა-მაშად-ხანს და ყველა მოგოლთა ნოინებს. ღვლებ, მათ შვილიშვილებს და მათ ნაშვირს, ბ-ნი გიგინეიშვილი, "შაფრიოთი-
 -ფული ცრემლებით" დახოვლებულ უცხარებს უგზავნის, მაგრამ იხინი, ღვლებ ხაკვათთ ერკვეიან, მათმა ვარგათ იციან, რომ ეს "შაფრიოფული ცრემლები" არის ნიანგის ცრემლები, რომელღვს არავითარ უებარ წამალს არ წარმოადგენს იმისათვის, რომ მათ მოგონებაში წარცხნოს ძვირფასი ხხოვნა იმ მამაშვილის, რომელთა ჩონჩხებმა ხაკვუნით დარჩა ციმბირ და კანაკისცანის ველებში.

ეროვნულ ტრადიციას უნიჭიერად ამხატვრებენ და აღამაზებენ, ყოვანხორცილითა და უფლებრივი დიდებით გადაღებულ--განეპივრებულ, საოკუპაციო ხელისუფლების ხელგულში "ვედემოყები"; ხაზრანგეთში, ან ხალხს დაეძებენ, ზემოქმედებით დაშინებულ, დაპირავებულ ხელს და--
-ნდებ; ძალმომრეობის ხაწინამდღეგო ხალხგარძეღის ხვეის ოჯახში ხდაძენ, იმ დროს, როდესაც ხაკუთარ ოჯახში, ხორციელი და ხულიერი ცხოვრება აგებულა ძალმომრეობის და თვითნებობის პრინციპებზე.

ნუთუ, ქართული ქალი, თავის უფაქიჯეის მშობლიური გრძნო--
-ბეზით ურიგდება, ავდანისჭანში დაღუპულ შვილს, მამის, მამის თუ ქმრის უმეღერებით ოჯახში გამოწვეულ მგლოვიარობას! დედა, იხ და--
-ვრდომილი, კომუნისტური ხელისუფლების დაუნდობელი, ძალმომრეობის ზემოქმედების შიშით დაზავრებული, დემოკრატიული საზოგადოების თავ--
-ხუფად ქალთა წინაშე, წარმოადგენს, სიბრალულის და მწუხარების უწყვი საგანს.

ახეთ სამგლოვიარი და დავრდომილობის განხადდეღი მყოფ ქარ--
-ველ ქალს, მეორე მხრიდან, გაზეთი "სამშობლოს" რედაქცია ცდილობს, უფრო გაუღვივოს, მწერალთა კილოზნნიდან გაღმონთხუელდინიშმში.

"სპირდონ მგირიშვილი" და წარიდ მკლავაძე, მათი დაპირისპირების, სამკვედრო--ხასილოცხლო ჭიდილის ფრწე მორიანს მშვენიერი, ნათელი გო--
-ნებით შემკული, მოაზროვნე, მოხიყვარულე ქალი--
--დედაპინე, რომელიც ძალადობის მსხვერპლი ხდება."

"დაე, ჩვემა მკითხველებმა ხარვამარტოდ კიდეც ერთხელ გაიხსენონ ქალის იხ მიმიე ზვედრი, რაიგ ხაზჭოთა ხაქართველოში დაუ--
-პრუნეველ წარსულს ჩაზარდა!" / "სამშობლო", 1981წ., მარტი, ნომ.-6. /

ეს ყოველივე, იხეთი ხაზარგზვინო ხაპრავანდო, ყურით მოთ--
-რეული ჭორია, როგორც იმის ხაწინამდღეგო დემოსტრაციანე, ნამდ--
-ვილ, ცოცხალ მოქმედ მომე არ დაპარავი, არც ერთი ხიწყვა!., ხინავედილის ხიხხლთა--ნიადვარის უარყოფა, მხილელ დუმილით!

რომ დავრწმუნდეთ იმაში, რასაც მოგვიანრობს, "ხამშილი", ამისათვის საჭიროთ მივიჩნით, გავიხსენოთ, უახლოესი, ჩვენი ღრობილი რაინდული ამბები. ხიფცვა ლუაშოთ, არა "ხამშილის" რედაქციას, არამედ ქ. თბილისის ხალხის ვაღი "თბილისის" სახამართლო რეპორტაჟის კაზიონ რეპორტიორს, რომელიც წარმოადგენს ხელისუფლების დაქირავებულ ჩინოვნიკს და არავითარი ხაერთ წები არაქვს, მის შემოქმედებს, დემონსტრაციული ქვეყნის ყურნალების მიერ ხაზგაღებული შეთხვევების ასახვის და გადმოცემის თავისუფალი ორიენტიაციის საქმიანობასთან.

"--ვაიმე, მამიკომოვიკვებს,-- ხანდავით წიოდ--
დენე პაფარები, კოლენე ქაღები, აწიოვდა ხა--
-გურის დარზაი.

როცა ნახა, ქმარს უკავდენენ და მაშველი არცინ(!)
იყი, ხაღი მხოლოდ ხეირს უყურებდა (!), ლაღი
პეტრიაშვილმა თოთ ბავში მიხუვეებს მიუგოდ და
გაფორებული ეგა ხუღიგებს, მაგრამ გამხეცებულ
მკლავაძეებთან უმწეო ქაღი ამა რას გახდებოდა!"

პატივცემულ მკითხველებო, ხიმართლე უნდა ვაღიაროთ, რომ კეთ-
-იღობილ აღამიანთა და ღირსეულ მოქალაქეთა შორის მყოფნი ყველა
დაგვეთანხმება; ფგ. ნინოშვილი თავის მოთხრობის მთლიანობაში ბრ-
-აღს არ ღებს განეცებულ ჭარიებს, ღეხპინებს მიმართ, რომ ხელი
აეღო და მას ფიციურად შეხებოდა; ღეხპინებს, რომ ჩველი ბავში
გულზე მიკრული ყოფილა მუქუს ხაწივეზლად, როგორც ქ-ნ ლაღი პეტრია-
-შვილს, ჭარიელ მკლავაძე შედრეზოდა, უკან დაიხედა, მახში აუფი-
-ღებლივ გაიღვირმებდა, იხ კაღაგვარებულე ეროვნული თავმოყვარეობა,
რომლის წესრიგში ჯერ კიდევ, ღრობა ვითარწახს ვერ წაეზადა და
შემორჩენილი იყო, ქაღის ვულტის ღირსების ქარაღული მრადიოელი
პატივისცემის წესიარება, რომელიც ვაკვატის რაიღელ ხიამაყეს აღა-
-მაზეზდა ყოვეთვის; მაგრამ მარტულიღეთებინი მკლავაძენი უწრო, ხა-
-შიშარ აღამიანთა კატეგორიას მიაკუთვნებინ თავის თავს; ქაღის
კულტი და მისღამი, ქართული პატივისცემის ჭრადიგია მათვის არ-
-აოხსს წარმოადგენს, რომელიც ხაზგაღებული კონტრევილიუციის აქ-
-ტივი განხაზღრულია, როგორც შრადღება, ხამშილის ღაღატის იარღიკვა

პარტიული ორგანიზაციის მკვლევარები მოქმედებენ დენიციზმის მთავარი პრინციპის შესწავლით და თანახმად, ეხევი, საკუთარი დასახული მიზნების მიღწევისათვის არ უნდა დაინდო არავინ და რაიმე. მათ ვერ მივ-
-საკუთრებთ, გარდახედ დროთა ხაზგადმოვრჩვი წყობის ჭრამაგისა, ვერ
-ვადიარებთ მათი ურადიციების წაშლა შესაძლებელათ. ისინი რუხული
ზოდშევიკური ხაზგადოების და მის კარგო-წყობილებში გამოზრდილი
დვიპლი რაინდი-შვილებია, რომლებიც არახოლეს დადაჭრენ თავის აღმ-
-რდელ ხაზგადოების ღნე და ეთიკას.

თანაგრძნობის ხმას ან გამოსარჩილების გეგას ადვილი არ ქონია. სპირდინ მგირიშვილის დროის მედუქნები და მათი მოხამხახერე ზიჭე-
-ზიჭე უფრო შევნებულნი, გულკეთილნი და ღირსებენი აღმიჩინენ, ისინი
გლილოზდენ თავიანთი შესაძლებლობით, აზოპიქრეზული ტარიელი დემშვი-
-დებიათ და მოხადოლენი უხიამოვნო ხამარგვინო შემთხვევა თავილ-
-ან ადვილებია. ჩვენ, იმ ხაზგადოებს, რომელიც ნაცვალულის სამგნ-
-ავრო ხადგურში, პარტიული ორგანიზაციის მკვლევარების ხაზილარ საქმიანო-
-ზახვარშემოცემული მღუმარებით უყურებდა, ქვას ვერ ვცხვრით, ვინა-
-იდან, ყოველი ხაზგადოებრივი მოვლენის და შენახვევის მიმართ
მათი გულგრილობა და მღუმარება ნაცუთია, იმა ხუდიერ ტანწყობილ-
-გაში, ზედისუფლების ძადმოძრეობით გამოწვეული შიშის და დახვეწავებ-
-ული თავმოყვარეობის, რომელიც არის განუკერძოებელი ხენი ხაშტობა
წყობილებიან, რაც ყოველივე ზუნებრივია იკუპირებულ, დასყრობილი ერ-
-ისათვის. კომუნისტური ნხოვრების სინამდვილე მათ დეჭილს ამარტლებს,
აღამიანის სიგონხლის თავდაცვის ინსტიტუტის კარნახით. იმ დროს, რო-
-დებან იკუპირებულ საქართველოში, ერთ დიხილენდებ მოლის ორმოტამ-
-დე ხხვალახხვა წოდების პოლიციელი, ნაცვულდის სამგზავრო ხადგურში,
მიღვიცოხნენ არ აღმოჩნა, პარტიული ორგანიზაციის მკვლევარებისათვის მო-
-ეწოდებინა წესრიგისავე, ავლამათ მათი საქციელი, გამოქომაგებ-
-ოლა ქართველი ზავშიანი დედის დარბევას, აწიოკებას! მეორე დღეს,
ქალქის პრკურატორის საქმის წარმოებაში მიცემა, არ უნო მიზან-
-შეწონილად! ალბათ, პრკურატორმა იმ ხაშინე, აღამიანთა თავდადა-
-სხავაში ვერ იპოვა, რაიმე ოდნე ღირსშესანიშნავი ფაქტი, საოკუ-
-პაციო ხელიხფუდების ხაწინამდღეო!
აი, ახეთია ქართველი ქალის, ქართველი დედის ხვედრი დღეს ხა-
-ზკოთა საქართველოში; ქართველი ქალის ეს ხვედრი ჩვენ ხამშოზლო-
-შე, არხეზული, არა სიღიბილური, არა დემოკრატული და არა ეროვ-

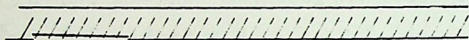
-ყო ამბების და ხაკითხებზე გარშემო საუბარი ვეღველით განვაგრძოთ უახლოეს მომავალში.

სამწუხაროა, ეგ. ნინოშვილის განხილვა არ ხდება, იხე. ხაშაგა-
-ოგალოებრივ ურთიერთობის პოლიტიკურ- სოციალურ განწყობილებაში და
ადამიანის ნამდვილ თავისუფლების აღმოსაშენებელი, რომლის უღიგბხიშე-
-გნეებით, მცნებით და ხიხარულით, ის ხამარული ჩაივლიდა.

1984წ. მისი

პ. ბ.

პარტი

სახაროვის ხაერთაშორისო დღე

რუსეთის ერის სახიქალღლო შვილის და ღირსეული მიქაქაქის, ავა-
-მეღიკოს ანდრეი სახაროვის დღეები იწყება, რვა მისიდან და
ჩაფარდება ევროპის და ამერიკის ღიდ ქაქაქეშიქ, დამთავრდება ხუთ
ივნის ქ. ღონღონში. ამერიკის შერს. შუაჭეშის შრეღიღწება და ვინგრ-
-ეხმა, მისი დაბადების დღე მქმისი, გამთაცხადენ, ან. სახაროვის
ნანღონადურ დღეთ, რომელიც იქნება ჩაფარებული დიდი ზეიმით ქ. ნიურ-
-კის საკონცენცრო დიდ ზაღაში კარნეგი-ხოდში.

ახეთქ, ხაერთაშორისო ღირსეული დავახება და შაჭვივისცემა, ჩვენ
საუკუნეში ქარსხულ ღროთა ვითარების იხჭორიას არ ახხოვს,
თ. ვ იხთავად ცხადია, ადამიანს დაეზადება ვიხოვა, რაშია ხაქმე, რით
ღამისახურა ამ შიროვნეჭმე, ა. ხეთი, სიმშათია, თაყვანისცემაში გან-
-სახიერებული, მხოჭღო დემოკრატიული და შროგრესიული კანოზრიო-
-ის გავეზაში და შუმეცნებაში?

შახხუხი ხრუქყოფიღჩჩ იქნება, თუ შირველაღებულე? განმარტებულღ
იქნება იმ მოხაშრეზით, რომ ავაღევიკოსი მიეკუთვნება, შეორე მხოჭღო
იშის შემღგომ, დისიღენცთა შირველთაოზას; დღეს, ჩუხეთის საჭკოთა სი-
-ნამღვიღმჭი, დისიღენცური მივღენეზი, იხთე არ განისაზღვრება ქრო-
-ნოლოგიური კანონზომიერებით, როგორც თვით რუსული შიღშევიღის ცო-
-ჭადღური რევიმი მისი მოქმედების ხარზიღლით. რუსეთში, შოდშევიკ-

-ვიკურო რეტიმის ტერორისტულ მრისხნეშია და დაუნდობელი მოქ-
 -მედელია გამოწვეულმა წინამდებეობამ,ერში წარმოშვა დიხილენ-
 -უთა ხავთო რადენობა, რომდის უმრავლესი ნაწილი,მეხამე თათის
 სახედწოდებით შემოეხიზნენ ევროპის და ამერიკის კონტინენტებს,
 იხინი ღროდარო, გარკვევით გამოთქვამენ,პრესის საშუალებით
 თავიანთ პოლიტიკურ კრელოს;რომდღვიც განხაზღვრავენ კომუნიზმს,
 რომორც უძლიერეს დაუნდობელ სამიშროებს და კლამდებ ხენს კა-
 ცხროპროიზისათვის. თავიანთ პანროულ განედებს, სურ ვიდეც არა
 ხავთოთ დახეწილს, რუსული პოეტისტური დახრებისული წაშთში-
 -ხაგან, წმშიღვენენ, არხეულ პოლიტიკურ სიწყობავებში უკვამე შე-
 -უარღვნიც, მათი ვაგეშით, კომუნიზმა დაიპერო, მათი "ხავთადი"
 ხამშიზლო რუსეთი და იყენებს მას, თავისი ეკონომიური და ინდუსტ-
 რიალური შეხამდებლობით, მსოფლიოში კომუნიზმის რეადინაგისათვის.
 მოუწოდებენ კავოპროიზას,წინააღუდგენენ, ამ აღამიანიმ გამანადგურე-
 -ბელ ხენს.

ან. ხახაროვმა მიზნად დაიხაზა, თავის ერის და სამშობლოს
 პრესტიჟის და ავტორიტეტის აღდგენა, მისი დახვეწ,თავის პატრი-
 -ოტული მრწამსის და შტგენების ეროვნულ ნიადაგთან ხაფუშველზე
 დაყრდნობით.

მან,უცხოედ ყურნაღისტების და კორესპონდენტების შეგწეობით,
 თავის სტაფიეში და წერილებში, გაბელუთა მოუხრო და უამშო,
 თავის სამშობლოს შინაურ და ხაერთაშორისი ახპარჭვე, მისი
 პოლიტიკური ხინამდვილის ლოგიკური განვითარება;თანამედროვე
 ცხოვრების პრაქტიკულ მოქმედებაში. კომუნიზმი აღიარა, რომორც
 რუსული ზოღმევიზმის იდეოლოგიური შროდის ხაგარეუ იარაღი, სო-
 -ციალური თანახწროზის ნეფარებისათვის, მადგამ სინამდვილეში,
 რომორც იარაღი, რუსული იმპერიაღისტური ძრახველის პოლიტიკური
 ხამოხელი,კრემლის ხამხედრო მდიერებისათვის ხაკვუპაციო კვების
 მარვენებელი; იმ ღროს, რღვხავ კავოპროიზის პროგრესიული
 შემთავონებლით და თავიანთი ერის დემოკრატიული გათვიწნოხიე-

-რეზიო ევროპის სახელმწიფოებშია ხელი აღიქვ, კოლმეზის ფლობელ-
-შიღან და კოლმონადიჭმის ეპოქა სამულაშია ჩაზარდა ისტორიას,
რუსეთის ზოღმევიკებში გლიღოზენ ამ სახელი შექენილი იარაღის --
--კომუნისმის საშუალებით, თავისუფალი ერეში კვან ვკლმონადურ
მღკომარეობაში მოაქეიონენ.

ან. სახაროვის პოლიტიკური და ზნეობრივი გამოქომაგება,
რუსეთის მიერ დამონებული ერეზის მიმართ, არის მხოვლით წინაშე.
მეოღე საუკუნის უკვდავი გმირობა.

ავად. ან. სახაროვსა, თავისი ავტორიტეტული მზრუნველიზის
ამაგი არ დაუვლია, ქართველი ერის უძველეს ტომის---მეხხეზის, უკანვე,
თავის სამომოღოში, საქართველოში დაზოღუნების საქმისათვის,
სისჯემათური სახისათი ქონდა და აქვს, ქართველ დისიდენტების რეკ-
-რეჩების შესახებ გამოქომაგებას.

როღეხან ავღანისტანის დიჩყო, რუსული იმპერიალიზმის სამ-
-ხედრო შეჭევიკები, მაშინ მან პირველმა, მხოვლით წინაშე განანგ-
-ადა პროფესი, რუსეთის მომავლავი დემოკრატიის სახელით, რისი-
-ვისან იქჯ გააძევენ მოხვრვიღან, უგანაჩენო სახჯელით, მაგრამ
მან დაიმხახურა, დაპყრობილი ერეზის და პროგრესიული კანობრიოზის,
ისტორიული დიღება და პაცივისცემა.

ქართველი ერის დემოკრატიის და ყურნალ "ჩვეწნღროშის" რედ-
-აქეიის სახელით, იმ ეროვნული ყურნალის, რომლის დამარხებელი იყო
ჟმწლის წინად, ქართველი ერის ეროვნული ბეღალი და პრეზიდენტი
საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ნ. ყორღანია, რომლის
იღალი იყო, თავისუფალი ერი თავისი ხოგიად-პოლიტიკური თან-
-ახწრო უფღებთანობით, ვეხალმებით, პაცივენემულ ავაღევიკოს ან.
სახაროვის და ვუღრვეთ, დემერმედობას, მხნეოზას და უღეველ ენერ-
-გას, თავის მშობლიური ერის და კანობრიოზის სავეფიღღელით.

1981წ. მაისი
ქ. პარიზი

ოკრიბელი ხოგიალისტი

პარიზი 12 მაისი 1984 წელი.

ძვირფასო მალხაზ!

შენი წერილი მივიღე, მაკვირებ და მოხეობ, წერილს მხოლოდ შენი სახელი აწერია "შენი მალხაზი" ო, კი მგრამ რომ არ ვიცი ვინ ხარ ? მწერ მთელი ოჯახი ჭიათურიდან თბილის გადავხახლდით, მე უნივერსიტეტში ვირიცხები, და ქიმიას ვუფლებო. ბიო.კარგი და განახარელება, ეხლა როგორ მანომ მე შენ თავს, ბაბუა ჩემი, და შენ ერთად იყავით გემნაშიაში, და იყავით კარგი მეგობრები. ბიჭო მალხაზ გავიწყდება, რომ ეს იყო 60წლის წინად, მე გულთმისანი ხომ არა ვარ, რომ გამოვიცნო ვინ იყო ბაბუა შენი ან შენ, ვინ ხარ ? შენ წერილში მისვამ მეფლად ხანსტერებს საკითხებს, და მწერ მივასუხებ ან წერილით, ან თქვენი გაზეთის საშუალებით. მალხაზ ჩემო, წერილით რომ გივასუხებ მისამართი არაა საჭირო? ნუთუ ახე ცნობილი ხარ, საკმარისია მხოლოდ სამი სიტყვა " მოქალაქე მალხაზს თბილისი", რომ შენ წერილი ჩავაბარონ, ან და ყურნალის საშუალებით, რავა ბიჭო მალხაზ, ჩვენი ყურნალი მანდ კიოსკებში იყილება? რომ შეიძინო, და ჯდე ღამაშად რუსთაველის გამზირზე მეგობრებთან, და იკითხოთ თავისუფლად, უშიშრად? მაღური სახეცივი პოლიციური წყობილება ჩვენ ყურნალს შეიძლება სახლში მოგართმევს, იქნებ გამოწერილიც გაქვს? არ გეწყინოს, გულაშლილად გეფყვი მანდ ხუნთქვავს, კი არ შეიძლება თუ არა მაგათ ნებართვით, ან ბრძანებით, შენ შენდა უნებურად ბოლშევიკურ სიტყვიერების კორიანტელში ხარ გახვეული, და მათ მახეში ვამბული, ამიჯომ რომ გაგიქარწყლო შენი დაეჭვება გივასუხებ ყველა შენი მიერ დახმულ კითხვებზე, მაგრამ იხე კიარა, როგორც დღევანდელი თქვენი მართვლები, რომლებიც ფიცხლობენ აღამიანის, ერების, არეხის სიტყვის, კრების თავისუფლებაზე, მაგრამ უკლმა აკეთებენ. არა მე შეძლებისდა გვარად მოგვამ ვახუბ გულწერს, მართალს ვით აღხარება, და თუ ამ ყურნალს შენამდე მოღწევა უწერია შენ თვითონ გააკეთე დახკვნები.

შენი პირველი კითხვა: რაჯომ გახლდ ემიგრანტი, როგორ გაიმეტე, დაფლვე შენი მშობლები, შენიანები, შენი სახლკარი, შენი ქალაქი, და სამშობლო შენი? დავიწყებ ცოცხა შორიღვან, შენ გიმალავენ, და ამიჯომ აღმათ კარგათ არ იცი, რომ საქართველომ აღიღვინა, და დაიბრუნა დავარგული სუვერენობა, 117წლის წინად მფის რუხეთმა, რომ მას ძალით მოხყავა, ფეხ ქვეშ გასთელა ორ სუვერენულ სახელმწიფოთა შორის დაღებული ხელშეკრულება გიორგევსვის შავსის სახელით ცნობილი, მოახდინასაქართველოს ანექსია, და ის რუხეთის კუთვნილ პროვინციად გამოაცხადა. ამ ანექსიას დღეს მანდ საბჭოთა მართველობა ორ ერთა განუყრელ მეგობრობის სახელით ახალებს, და შეიმოხს.

1918 წელს 26 მაისს დაიძინო მედი ერის მიერ საქართველოს თავისუფლება, მისი ხელმწიფეობა, რომელმაც მოგვცა, საქართველო ერთი მთლიანი, გაერთიანებული რომელხავე აღარ ქონია. აღილი დილი თამარის შემდეგ ქართველი ერის ყოფა-ცხოვრებაში (გ. გვაბავა, შენ მას ვერ იცნობ ის მანდ დევნილია) მაგრამ შენ აღბად კარგათ იცნობ აწ განხვევებულ ცნობილ პროფესორ შაღვა ნუგვბიძეს, აბა

ყური დაუგდლოთ, და გავიხსენოთ თუ რა განაცხადა ამ გამორჩენილმა პროფესორმა 1920 წლის დამფუძნებელ კრების ხსენებაზე: " თავისუფალ საქართველომ ხელ მოკლდა ხანში გახსოვარ ზეალხვლით მონივთა ქართველი ერის ცხოვრება, აღმართა შინაგანი, ხაუნჯე, ქართული უნივერსიტეტი, კულტურის ჩაუქრობელი კერა, დაიწერა ოპერები, ითარგმნა უცხო ერთა კლასიკოსები, გამოიგა ქართულ მეცნიერულ, ყურნალ გაზეთები, თავისუფლება პრესის, სიწყვის, პარტიების, კრებების არ ნახული ჩვენს ისტორიაში. სახელმწიფო ღერბად ავირჩიეთ საქართველოს რაინდი მფარველი თეთრი გიორგი სამ ფეროვანი ღრმით, რომლითაც ჩვენ შევედით თავისუფალ ერთა ოჯახში როგორც ხრულ უფლებიანი სახელმწიფო. შესრულდა ოცნება კურთხევა, და ანდერძი დიდი ილიახი."

საბჭოთა რუსეთმაც იცნო საქართველოს სუვერენობა, ხელი მოაწერა მასთან მეგობრულ სახელმწიფოებრივ ეკონომიურ ხელშეკრულებებს, რომელსაც პირნათლად იცავდა და ასრულებდა საქართველო. მოხკოვმა კვლავ გახსება სიწყვა მოცემული, თავს დაგვეხსა ომის გამოუცხადებლად, უფრო უხეშად, უფრო ველურად, და ხუთი კვირის გაცხარებულ უთანახსორო სიხსლიან ბრძოლების შემდეგ დაგვიპყრო 1921წ. თებერვალში, მოგვისპო სახელმწიფო, მოგვისპო თავისუფლება. თებერვალმა მონუხსვა ჩვენი მეობა, ნაყოფი კვირწყმი გავვიხმო, რანი ვიყავით. ყველაფერი, რა ვართ აღარაფერი.

ნ. ნიკოლაძე ხომ გაგიგონია? მასზე ეხლა გევირს წერენ, მიხი სხლი მიხ სახელმძის მუზეუმით გადააკეთეს, ღამის ბოლშევიკათ გამოიყვანონ, მან ეროვნულ მთავრობის დავალებით ფინანსთა მინისტრ კობახიძენე კანდელაკის მეთაურობით მრავალჯერ იმგზავრა ევროპაში დამ. საქართველოს პოლიციურ- ეკონომიურ ინტერეხების დახანგავად, როლესაც რუსეთი შემოგვეხია, და დაგვიპყრო მან სასტიკი პროფესტი განაცხადა და დახწერა: "რუსეთს არავითარი უფლება არ აქვს იბაჭონოს იმ ქვეყანაზე, რომელსაც ხურს თვითონვე იყოს თავის ბაჭონ პაჭრონი, და თვითონვე გაუძღვეს საკუთარ საქმეებს".

გაგიგონია შენ ქართველი ვაცი ემიგრანტი? ქართველი ვაცი ხომ არაა ხომეხი, პოლონელი, ან იტალიელი, რომ ახე აღვილად აივილოს ხვირჯინი, მიაჭვოს დედულ მამული, სამშობლო, და წავიდეს, სამუდამოდ, ის ვი არა მახსოვს, გლები, რომ მოათავებდა სახოფლო მეურნეობას ცოფა ხნით ზამთრობით ფულის საშოვრად სამუშაოდ მიდიოდა მახლობელ ქალაქში, შეიქნებოდა ერთიფირილი, ოხვრა, და მოქება, რას ფიქრობ შენ? ნუთუ ახეთი უფულონი გგონივართ, რომ მივაჭვოვით

ნებოთ. ჩვენი საყვარელი სამშობლო, ჩვენი ხანუკვარი დე- მამა, დები, ძმები ან მეგობრები? შენ უნდა იცოდე, რომ ჩვენ იძულებით მიგვაჭვოვებინეს ის რახან ჩვენ ვეჭრფოლით, ვადმერთებლით, სინანულით, ბოლმით სევლით დაჭრე- მლით დავშორლით ჩვენ მას.

დაღვა 1924 წელიწადლარ აიჭვანა ერმა დამპყრობელთა მძიმე უღელი, საბ. რუსეთმა არ გვაკმარა დაპყრობა, დლიდან მათი შემოხვლისა ფართოდ იწყეს ჩვენი ტერიტორიების ჩამოჭრა, და დარიგება, 21000 კილომეტრის სივრცე მოხსვენეს ჩვენ პაჭვარა სამშობლოს, სახელმძობრ: ართვინის ოლქი, ფოცხვის თემი, არჭაანის ოლქი,

ოლთისის ოლქი, ბორჩალოს ნაწილი, ზაქათალის ოლქი, სოჭი და მისი რაიონი კი "უცროსმა მამამ" აირჩია მის ჭერიჭორით გამოაცხადა, თითქმის რუხეთს ჭერიჭორით ავლდეს, აქამ ვარგი თბილი შავაა, და ძალიან მომწონსო ჩვენ ხომ ძმები ვართო. რას მიქვიან ქართველობა, ეროვნება თქვენც რუხები ჩვენც რუხები, ერთი სი-
წყვით მოხკოვის ხურვილია აზილოს რუხულ ცომში ყველა მის მიერ დაპყრობილი ერები, და გამოაცხოს ხაბჭოთა რუხული ყაიღის ახალი აღამიანი, ხალაც იბა-
ტონებს ენა რუხული, ზნე, ჩვეულება, და აღათიც მათი.

აივხო ქართველი ერის მოთმინების ფილა, და იგი აღხედა, იარაღით ხელშიღ ხამ ფეროვანი ღროშით, მაშინ ვიყავ 17 წლის, მაგონდება 1924 წლის 28 აგვი -
ხტოს ხაოხნებო ღღე. იმღამეს ჭიათურაშიღ ღიღი რეში მოვიღა (ძლიერი წვიმა)
გარეცხა, განზანა, გააქათქათა უზენაეხმა ჩემი ჭიათურა, მუღამ მახზე შეყვა-
რეზული, მისი ნახვის მონაჭრული, და მახზე მჭირალი. ნაშუალამეს მოიწმინდა
გამოჩინდა ჭიათურის განუემორებელი ხიღამაზის თვალ უწვეღენელი ღურჯი, ღურჯი
ცა, რომეღებღაც აკიაფღენ ვით ჭაღები მოხიმციმე ურიცხვი, უთვავალი ვარსკვლა-
ვეები. ამობრძანდა მოკაშვამ მოღღვარე, ღამის მეფე ჭიათურისებური განხაკუთრე-
ბული ბრწყინვალე მთვარე, მხღებელ ვარსკვლავთა ღაშქრით ღამშვენებული, ხა-
შევარღნო კლღებღ ღაბრძანდა, თითქმის მახხაც ხურღა მოჩმე ყოფილიყო ამ ღიღლი
იხტორიული ღღის, და თავისუფღებისათვის მეგრძოღთა გამარჯვეების ტვობა გაე-
ზიარებინა.

ხმინავს ქაღაქს, ღამის სიჩუმეს მხოლოდ აზვირთებული ჩემი შავი ყვირიღა არღვი
ვს, რომეღიც ღღვით, ხმაურიო, ემშვიღობება მის ხაკვარღის ჭიათურის მიერ
გაშღიღ ღოგინს, რომეღებღაც ის მოხჩანს ვით შავბრიღიანცხის ზოღად მთვარის
შუქით გაბრწყინებული.

გარიყრავზე გაისმა ხმა, ხმა ღათქმული, ხანაჭრელი: ვიხაც მვერღში უძგერს
გული ქართული, აღღღექით ხაქართვეღო თავისუფღებღა"ო აბა რომელი ქართველის
ქართველის გულს არ ააფოკებღა ეს ჯაღონხური სიწყყევი? და მეც ჩემს განუყრელ
სიყრმის ხამ მეგობართან ავიღეთ იარაღი, და მივეღით ღანიშნულ აღღიღე,
ღაუვიწყარი ღომ- კაც ჰოღკონიკ ხიმონ წერეთელთან, რომეღიც იყო მეთაური ამ
ღაუვიწყარი გმირული ბრძოღების, და რომეღამაც ბრწყინვალელ შეახრულა თავის
მოვალეობა.

განთავისუფღდა ჭიათურა. ჩემს მეხხიერებაში წაუშღელი ღარჩება მეხოვრებაო
ენით აუწერელი სიხარული, აღღრთოვანება, გვიმი, აღჭავებული მიღოხვეები,
ხვევნა კოხნა, ცრემღები აღღრთოვანების, თვით ბოღშევიკები, აშკარად, რომ
ხევღენ შარტოულ ბიღეთებს, და ჩვენ გვიერღებოღღენ, არქონია აღღიღი, არც
შურიხ მიეგახს, არც შეურაცყოფახს. რა ძაღა, რა სიჩმინღის გრძნობები, და
ხხიკონხიზა შქონია თავისუფღებახს.

მეორე ღღეს მოვიღა რუხის ჯარი, კურხანცღების ხახელით ცნობიღი, და ეს ღიღი
ხაქმე სიხხღშიღ ჩიახხჩრევს, ღაიწყყო გაუგონარი რეპრეხიები, ღევნა, ღაჭერები
მეც ღამაწყყევეხს. ჩეკის ხარღაფში აღარ იყო ტუხაღთა ტევა, აუჭანელ დახშულ
სიციხიან შაერში ხუნთქვა გვიჭირღა. ღამით გამომიძახეს, ამიყვანეს შირველ
ხართულღელ, ბიუროში ხუთი კაცი იჯღა, რეოღღრები მაგიღამე. მემათ ყვეღახ

ვიცნობდი, ხშირად ვხედავდი ხადგურზე, ყველას რომ მეთვალყურეობდენ, და ყველას, რომ ხმულდათ. შეხვდისთანავე, ჩეკისხ თათიშვილმა ხაშინლად მცემა, არ მიგვრძნია არც ჭკვილი, არც შიში იმ წუთებში, კარგად, რომ მიმაღება, დამახიხებლიანა, დამახივა, ყველამ ხიცილი დაიწყო. ჩეკის თაჯლომარემ ღომამემ გამომიცხადა, ღლით ხხვა ჭუსალებთან ერთად თბილისში გაგზავნიოთ, თბილისაც ნახავ, და იქ უკეთეს პატივს გვემენო. ჩამომიყვანეს უფრო ხწორად, ჩამომიყვანეს დამავლეს იაფავზე, ვიგრძენი აუჭანელი ჭკვილები, და ხაშინელი შიში. არ დამავიწყდება, როგორი ხიყვარულით, ხათნობით მომიარეს ჭუსალებმა, განხაკუთრებო პოლკოვნიკ ეკო წერეთელმა, შემოიხია პერანგი, გუშავს წყალი მოხთხოვა, რომელმაც მაშინვე მოარბენინა, დამხელა თუ არა ეკომ მიამახა, ხირცხვილი თქვენი, ხირცხვილი თქვენს ქართველობას, ახე როგორ გაიმეჯეთ ეს ბავშვი, რა გიქნიათ რა მხეცურად გივემიათო, ჭარაჯმა უხიყვოლ დაგვყოვა. ეკომ ძალიან ნაზად მომბანა ჭრილობები, გამამხნევა, მის გვერდით მომახვენა, აბა მაშინ რა ვიცილი, რომ ამ ღიღბულ ვაშვაც მამულის უზალო შვილს უკანახვენლად ვხედავდი. დახვრიცხვს ზესჯაფონში ვაგონებშიღ, 16± ჭუსალებთან ერთად, მეც მათთან უნდა ვყოფილიყავი. რიყარზე გამთენიოს, კვლავ გამომიძახეს, იხე ვიყავი გარინდებულ აღარც კი მახხოვს როგორ ავდექი, ეკომ კი მიოხრა აღბად ხაავადმყოფშიღ გაგგავნიანო, არ იჯავრო, არ შეშინდე გული არ გაიჭეხო, მხოლოდ ჭიათურა დაგავრცხდა, თბილისი ჩვენ ხელშია, მალე ჩვენც გაგვანთავიხუფლებნო, მე კი გული ხაგულეს აღარ მქონდა. აველი შიშით, და ძრწოლოთ შეპყრობილი, ვხედავ შორაჰნის მაზრის პარტკომის პირველ მღვიანს ჩვენ მღგმურ იაშა კონჭრიძეს(დახვრიცხვს) შევაჯყვე შემრუწუნდა ახეთ ღლეში, რომ მნახა, მიუბრუნდა ღომამეს,(დახვრიცხვს) და მიახალა მოერიეთო? მხვავა ხელი, და წამომიყვანა. ცხენზე შემიხვა, გზაში მეუბნევა კი ხარ დახახვრეჯი, მაგრამ ღელა შენს რალა პირით შევხელოო, შე უბედუროთ თუ გგინია, რომ თქვენ თბილისში გაგზავნიან, შენ ეხლა გათავებული კაცი ხარ მინდოდა კაცი გამომეყვანე, რა ჩილინე, შენი გვარის კაცს ეხლა ვინ გაბედავს, რომ დაიხვას ან დაეხმაროს? ო.

მეარ ვპახუხობდი, ხულ იმაზე ვფიქრობდი როგორ ახსნიან ჩემი მეგობრები, ჩეკაშ დარჩენილნი, და განაწამებნი. უცბათ წამოვიძახე, იაშა გთხოვ დამაბრუნე უკან ამ ხიყვების გაგონებაზე გაბრაზებულმა ერთი მათრახი ცხენს გალაჰურა, და ერთი მეც მიჭირა, ახე მიხთი პატივის ცემახო? მართლა დახახვრეჯი ხარ, შენი გულია იცი მე რამოღენა რიხვს ვაკეთებ? შენ უმალურო შენ უმალუროო.

ამახობაში ხახლშიღ მიველით. ხახლშიღ არავინ იყო, კილევ იღბალი ხააგარაკოთ იყო მთელი ოჯახი წალვერში, თორემ ბიჭო მალხაშ მამას დამიხვრიცხავდენ, რომელიღ მრავალჯერ იყო დაჭუხალებული.

ი. კონჭრიძე იყო ნამღვილი ფანაჯიკოსი, ღელა ჩემი შვილივით უვლიდა მის ახალდ შერთულ ნაშ მეუღლეს, უარეხად გულ შემაჯკვიარ, ჩემი ხკოლის მეგობარ შფხანიშნავ აღამიანს. ეს კაცი ხულ კრებებზე იყო არ ფიქრობდა ოჯახის ხაჭიროებაზე, ამიჯომ მისი მეუღლე ხულ ჩვენთან იყო, და ითვლებოდა ჩვენ ოჯახის წევრად. იაშამ ეს იგოდა, ამიჯომაც ღილი პატივის ცემა ჰქონდა ღელა ჩემის.

მერე გავიგე თურმე მან უთხრა მეუღლეს " იაშა აღარ დამენახო თუ ბუხუცას არ გაანთავისუფლებ, და არ დაახვედრებ ღელამის"ო.

მეორე დღით მართლად 164 წუხალი, ვითომ თბილისს გაგზავნეს, იხინი ყველანი ზესცაფონში პიციონიკებში , რენოლდებშილ გამომწყვდეულნი წყვილის მფრქვევებით უმოწყალოდ ამოხწყვიცხეს, მერე ვინ? ძმამ მის ღვიძლ ძმას ეხროდა, მეზობელმა, მეზობელს, რათა გაედვივნებიათ შური, შრობა, და სიძულვილი ქართველთა შორის. მე გაღურჩი ამ ხაშინელ ხოცვა ყლეცვას, თორემ ღღეს ამ წერილსაც ვერ მოგწერდი მათი ხაშინლად დაფლეთილი გვამები იქვე ხაჩქაროდ ყვაროლის პირზე გათხრილ ორმოებში ჩაწყარება, ჯალათებმა ეს ამბავი დამალეს, შეიძლება თვითონაც შერცხ - ვათ მათი ველურობის, ერთ ღღეს მთამი დიდი წვიმა მოხუდიყო, აღიდა , აზვირთდა მღინარე, ყწირილით , შრიალთ გადარეცხა მათი ხაფლავები, ამოყარა განაწამები მათი გვამები , და ოჰი ხაშინელებავ , გადაგვიძალა ხაზარელი ხანახაობა. (ბოლშევიკები ჭირის-უფლებს ეუბნოდენ, ოხინი ჩვენ ყველანი უცხოეთშილ გავა- ვარეთ, მალე წერილებს მიიღებთო).

ეს ამბავი მეხივით გავარდა, და უღვის სიხწრაფით მოეფინა მთელ მხარეს, მთელმა ჭიათურამ, ზესცაფონს მიაშურა . უნდა გენახა მათი ღღელები , მეუღლეები მამები, ნათესავები, სილაზე გუნდათ , და გუნდათ ხაშინლად დახახირებულ დაფლეთილ გვამებში თავისიანებს, რომ ეძებდენ, დაწვ დაკაწრულნი, ცრემლ შე- მშრალნი, გაფითრებულნი, ჭმუნვით აღსავხენი, მაგრამ ერთდა იმავე დროს რაღაც სიამაყით აღსავხენი, როგორი გახაშყერებულ გამბედაობით უწყვედენ მათ შვილთა ჯალათებს. იმავე ხაღამოს ყველანი უხეშად, ჭლანქად გააძივეს, და არვინ იცის რა უყვეს გვამებს.

მთელ საქართველოში გამეფდა ხაშინელი ველური გაუგონარი ჭეორონი, არ ნახული წამება, ხვრეცა გადახახლება. სჯიროდა მთელი საქართველო, მათ მოწამებრივ მკველელობამ, მთელი ერის გულს ხამულდამო გაუხლედი შავები ჩააცვა, და ძაძებშით შემოსა.

ერთ ღღეს მიხმო იაშამ და მითხრა: " ხომ ხედავ, რახლება , მეც არ ვიცი რა მო- მივა შენი მფარველობა მეცი მე აღარ შემიძლიან აქაურობას უნდა გაშორდო" ხაშამ მეგობარმა გადავწყვიცხოთ უცხოეთშილ გახიზვნა მშობლებმაც ვი არაფერი იცოდნენ. 1925 წელს ივლისშილ , დამით გამოვეთხოვე, გავოვემშვიდობე, ჩემს საყვარელ ჭიათურას. გამომშვიდობება ეს ხომ იხ ჯალდხნური სიწყვავა, რომელიც გამოუთქმელ სიღამაზეს აძლევს ყველაფერს, რახნაც ჩვენ ვსოვებთ, ჩემი ჭიათურა არახილეს არ მომჩვენებია იხე ღამაში, წარმცავი და მშვენიერი იმიჯომ, რომ მე მას უკანახვენელად ვხედავდი, ხამულდამოდ ვსოვებდი. დავემშვიდობე უწყვხა თუ მეწყველს, ხულ დამულ-უხსულს , ჩემი სიყრმის აკვანს, ჩემს გამშრლელს, თვად ცრემლიანი გულის ჭვივილით. არ გაბელო მალხაბ ჩემო და არ დამშრახო, რომ იცოდე რა რიგ ძნელია განშორება, მით უფრო როცა იცი, რომ ველაჩიავიკრავს მშობლური მიწავს ვი განხახვენებლად, და აქ უცხოეთშილ დაბინავლები ხაზარლად გათხრილ ცივ ხამარეშილ ხამულდამოდ , ჩემსავით განაწამებ ქართველთა შორის, რომლებსაც არ ეღირხად მშობლიური მიწის ერთი ცვაველიც განხახვენებლად.

აი თუ რაჯომ ან როგორ მაიძულეს გავმხდარიყავი უხახლვარო ღვლოვილი უცხოეთშილ ვლოცულობ მარად იყოთ ღღე გრძელნი , ხარობლეს ყვავოლეს ჩემი ხაფება ხამშობლო დაე ეკმაროს აძლენი ცრემლი ჩვენს ღღელებს, აძლენი მხხვერპლი ჩემ საქართველოს.

შენ მოგვიხსენიე, სინანულით, სიყვარულით ღოვდა კურთხევით, რათა შეგვიმხსენებოდა ბუქო იარა ხულის, და მწველი ფიქრების.

ესლა მეორე კითხვა: რა უქენით არხივს? არა გრცხვენია მალხაზ? ისეთი გამოთქმით მიხვამ ამ შეკითხვას, გაფხომ დაუჭვებული ხარ, გგონია მივსაყილეთ, ეს იხსორიული საქართველოს კუთვნილი უნიკალური ღიღებული ხანის საბუთები. არა და არა, არავინ დაგაჯეროს. ეს არხივი ინახება ნიურვიის ცნობილ შარვარდის უნივერსიტეტში, ხალაფ მოთავსებულია ბევრი სხვა ერთა არხივები, იმიჯომ რომ ქალაღმა იწყო ღაზიანება, გაფუჭება, საჭირო იყო მისი გაღარჩენისათვის სპეციალური, მოვლა, წამლობა, პლასტიკიკაცია, რათა ყამთა მხვლელობამ ქალაღს ვნება აღარ მოუფანოს. ამისათვის საჭირო იყო ღიღი თანხა, და სპეციალური აპარაფები, რომელიც თვით ევროპასხვ არ აქვს. უნივერსიტეტმა სრულიად უსახსილღოღ დაგვიპირღა, შეგვი სრულღ დაპირღება, და არხივი ვაღაგვირჩინღ.

არხივის დაღვა, რომ ყოფიღყო სრულიად გარანტიღებული ჩვენ მოვიწვიეთ ცნობიღი ქართველი პროფესორი ბაფონი გ. ნაკაშიძე, რომელმაც აღჩერღ, და შეადგინღ კაფაღლოგი, მან ერთ წელღე მეფი დაპყო უნივერსიტეტში, და მისი მეფაღყურეობით ამ შეხანიმნავ მამუღისშვიღმა ღიღი მღოღნეობით, და სიყვარულით პირნათღად შეახრულღ დავღღება. გაღაღებულ იქნღ აგრეფვე ყვეღე საბუთების მიკრო-ფიღმები, ერთიღადი ამ ფიღმების, გაღმოგვეგზავნღ ჩვენ პარიზშიღ და ინახება ბანკის სეიფში ხამი პირის ხახელღე. მისი ახღი ინახება არხივთან ერთად უნივერსიტეტში. ამერიკვეღებს არავითარი უფღება არა აქვთ არხივზე, მისი ბაფონი პაფრონია, კომისიღ ხუთი წევრისხაგან შემღღგარი, რომღღი დაუკითხავღად, უნებართვით არავის არ აქვს გაეღნოს, ან იხარგებღოს არხივით.

ერთვნიღი მთავრობის ანღერბით, განხაზღრულ ღროში უნღა გაღაღეცხ ეს არხივი თბიღისის უნივერსიტეტს, როგორც ხეღავ ჩემო მალხაზ საქართველოს კუთვნიღებას თვღლის ჩინივით უვღით, და ვევეღებით.

მეკითხები განმეუღლობაზე, ის ხომ დაუბრუნღდა საქართველოს, უკვეღებღივ, ჩახს. პირვეღი შემოხვევღა, თქვენც ვეღარ უარყოფთ.

შენ წავიკითხავს, როგორც ხჩანს ვინმე ეღიღბარ უბიღავს წიგნავი" განმეუღლის გუშავი", რომელიც მოურიღებღელი ღაყობის ცონით მართღდაღ უაღრეხად იხსორიულ ამბავს გაღმოქვემს, და გაუგონარ სიღრუის ჭორებშიღ აღჩრბღ მახ.წიგნავში მოყვანიღი ცნობები შეთხზულია ისეთი ჭორებით, რომ ის თვით ქათმებხაც ვი გაავი - ნეღბს ქანღარაზე, ამბობენ ჩიფი ბღვნად არ ღირსო, მართღდაღეც ეს "შრომა" გარჩევის ღირსიღ არაა, ვიფყვით მხოღღად ერთს, განსხვეწებულ პროფესორ ექვთიმეს ჭირივით ხმულღა, მანანა კრატავიღი (ნამღვიღი მისი გვარი) და არა მჭეღღიძე და მისი ღამქაში ვინმე მოჩრიღამე(რომელიც ამ გვარით გაგვეღნო) ბ-ნი ექვთიმე ხულ გაიბახოღა, "რავქიანა (რაფომღაც განსხვეწებული თითქმის ყვეღა მის წიღაღაღებას ამ სიფყვით იწყებღა) მომამორეთ ეს ბანღიფები, ხაღღან დაეხევებიან ყოვეღ ღამე, შავ ბირყავზე ვჭარბენ თავს რეზისცანათ ახაღებენ, მეშინიღ ან არაფერი მომპარონ, ან ნაპარეღ ნამარცვი საქონელი არ მოიყანონ, და პოღიღიან არ მოგვღღგებო.ახე"უყვარღა" ეს მართღდაღეც ჭინვა მარია, როგორც მახ შეარქვეს. არ მოგვღღგებო.ახე"უყვარღა" ეს მართღდაღეც ჭინვა მარია, როგორც მახ შეარქვეს. ღომღის დაჩა ერთგული ღამევეღი, და მხახური ჩვენი ქვეყნის ღამოუკიღებღობის, რომღის წერიღობითი საბუთები მრავღად მოიპოვება ამერიკავში, შეხანახად გა-

გზავნილ ეროვნულ მთავრობის არჩევში. ის იყო უდიდესი პაცივის მცემელი, ნოე ყორღანიასი, გამსჭვალული თანაზიარობის ერთგულობის გრძნობით, და უპირობოთ, უანგაროდ თანამშრომლობდა, იზიარებდა ეროვნულ მთავრობის აღებულ ხაზს, და ყოველთვის პირნათლად ახრულებდა მის დავალებებს.

პაცივიცემული მცხოვანი პროფესორი მხოლოდ ერხელ წავიდა წინააღმდეგი ყორღანია გეგეტკორის გადაწყვეტილების, წინააღმდეგ არჩივის გადაცემას საქართველოსათვის რადგან მას არ ქონდა არავითარი ნდობა ზოლშევიკების ხიფყვის, მხოლოდ ყორღანია გეგეტკორის კაფეგორიულ მოთხოვნილებას დაემორჩილა, და განაცხადა რაქვიანა არ ვიზიარებ თქვენს აზრს, მაგრამ გემორჩილებითო.

წახვლამდის განხვეწებულმა დახტოვა ანდერძი, რომელიც მან მიაზარა ერთ ნაწარით უს პარიშში ყორღანია გეგეტკორის დახტურით რომელიც თავის დროზე დათქმულ ვადაში გადაცემათობილისხის უნივერსიტეტს, რომელშიდაც ნათქვამია, რომ განძეულობის უცხოეთში გამოცანის იღვია მოდიოდა არა მთავრობიდან არამედ დიდ მიხილ ქავახიშვილიდან, რადგან ის შიშობდა, რომ შემოსულ ჯარს არ გაეაწვანა სამუშეუმო ქონება, და არ დაერბია ეკლესიები, რადგან მან იგოდა მათი სიმუღვილი, და მფრობა ეკლესიისადმი, ესო შენც კარგათ იგი ყველგან ახეა, როცა უცხო ჯარი იპყრობს ქვეყანას, მთავრობა ან მალავს ან თან მიაქვს იხტორიული განძეულობა გადახარჩენათო. ნაპოლეონმა დააცარიელა ხადაც კი შევიდა მუშეუმები, მისმა ჯარის კაცებმა კი დიდებულ ხფინქხებს ეგვიპტეში ცხვირები დაუტყხეს, და ვანდალების სახელით შევიდნენ იხტორიაში.

შენ ეხლავე უნდა ეახლო პრეზიდენტს, როგორც დამფუძნებელი კრების თავჯდომარის მოადგილე, სოხოვე ჩემი სახელითაც ამოგვიჩინოს საჩქარო დახმარება.

პრეზიდენტმა მაშინვე მიმიღო ჩემი თხოვნა ურეზერვოდ მიიღო, ნათქვამია ანდერძში, მხოლოდ დამიხვა ერთი პირობა, თქვენ უნდა უპაცრონოთ ამ განძეულებას და ხადაც ეს განძეულება იქნება თქვენც იქ უნდა შრძანდებოდეთო. ჩემი თანხმობის შემდეგ მან გამოიძახა იოხებ ელიგულაშვილი, და უბრძანა: დელიდგან თქვენ იმყოფებით პრეფესორის განკარგულებაში, შეახრულეთ საჩქაროდ ყველა მისი განკარგულებითი. სავალალოა, რომ არავინ არ ვიცით ხად ან ვის ხელშიდაა ეს დიდი, ფრიად საინტერესო იხტორიული დოკუმენტი. გვჯერა, რომ საქართველოს ის არ დაეკარგება, ში ექვთიმე შერელათ არაფერს გააკეთებდა.

ვწუხარ, მხოლოდ ერთს, რომ პაცივიცემული ავადმიკოხი გ. ჯიბლაძე ეყრდნობა ცრუ ე. უბილავას მოჭორილ აშვებს, იხილე მისი წერილი "კილევ განძეულობის შეხახებ" (მნათობი მეხუთე ნომერი 1983 წელი) სამაგიეროდ მეცად საინტერესოა პროფესორ გივი ყორღანიას წერილი "დამრუნებული საუნჯე" იხილე გზითი კომუნისტი 15 აპრილი 1984 წელი, მაგრამ პაცივიცემული პროფესორიც ვერ გადმოქვანებს ყველა ფაქტებს სრული სიხწორით სათანადო საბუთების უქონლობის გამო, მაგრამ სიმსწრთლებთან ის უფრო ახლოა.

გაინტერესებს თუ რას ხწერენ აქ სხვადინზედ, მისი გარდაცვალების 30 წლის თავზედ, რავა ბიჭო შენ არ იგი ვინ იყო სხვადინი? ან მან რაჩაილინა? უდანაშაულო ხალხი, განურჩევლად, მიიღონობით, რომ გახწყვიცა და მათი შღვა სიხსლი დაქვიცა? აბა მოკლედ გეცყვი.

მისი 30 წლის გარდაცვალების თავზე ილაპარაკეს რადიოში, გვაჩვენებს ტელეხელვაში, დახწერეს პრეხაში, და რა სოქვეს? ერთ ხმად აღიარეს, რომ ჩინგიშ-ხანი

შედარებით ანგე
 ისტორიაში გაუგონ
 გიყათ, და ბარბარო
 დი ექიმის ღლიურე
 ის ხწერს, სფალინი
 ხაექიმო დახმარების
 დეენის მანიაკური უცნაური
 უნღობლობა, და მათი
 ბი ეს ქართული 300-

ლომი
 არ
 იყო, ის გამოიყვანეს ვანობრიოზის
 გაუმადლარ სიხხლის მხმელე ტრანალთ
 სათ. მოიყვანეს მისი პირა-

ბიდან აძონაწერები, სადაც
 მოკვდა მარცო, ყოველივე
 გარეშე, რადგან სჭირდა
 დაავადება, აქედან ყველას
 სიკვდილით დახჯათ. იყო ღლე
 350 სიკვდილით დახჯას აწერდ
 შეპყრობილი გაურბოდენ მის
 არ მოეწერა შიფლერთან

მეორე ომს ავიცილებლით განაგხადა ერთმა პოლიტიკურმა მოღვაწემ, რომელიც მა-
 რცო რუხეთს 60 მილონი კაცის სიკვდილი დაუჯდაო. მოგვდგენ, და მოგვდგენ ქარ-
 თველებს, და ის კი არავინ არ თქვა, რომ შაფარა ხაქართველოს ეს ეგრედ წოდე-
 ბული "სამამულო ომი,, 370.000 შინ მოუხველი. ვაკეკაცის სიგოცხლე დაუჯდა,
 მაშინ. როდესაც ღიღმა ამერიკამ ყველა ფრონტებზე მხოლოდ 300.000 კაცი დაკარგა
 აი როგორ წარმოადგინეს, აქაურ ემიგრანტ რუხებმა, ნახატში იოსებ ვინაროონოვიჩ
 ლეუგაშვილი- მინაწერით გრუზინ, რომელიც ბევრის მოქმელია, კარგი კიდეც,
 მალხაზ ჩემო, რომ ჩონით არ შემოსეს და ქართული ქამარ ხანჯალი არ შემოარწყყეს

ეხლა შევეცდები გიპახუხო შენ უკანასკნელ შეკითხვაზე, - რას გვერჩის
 ეს ამერიკა, რაცომ ხურს მეხამე ომი? არ გვეყო ამღენი მხხვერპლი? მე არა
 ვარ არც სტრაფეგი, არც გულთმიხანი, მე ვეყრდნობი მხოლოდ ფაქტებს, და
 გამოძყავს დახვეწები, დამიჯერე მღხაზ ჩემო, რომ არც ამერიკა, არც ევროპა
 საბჭოთა რუხეთს თავზე არდაეხხმის, მაგრამ ყველაფერს საზღვარი აქვს იგოდე.
 მოსკოვს მეორე ომის შემდეგ არ შეუჩერებია მისი იმპერიალისტური ექსპანსია
 ქვეყნების დაპყრობა, და ტერიტორიის გაფართოება, მისი მიზანია პლანეტური
 მაშუაზით მხოფლიოს ღომინაცია, ამას ჩემო მალხაზს რუხეთს არ დაანებებენ.
 იქნებ ჩემს სიფყვებშიდ შენ ეჭვი გეპარება, მაშინ გადავხელოთ ქარცას, ქა-
 რტები ხომ გეშოვნებათ მანდ? საბჭოთა რუხეთი ხრულიადაც არ დაკმაყოფილდა
 იმით, რომ დაიპყრო, და შეიერთა აღმოსავლეთ ქვეყნები, მეთოღურათ, მტკიცედ,
 მკაფრად ის აგრძელებს შეტევებს ყველა კონტინენტზელ გადავხელოთ აზიას:ლასონი,
 ჩრდილოეთ კორეა, ვიეტნამი, კამბოჯი, სამხრეთ იემანი. აფრიკა:ეთიოპია, ანგო-
 ლა, კონგო, გვინეის რესპუბლიკა, მოზამბიკი, მადაგასკარი. ცენტრალური ამერი-
 კა : კუბა, ნიკარაგუა, და ეხლა ეს ხავოლავი ავღანისტანი, აქათ და სტრაფე-
 გიული აღგილი გიჭირავსო, იხე როგორც საბჭოთა ეღრმა გერმანიაში რადეკმა
 უფიფრად განაგხადა შეკითხვაზე "რას ერჩილით რაცომ დაიპყარით საქართველო?
 იმიტომ, რომ ნავთის გზა გაღიოდა სქართველოზეო. (1922 წელი 6 თებერვალი)
 გაინტერესებს ალბად, ნეცვა ამერიკამ თუ დაიპყრო რომელიმე ქვეყანა? არც
 ერთი. ეხლა რუხეთმა მის მიერ დაპყრობილ ქვეყნებში დაიწყოგანდაგება მისი-
 ღების ორ და სამ თავიან ატომიურ თავებით დააზუხვ; დაუმიზნა ყველა დახვეწე-
 თის ღიდ ქალაქებს, და თვით ნიუორკსაც. ამერიკამ ხმა არ ამოიღო, მაგრამ
 როდესაც დაინახა, რუხეთიამერიკის სიჩუმეს შიშით ხხნის, დახავლეთის ოხოვნით
 მოიყანა მანაც მარა რა მოიყანა, უფრო ძლიერი, უფრო გამანადგურებელი, უფრო

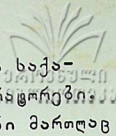
საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცვალების მოგონება.

1918 წლის გაზაფხულზე ქ. ოზურგეთი ი და მის მიდამოებ ი მცირე, და უთანა-
 ხწრობ ბრძოლების შემდეგ დაკავებული იქმნა ოსმანის ჯარების მიერ.
 ამ ხანებში მე მოხალისე ჯარის კაცი ვიყავი მეოთხე ქვეითა პოლკში, რომე-
 ლხან ოზურგეთის დაკავებამდე მეთაურობდა აქ, ემიგრაციაში გარდაცვლილი
 პაფრიოფი პოლკოვნიკი ხვიმონ წერეთელთ, რომელიც დაგვიანებით შეხვალა
 ესერმა, პოლკოვნიკ ვიქტორ ინწკირველმა. ჩემი ახელი სოფელ ბახვში იღვა
 პოლკის მუცაბი კი ნახაკირალზე, ცნობილ მწერალ - ქალის სოფო მგელაძის
 ხახლში, ხუფხის ველებს გადაყურებდა. ოჩხამურის ბრძოლისა და ბათომში
 საბავო მოლაპარაკების განახლების გამო, ოხმალებს აღრ უფლიათ წინ წამო-
 წევა. ჩვენ მოწყვეტილი ვიყავით ქვეყნიერებას, ათახნაირი ხმები დადიოდა
 ამიწომ, როდესაც შევძლებდი ნახაკირალზე მივდიოდი იმ მიზნით, რომ იქ რაიმე
 ახალი გამეგო. ბახვში ერთ დღეს ეღვის სიხწრაფით ხმა გავრცელდა: ნახაკი-
 რალში ჩვენ პოხუების გვერდით გერმანელი ჯარის კაცები დგანანთ, რამაც
 ჩვენში უშომო სიხარული გამოიჩვია და ოხმალების შეხამლებელ შემოღვევის
 ხამიშრობამაც იკლო. ავიღე ნებართვა, და წავედი ნახაკირალზე რათა ეს ხე-
 რათი ხაკუთარ თვალთ მენახა. მართლაც შორიდანვე შევამჩნიე ისინი, შემდეგ
 ხულ ახლო მივედი მათთან, ესენი იყვნენ რუხეთის ჭყვეობაში მყოფი ბავარიელი
 რებერვისტები, მათი შეიარაღება ოხმალეებს ვერ შეამინებდა, მაგრამ ჩვენ
 მანც ღრმად ვიყავით დარწმუნებული იმაში, რომ ამიერიდან ოხმალეები ამ
 ხაღვრებს ვერ გადმოლახავდენ. 1952 წელს გაფხულში განხვევებულ გიორგი
 კერხელიძესთან ერთად, ჭიგენბეში, ბავარიის აღპებში ერთ მათგანს შევხვდით
 მან ბავარიელმა მეფათ თბილად მოიგონია ეს ამბები.

ნახაკირალზე შევხვდი ღენერალ გელევანიშვილის რაზმის ერთ ნაწილს, რომელიც
 სოხუმისაკენ მიემურებოდა ხალაც ოხმალეები ცლიდან დესანტი გადაესხათ.
 ჩემი იქ ყოფნისას მდინარე ხუფხის მარჯვენა მხარე დაიკავა რუხ ესერი
 ჩვენი მომხრის იკვოვის ქართულ ბაჭალიონმა.

ჩვენ ვიცილით ზოგადათ რაში მდებარეობდა ქართულ - ოხმალთა ბათომის ხაბავო
 მოლაპარაკების სიძნელეები, რომელთა გადალახვა წარმოუდგენლად გვეჩვენებოდა
 მოუთმენლად მოველოდით მის შედეგებს, ვიცილით მათი მოთხოვნით ხადგური ნა-
 უანები მათ განკარგულებაში გადავიდა.

იღვა მაისის მზიანი იბვიათი კარგი დარები, ბახვის ნახევარი მოხახლეობა
 გახიზნულია, ერთ დღეს ჩვენს ერთეულშიდ 26 მაისის დამოუკიდებლობის გამო-
 ცხადების ცნობა მივიღეთ, ჩვენს სიხარულს აღუცებებს ხაღვარი არ ქონდა,
 მართალია ვინც ოღნავ მაშინდელ პოლიციურ ვითარებაში ჩახედული იყო, ის ამ
 მოვლენას მოელოდა, მაგრამ თუ გავითვალისწინებთ იმ დიდ წინააღმდეგობას
 რომელხან წინა წლების განმავლობაში მის აღიარებას უწევდენ, დამოუკიდე-
 ბლობის გამოცხადება ხალხისათვის მოულოდნელი იყო, და ცხადი იყო ხალხს ესა-
 ჭიროვბოდა ამ დიდ მოვლენის პოლიციურად ყოველ მხრივი ახხნა განმარტება,
 ამის ხაჭიროებას კარგათ გრძნობდა მართველი ხ. დემოკრატიული პარტია, და

გამგზავნა

მან საამისოთ ხათანალო ზომები მიიღო. მათმა ცენტრალურ კომიტეტმა, საქართველოს ყველა მხარეებში მისი გავლენიანი და პასუხისმგებელი ორგანიზაციების გურობას მოუვლინენ ანანია ხალუქვაძე, და იხილურე რამიშვილი, პირნი მართლაც ამ მიზნისათვის ყველაზე უკეთ გამოსადეგი.

ჩოხოტლორის, ხიღისთავის და ნავომარის შუა გამონახეხ ღიღი მიწინაგისათვის შეხატური აღგიღი, ხაღაც თავი მოიყარა თა ვისუფალ ზონაში მყოფ ყველა გურულმა და ჯარის კაცებმა. ანანიას მე ვიგნობლი შორი ახლოს ოზურგეთის მცხოვრებს, ახალ თაობის რიგიან და ზომიერ პოლიტიკურ მოღვაწებს, რომელსაც მისი ამხანაგები პაჭვივის ცემით იხსენიებდენ, ომის ხანაში და თუ არა წინა წლებში იხ იყო მათი ცენტრალური კომიტეტის ორგანოს ელიტორიალიცხი.

ცნობილია იმ ხანებში ქართულ პოლიტიკურ პარტიათა შორ იხ ხაღაღ და მწვავედ ეროვნულ ხაკითხის პრობლემა, მაშახაღამე ჩემთვის ხანიწერესო იყო თუ, როგორ დაახაბუთებდა იხ ეროვნულ ხაკითხში მათ მიერ ეგრე რადიკალურად შეცვლილ პოზიციას, იხ არ იყო იხეთი ორატორი, როგორც ეს ჩვენშიმამინ აღიარებული იყო. ღინჯად მოღაპარაკე, მისი არგუმენტაციის მთავარი ღებუღება იყო იხ, რომ დაღგინდა რა ამიერკავკასიის ერების არა ხლიღარობის ფაქტი, ახეთ ვითარებაში ქართველ ერს თავის ფიზიკურ გაღარჩენისათვის ხხვა გზა არ გააჩნდა გარდა ხაკუთარი დამოუკიდებლობის გამოცხადებისა.

იხიღორე რამიშვილს რუხეთის ღუმის ყოფიღ წევრს, ნაციმბირად, გურიის მოხახლეობა ღიღი ხანია იგნობდა, როგორც თავისუფლების დამცველს, იხიღორე მათ შორის ღიღი პოპულიარობით და ნღობით ხარგებლობდა მისი მიღგომა ამ ახალ მოვლენისაღმი ხაგრძნობღად განხხვავეღებოღა ხალუქვაძისხავან, იხიღორე ორატორულ ნიჭით დაჯიღღებუღი იმვეღებდა იხტორიულ, პოლიტიკურ ეკონომიური ხახიათის ხაბუთებს, მან დიპიყრო მხმენელთა გონება, და გული თავის ახალ ღებუღების დახაბუთებით, მისი ხიფყვა გაღამჭრელი იყო, ხაღხის იმელი, ხიხარული აღწროთვანება თან და თან მაფუღობდა და დახახრულს იხ ოქვა ხახაღღო ზეიმათ, პირაღად მე გამონაკლის არ წარმოვადგენდი, ახეთი ხიხარული და აღტკინება მეორედ არ მიგვრძნა 80 წლის განმავღობაში. ხაღხმა ხრულიად დაივიწყა იხ, რომ გურიის ერთი მეხამელი ოხაღობს, რომ ეჭვთ, ჩვენ ბღენიღინი ვიყავით, რომ ჩვენს ნაფვრახს, ჩვენს ოგნებას ქართველი ერი მთლიანად ეგრე უანგაროდ და თავ დაღებით ემხახურებოღა, ხაქართველოს დამოუკიდებლობა ერთ ხმაღ ხაერთო აღიარებაღ იქვა და ჩვენ ურღმერვოდ ქართველი ერის ხამხახურში დავექით ახღად აღღგინღდ ხახელმწიფოს დახაფუძნებღად იხე როგორც ყველა პარტიაები გარდა ბოღშევიკებისა, რომლებიც არ წარმოადგენდენ არავითარწადურ მაღას ქართველი ერის ყოფა ცხოვრებაში, მეღამ მჭრულად ოყვნენ განწყობიღნი ჩვენი ნორჩი რესპუბლიკის მიმართ და ებრძოღდენ მას მოხკოვის კარნახით და დავაღებით. ქართველმა ერმა მათ ზიზღით ზურგი აქცია.

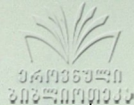
1921 წელს მოხკოვმა შემოგვისია მისი წითელი არმია და უთანახწრო ხხარე ბრძოლების შემდეგ დაგვიპყრო, მოგვისპო თავისუფლება, მოგვისპო ხახელმწიფო ვღავ დამარცხდა ღიღი ხაქმე. ეს ამბები ეღდა იხტორიის და მისი ხამხავროს კუთვნიღება.

ნიკოლოზ ურუშაძე.

მოკლედ

ხაქვეყნოდ ცნობილ პომპიდუს ცენრში ყოველთვის ხალხ მრავლობაა, ამ ცენტრის ერთ ღიდ დარბაზში, ყრილობაა ერების რომღებხაც არ აქვთ სახელმწიფო. კი, მაგრამ რაცღმ აღარ აქვთ მათ სახელმწიფო, ვინ მოხდაცა მათ სახელმწიფო სუვერენობა? ინგლისმა? ხვრანგეთმა? ამ ერთ ღროს უღიდეს კოლონიაღურ სახელმწიფოებმა, პირიქით მათი ყოფიღი კოლონიები დამოუკიდებელი სუვერენული სახელმწიფოები გახდენ, და აქვთ შესანიშნავი კუთღლ მეზობღური დამოკიდებულება ურთიერთობა ერთმანეთ შორის. იქნება ამერიკავა, ერებს თავისუფლება, სუვერენობა, რომ მოხდაცა, და სახელმწიფოება მათი გააუქმა. ამერიკავა ღღეს უღდიერები სახელმწიფოა, მან ორი ომი მოგო, ზღვა სიხხღი დღღვარა, და ერთი გოჯა მიწა რომაა არ მიუთვიხებია არ მოუღვანია არავისათვის, პირიქით, მან ათავისუფღა ერები. მამ ვნააქეს გახღავთ ჩვენი ძვეღი ნაენოში საბჭოთა რუხეთი, ფორმით ინტერნაციონაღური, შინაარსით ბოღმევიკური, რომელშიღაც ინტერნაციონალიზმი ნიღაბია წითელი იმპერიაღიზმის ექსპანსიის, და რუხიფიკაციის. საბ. რუხეთის განაზრახი ერთღა იმავე ღროს არის იღეოღგური, და სამხედრო განუხაზღვრელი ღროსა, სივრცება, და გარემოებაში, მისი შეღარება არ შეიღღება არც ერთ სხვა იმპერიაღიზმთან, რომღებიც უკვე იხტორიის უფრკულში დღიყუენ, ეს გახღავთ სრულიად ახაღირუხული იმპერიაღიზმი, მხოფღიო პღანეფური მახმღვაბით, რომელიც არ ხენოხს, არც აღამიანის არც ერის უფღებებს, სუვერენობახს, არ აქვს არც გული, არც მორაღი, მემზარავი არა აღამიანური უღმობეღობით. რუხელი იმპერიაღიზმი მოგავონებთ თუ შეიღღება აოქვას წყაღს მიწის ზეღა პირზე რომელიც ყონავს ცბიერად, ვერაგულად, მაღულად ყვეღგან, ყვეღა სიგარღიღეში, რომელხაც ერთ ღღეს ანგრევს, ღეკავს, და ანაღგურებს. ღღეს ხწორედ ამ მიზნით შეიკრიბენენ იმ ერთა წარმომადგენლები, რომღებხაც მოხდაცეს სახელმწიფო, დაჰკარგეს თავიუფღება, და ხურხთ ამ ღიდ თავისუფღლ ტრიბუნიღან ამხიღონ საბ. რუხეთის მაღული ზრახვები, და მის გაუუღლ თვალ უწვღღენღ ერთა საპყრობიღეში მაღით მოქეღულ ხაღხთა სვე-ბელი, მათი ბრძოღები, და მხწრაფებები.

ყრილობახ თავჯღომარეობღა ქაღაქ ფულუღის უნივერსიტეტის ცნობიღი პროფესორი ხაღა-მანღნ. ხაღხით გაჭღდიღ დარბაზში შემოვიღა ჩვენი ამხანავი ერღენულ საბჭოთა თავჯღომარე ვიქტორ ხომერიკი, რომელიც უმაღვე თავჯღომარემ საპაფიო ტრიბუნანზე მიიწვია, და გვერღით მოიხვა, უზომოდ გავისარე, რომ ჩვენი წარმომადგენელი ახე თბიღად, და პაფივით მიიღო თავჯღომარემ, და სხვა ერთა ღღელე-გაფღებმა, გამოუფყღები, და გეფყვით, თვალებზე სიხარუღის ცრემღები მომადგენ რაღაც უენაური ფცობა, დასიამაყე განვიცხადე, უეზად წარმოვიღგინე მემოღღიური მრავალ ფანჯღელი ჩემი ფანჯღელი ხაფება, ჩემი ოქრო ხაქართველო, რომღისთვისაც მაღით, რომ არ წაერთმიათ სახელმწიფოებრობა ეხღა აქ კი არ ვიქენებოღით ხამა-

თხოვრად, არამედ გვეყოლებოდა, ჩვენი სრულუფლებიანი წარმომადგენელთა ვიხ

უფალ ერთა ოჯახში.
ჩემდა უნებურად ახე წარმომეხაბა ეს "ქართული" კაცი ამ სახით, რომელიც იყო ერთი მთავარი ინიციატორი ჩვენი უბედურების, ჩვენი ნორჩი სახელმწიფოს დაპყრობის, რომელმაც არ იკმარა ჩვენი დაპყრობა, და ათასობით გვიწამა საუკეთესო მამულისშვილნი, და მათი უმანკო სიხსლით დაფერილი ხუნდები დაადო მთელ საქართველოს.

მოვიდა ჩვენი წარმომადგენლის ვიქტორ ხომერიკის ჯერიც, მან შესანიშნავად მოკვლედ გადუშალა დამხსნრე საზოგადოებას საქართველოს წარსული ამო-
ბოქრებული გირული ისტორია, შეეხო გიერგოვსკის ცრაქვატცხ, რომელიც დაღებულ იქნა ორ სუვერენულ სახელმწიფოს შორის.
მეფის რუხეთმა უხირცხვილოდ აღარ ხვნო ხელ შეკრულება, მიხი
ღირსად ყოფა, გახტეხა სიხყვა მოცემული, ფეხ ქვეშ გათელა მის
მიერ ხელ მოწერილი მეგობრული ცრაქვატცი, მოახდინა საქართველოს
ანექსია, და იხ რუხეთის პროვინციად გამოაცხადა
ჩვენ მეფეთა საგვარეულო, კი სამუდამოდ რუხეთს
გადაახახლა და დამოხმპო მათი ტახტცი.

1917 წლის რევოლიუციის შემდეგ უცხიად დაამხო მეფის რუხეთი
117 წლის რუხეთის ბაჟონობის შემდეგ საქართველომ კვლავ დაიბრუნა
ძალით წართმეული სუვერენობა, და ფორმირდა ახალი რუხეთი. აღნიშნა არამც თუ იგივე ნიშნები საქართველოს დამოუკიდებლობა, ად წყობილებიხა აირჩია ღემოკრა-
არამედ მახთან დახლო მეგობრული, და კომერციული ხელ შეკრულებები, რომელსაც დამოუკიდებლობა,
საქართველო პირ ნათლად ახრულებლა. ჩვენ გვაქვხ ახეთი ანდაზაო განაგრძობხ მამხხენებელი "არ გათეთრლება ყორანი რაც უნდა ხეხ ქვიშითა"-ო და მართლ-
დახ რუხეთი დარჩა იგივე ინტერნაციონალური ნილაბით, დაავადებული გაუმადლარ მტაცებლერ იმპერიალისტურ ხენით, უფრო ველური, უფრო უხეში საშიში და დაუნდობელი, რომელიც წარღვნით ემუქრება მთელმსოფლიოს.

1921 წელხ საბჭოთა რუხეთმ კვლავ გახტეხა სიხყვა მოცემული, უმიზნოდ, მუხა-
ნათურად თავხ დაგვეხხა, და ხეთი კვირის უთანახწრო გააფრებულ ბრძოლებში საქართველო დამარცხლა. წავგართვეხ სამშობლო, მოგვცახვეხ თავიხ უფლება, გავცი-
უქმეხ ნანაცრი ნორჩი სახელმწიფო, და განაწამებ ერხ სირუმის მძიმე ზოლშევიკურ-
რი ხარქველი დაადვეხ, მაგრამ ვერ გახტეხეხ ერის ურყევი ნებისყოფა, ორაცორმა მოიგონა 1924 წლის აგვისტოს ღილი ხალხური აჯანყების სიხსლიანი ბრძოლები, რომელსაც ათასობით შეეწირა საქართველოს საუკეთესო შვილნი. (მათ შორის მამა ვი-
ქტორიხ, ნოე ხომერიკი თავიხუფალ საქართველოს ცნობილი მინისტრი, რომლის და-
ხვრეტცხ ადგილი ღღემღიხ დანამღვიღებით არაა დაზუხტეხული.)

14 აპრილხ 1978 წელხ, უფროხმა მამამ მოინდომა ქართული ენის გაუქმება, როგორც სახელმწიფო ენის. მიხი რუხეთი ენით შექვლა, და ნაცვლად ქართულიხა მიხი კონხსტრუქციონიზმი შექვანა, ჯარახავით დაწრიადლა ეს პაცარა ერი, უშიპრად გაბედულად ღილი, და პაცარა ქერაში გამოვიდა და წინააღღღა მოხკოვის ამ ბოროტ გადაწყვეტილებახ. ხელხუფლებამ ცენხელი გაუხნა ამ უშიპარ ღემოხტრატცეხ, იყო ღილი

მხვერპლი, განსაკუთრებით ახალგაზრდობაში. შეშინდა ხელის უფლება, ხელი
აიღო მის გადაწყვეტილებაზე, ქართული ენა კვლავ შეიჭანეს კონსტიტუციის
როგორც სახელმწიფო ენა.

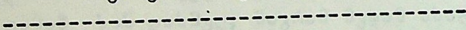
დახასრულ ორმოცემა მოუწოდა ერთა წარმომადგენლებს მოლიანობისაკენ, და დაასწავნა
ჩვენი ერთობა ააგებს იმ მსკვივე ჯიპირს, რომელსაც შეასკლება დამპყრობელთა
ყველა იერიშებში. ვიქტორის ხიფვა მქუხარე ხანგრძლივმა ფაშმა დაჰყარა.

აქვე არ შემოდინან არ აღვნიშნო ერთი სახიამუვნო ამბავი. ხომხეთის წარმომადგენელმა
ხორბონის უივერფეციხის პრფეხორმა ქალაქურ- მინახიან მა აიღო ხიფყვა-
რიგს გარეშე, და განანცხადა შემდეგი: "ღღეს მე ჰაფვივემულ ხომერიკის სახით
საჯაროდ უცხადებ მაღლობას ჩვენმეშობელ რაინდ ერს საქართველიხ, ჩემი ერის
სახელით, რომლის მამავერ თავგანწირულ გმირულ გამოსვლების წყალობით ჩვენც
ხომხებმა შევინარჩუნეთ ჩვენი მშობლიური ენა კონსტიტუციისაშიო, და ვიქტორის
მაგრად ხელი ჩამოართვა . მხურვალე ფაშში იხმოდა შეძახილები გაუმარჯხო კავკასიის
ხიის ერთა კავშირსო.

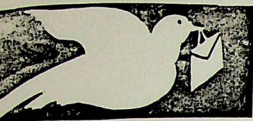
დახასრულ ყრილობამ ერთხმად მიიღო რეზოლიუცია სადაც ნათქვამია "მირს რუ-
ხეთის წითელი იმპერიალიზმი, თავისუფლება ერებს, თავისუფლება ადამიანს.

ჰარიზი 28 ნოემბერი 1983წ. დამხწრე.

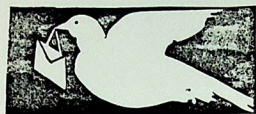
მიუნხენი ხ გადაცემიდან.

პროფესორ გიორგი შარაშ იქემ 1983 წ. 23 და 24 ოქტომბრის ყელაზე გავენიან ფრანგულ
გაზეთ "ლე მონდ"-ში გამოაქვეყნა საკმაოდ გრძელი სტატია სათაურით: "ილ-ი-ა 200 ან" (ორ-
სი წელია მას შემდეგ), რომელშიც სხარტად ჩამოყალიბებულია მთავარი ეტაპები უკანასკნელი
ორასი წლის ისტორიიდან. ავტორი მკითხველებს სთავაზობს პროფესორ უორე დიუმეზილის შეხე-
ლულებას ქართული ენისა და კულტურის თავისებურებაზე, რაც, მიუხედავად უთვალავი ხიფათები-
სა, ქართველმა ხალხმა შეძლო შეენარჩუნებია სახელმწიფოსა და ბაგარტიონების დინასტიის შენა-
რჩუნებით; ერთიც და მეორეც რუსებმა მოუსპეს და მით გადაშენების საფრთხე შეუქმნესო.
განიხილავს რა საბჭოთა რუსეთის მიერაც საქართველოსთან დადებული ხელშეკრულების უმიზეზო
დარღვევას და ქვეყნის ხელახალ დაჭრობას, გ. შარაშიძე სვამს კითხვას თუ რა მოსაზრებებით
ამართლებს დღეს საბჭოთა რეჟიმი მეფის რუსეთის მიერ საქართველოს ანექსიას, ჩამოთვლის ოფი-
ციალური პროპაგანდის მიერ აღიარებულ რუსეთის მიერ საქართველოს მიერთების პროგრესიულ-
ობის მოსაზრებებს, რომელთაც ადვილთ აბათილებს და განსაკუთრებით ირონიულია იმ თეზისის მი-
მართ, რომლის მიხედვითაც: რუსეთის მიერ საქართველოს შეერთება პროგრესული იყო საქართვე-
ლოსთვის, რადგანაც ამით ქართველ ხალხს საშუალება მიეცა მონაწილეობა მიეღო თვითმპყრობე-
ლობის წინააღმდეგ ბრძოლაშიო. მასსასადამეო, ამბობს ავტორი, საბჭოთა საქართველოს წინადადე-
ბას აძლევენ იზიუმოს მეფის რუსეთის მიერ მისი ანექსიის ორკამი წლისთავი, ისტორიის ისეთი
გაგების საფუძველზე, რომელიც ბელისწერას აღიარებს. ეს ლოქტრინა უფრო ახლთა ბოსუესთან
ვიღრე მაქსთან და, ყოველ შემთხვევაში, ჩვენ მას ვერ მივიღებთო.
გიორგი შარაშიძის სტატიის შინაარსი, დროსა და ადგილის შერჩევა უნაქლო მიგვაჩინა.

ულოცავენ

დაბადების დღეს და უსურვებენ ჯანმრთელობას და დასაბუთი მიზნების სრულ განხორციელებას.

ოვლიტე (ნამო) გოგუაძე

" მ ა რ ა დ ი ა
ერთად ერთი : შვენება! "

ჩელს ჩვიან ხაამაყო მუდამ ხაყვარელ ქალბაჭონ ნამეცხია ბერძენიშვილ გოგუაძისას 93 წელი შეუხრულა.

ქალ. ნამეცხიას ყველა ქართველი უცხოეთშიღ "ქართველი დეღის" ხახელით იგნობს რაც ნიშნავს ამ ამაგდარი, აღმშრდელი ქართველი მანდილონის თავდადების, და ღირხების ხახიყვარულთ გამახაფულებას.

დელა! ქვეყნიერებაზე არ არხებობს ამ ნაშ ამაღლვებელ მონივთულ ხანუკვარ ხიყყვისა იხე, როგორც არაა ხხვა ხითო ბაღალი, და ცოლი დეღის გუღისა.

ქართულ ადათით მახთან დელა შვილურშე ,ღრეზხა , ხაუბარში თუ მხჯელობაში ამ ღამამ ხან დახმულ, მაგრამ მუდამ ახალ გაზრდა მკვირცხლ მანდილო-

ხანშითქვენ გრმნობთ მის კლემამხიღებას, რაღაც უჩვეულო ხიგოცხლის დამკვიღრებულ გამამხნევებელ ოპტიმიზმს, რომელხაც ის თქვენ უხვალ გინერგავთ, და მახზე გაზიარებთ, რათა შეგიმხუბუქოხთ ხამშობლოს ძალით დამორებულთ ღუხჭირი ემიგრანტული ხევიღანი ცხოვრება.

შეხანიშნავო მამულიშვილო , დიდ ვაღლიღას ხწორუშორაკო მეუღლევ მრავალ ყამიერ იყოხ შენი ხიგოცლე, შენი გამონათება, და ხიყვარუღის დაუღევლობა ჩვენს მიმართ.

ხ. დ. ხაშღვარ გარეთელ ბიუროს დავაღებით

ღ. ვ.

ქრისტეფორე იმნაიშვილი

ვეხალმებთ მკვიცე უშიშარ მებრძოლ ჩვენს ამხანაგს ქრისტეფორე იმნაიშვილს რომელსაც წელს 95 წელი შეუხრულდა.

როდესაც აჯამებთ ჩვენი ამხანაგის ცხოვრების აბოზოქრებულ მოვლენებს, როცა ჩახწვდებით მის ინდივიდუალურ შენების ხვეულებს, თქვენ თვალწინ წარმოგიდგებათ შეხანიშნავი ქართველი პაწრიოცი, რომელსაც ახახიათებს მუდმივი თავგანწირული შეუპოვარი ბრძოლები მისი სამშობლოს თავისუფლებისა, და ხილიაღისათვის.

მასში განუხაზღვრელია მშობლიური მიწის ხიყვარული, მას ის ყველაზე მაღლა აყენებს, და ამიწომ ყველგან, ყოველთვის მოწინავე რიგებში იბრძვის სახელმწიფო გვარლიახთან ერთად ქვეყნის დახახავად.

1924 წლის ხალხურ აჯანყებაში ის გამოღის ერთ-ერთ მეთაურად გურიასში. მვირი დაუჯდა ხაქართველოს ეს ცდა განთავისუფლების, მვირი დაუჯდა პირაღათ მახახ, გაუნადგურეს უწამეს ოჯახი, აწამეს თვითონაც, და იძულებული გახალეს დაეწოვევინა ხანუკვარი სამშობლო.

უცხოეთშიღ ათეული წლების მძიმე ლტოლვილობამ ვერ გახტება მისი ძლიერი მორალური ძალა, ის მუღამ იმედითაა აღხახვე, და ხაზრლოობს სამშობლოს დაუღვეველ ხიყვარულით, და მისი ნათელით.

გილოცავთ მვირფახო უფროხო ამხანაგო დაბალღების ღღეს, და გიხურვებთ ჯანმრთეღობახს, კიღვე ხანგრძლივ ხიგოცხლეს, და ყვეღა შენი ოცნღების

გ ა ნ ხ ო რ ე ი ე ღ ე ბ ა ხ .

პარიღის ხ. ღ. პარტის ორგანიზახია.

" ჩვენი ღრომან " რეღაქცია .

ქართული მწერლები

უცხოეთშიღ.

ვარლო ინახარიძე.

ღვთის მადლითა, და წყალობით ქართველ ღვთოვანთა აბოპოქრებულ წანჯულ მიმივე ცხოვრებაში მანც იშვენ პოეტიკი, მწერლები, ყურნალისცები, ისტორიკოსები პროფესორები, და სხვა საპატიო პროფესიის პირები.

ამ მოკლე წერილით, დიდი გრძნობით ჩვენ გვხურს მადლობა გამოუცხადო ჩვენს სახანჯლო ამხანაგს ვარლოს, რომელიც ათეული წლების მანძილზე ღირსეულად უღვა ხათავეში მიუნხენის თავისუფალ რაიოს ქართულ ხეივანს, და ითვლებოდა მის უცვლელ მოავარ რედაქტორად. ვარლო ამ დიდ თავისუფალ ცრიზუნდიან რაიო ცვალეების საშუალებით ამგნობდა მხოფლიოს თუ რა ვერაგობა ჩაიღინა ჩვენი ქვეყნის წინაშე ჯერ მეფის და შემდეგ ბოლშევიკურმა რუხეთმა, ჩვენს თანამემამულეებს კი აგნობდა დხავლეოთის და ამერიკის პოლიციკურ, სოციალურ ეკონომიურ ვითარებას მათ ნამდვილ მიზნებს და მისწრაფებებს, ჩვენ ხალხს

ამგნობს ყველაფერს, რახან მათ დამპყრობელები უმაღავენ, და ხაბუთებოთ აბათილებს დამპყრობელთა მიერ ხაგრუის კორიანცელში შექმნილ ისტორიულ ამბევს. ვარლო რამოდენიმე თვეში პენსიაზე გაღის, ამ ხნის განმავლობაში მან ყოველ დღიურ დამქანცველ გადაცემების გარდა თავის დაუღალავი ენერგიით და ჩვენი ხაქმის სიყვარულით დახწერა და გამოსხვა მრავალი ხაინცერეხო პრომები აღვნიშნავთ მხოლოდ ზოგიერთებს: "მესამე დახის ისტორია"--"ოქროს შუაღელი"-- "მოგზაურობა ათონში - სირიაში! ლუთერი და ხაქართველო" ეხლა ხან კი ჩვენი ერის ხანამაყო შვილის დიდი მოაზროვნის, მწერლის, კრიტიკოსის ამ ყამად ხაქართველოში ხაოკუპაციო ხელის უფლებების მიერ დევნილ და აკრძალულ განხვენებულ გრიგოლ რობაქიძის პრომების ნაწყვეციები, რმელხან დართული აქვს ვარლოს ხელის მოწერით მეყვალ ხაინცერეხო, როგორც ბიოგრაფიული იხე სხვა გნობები გახვენებულზე. კრებული მოავრღება ქალბაჯონ ნინო ხალიას უაღრეხად ხაინცერეხო განმარციებითი წერილით გ. რ-ის ისტორიული არხივის დამაღონებელ, აღმაშფოთვებულ ზელის შეხახებ.

ყველა ამ ფრიად ხერიოზულ დროულ ხაჭირო პრომებისხათვის კაცურო კაცო მვირფახო ამხანაგო ვარლო, გიხურვებთ ჯანმთელობას, და შენი კალმის მეღნის არ მუშრობას, ჩვენი ქვეყნის ხაკეთილდღეოთ.

ხაქართველოს სოციალ დემოკრატიულ პარციის
ხაზღვარ გარეთელი ბ ი უ რ ი .

გიორგი წერეთელი

1983 წლის მიწურურულში ქართულ ემიგრაციამ დიდებული ნობათი მიიღო. ლექსთა კრებული გიორგი პერევისხელია " ხიყვარულის თაიგული", ჩვენდა საბედნიეროდ ქართველმა ლტოლვილებმა არა ერთი პოეტური ნიჭი ამყნო, და ახარა უცხოეთში.

ავტორი მის ლექსთა თაიგულს მოწიწებით უძღვნის, მისთვის წააჩუღებ განაწამებ ღელას, რომლის უკვდავი ხულის წინაშე თხოვლობს პატივსაცემს, და შენდობას რადგან მისთვის მჭირალ საყვარელ ღელას ვერ აღუხრულა უკანასკნელი ხერვილი " ღმერთო იხე ნუ მომკლავ, რომ ჩემი ვაჟი არ მანახვო"

მარტლამ კრებულის შესავალში თქვენ გრძნობთ პოეტის დიდ ზნობრივ ძალას და მშობლიურ ხიყვარულის ხიწმინდეს, ამ გრძნობის უჩვეულო ღრმა წვლით ის თქვენს მწვავედ გაგაცდევინებხით თქვენ საკუთარ ღელის გოდებას, რომელიც ჩვენს ნახვაზე ოცნებობდა მისი გულის უკანასკნელ ფანქვალამდე. პოეზია მადლია ნიჭთა, რომლითაც დაჯილდოებულია გ. პერევისელი, მას ჩვენ ვიცნობთ, როგორც ყურნალისცხს, პოლიტიკურ მოღვაწეს, შესანიშნავ მამულიშვილს, და აი ეხლა ჩვენ მას ვეცნობთ მისი მეზრძოლი პოეტური პუბლიცისტიკით, რომელიც მონივთულია ხალხის უკვდავ ხულის არა ჩვეულებრივი თვით გამოხატვით, გინერგავსთ მხნეობას, გაბედულებას, აზრს ჭეშმარიტს, და იმეღს შეურყეველს.

აბა არ გაგიცხადებხით მისი ლექსი "საქართველო კვლავ იღვავებს" ხალაგ პოეტის გვიკვირებხით "არც მომკვდარა და არც სძინავს" ო განა ეს არაა საქართველოს ამოხუნთვა მისი გულის ძახილი, და მისწრაფება ან და "ქართველო ვაგო იყავ ამაყი"--ხალაგ ის ჩვენ მოგვიწოდებს "ქართლის დიდების გენთოს ღამპარი" ო.

სამწუხაროდ მე ძალიან მოკლელ მისღება გ. პერევისელის ლექსთა განხილვა.

ვუხურვებ მას მუღამ ზეღაღვლას შემოქმედებაში, დაუღალავი ყოფილიყოს მისი მარჯვენა, და მისი პოეზია თავისუფალ საქართველოს ციხვიღურზე

გ ა მ მ რ წ ყ ი ნ ე ბ უ ლ ი ყ მ ს

შაბიღინას- შვილი.

ქრონოლოგიური ხაზგარეშება

საქართველოს ხელმძღვანელ ორგანიზაციებში აღზულოვნ მრავალ
ანომიურ წერილებს, 1953-წლის ნოემბერში, ახალგაზრდების მიერ
თვითფრინავის გაყვანების მცდელობასთან დაკავშირებით. წერილ-
ების შინაარსი წარმოადგენს მუქარას; იმ შემთხვევაში თუ თვით-
ფრინავის გამყვანებლებს, " მიუხედავად ხახუდის ხახია " რამეს,
მამინათვე დაიწყება, ფეროზისტული აქტები საქართველოს ყოველ მხ-
არეში.

მცდელობა თვითფრინავის გაყვანების დაემთხვა, საქართველოს
რუსეთთან შეერთების (ანექსიას, და არა შეერთებას! შენიშვნა
ჩვენი, ვ.გ.) ორახი წლის იუზილეს, რომელსაც მოხახუდების უმ-
რავლესობაზე მეტი თვლის ხამარგზენით.

თვითფრინავის გაყვანების მცდელობა არღან მადამდგომარე
ოჯახების შვილები, რომელთაც ქონდათ უფლებრივი და ეკონომიური
შესაძლებლობა ხაზდვარგარეთ დედადურათ წახვლის.

საქართველოში, ინგლისის თვითფრინავის გაყვანების მცდელო-
ბას მიიჩნევენ როგორც სიმბოლიურ აქტს, და არა ცდას ხაზტოთა ვა-
ვშირიდან გაქცევის შესახებ.

წელს, / მარტის შუა რიცხვებში, ქ. სოხუმიში დაავ-
ადი მირენ, საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის მღვდელი თე-
ლორე ჩიხლაძე, დაზადებული 1947წ., მას შრად ღებენ წარხულ
წელს, ნოემბერში თვითფრინავის გაყვანების მცდელობაში.

წელს, მარტის შუა რიცხვებში გაახამართლენ: ბაქარია და-
შქარაშვილი და ჭარიელ გვინიაშვილი, იხინი გახული წლის შემო-
დგომამდე, / დაავადი მირენ, იუზილეს ხაწინამდღეგო ფურცლების გავრ-
ცელებისათვის.

მათთან ერთად გახმაროლებულნი იქნა, მუშა გურამ გოგოლაძე,
დაზადებული 1949წელს.

ფ. გვინიშვილს და გ. გოგოლაძეს მიუხაჯენ, ოთხ-ოთხ ი
წლით ყოფნა, მკაცრი რეჟიმის ბანაკში

ზ. დაშქარაშვილს ხუთი წლით მკაცრი რეჟიმის ბანაკი და

შემდეგ, ორი წლით გადასახლებაში ყოფნა.

ყველა მათგანის პრადლეზა გათვალისწინებულია, ხაზჭოთა საქართველოს, სიხხლის სამართლის კოდექსის 71 მუხლის თანახმად რომელიც ანალოგიურია, ხაზჭოთა რუსეთის სიხხლის სამართლის კოდექსის 70 მუხლისა.

/ეს ცნობები, გამობეჭდილია, რუსული ემიგრაციის
პარიზული გაზეთიდან, " " ПУСОМЛЯ ЛМОНЕ " -
№ 2009., 1944წ. 1-0522./

" ბელი ქართლის " რედაქტორ გამომცემელ პროფესორ ვალე ხალიას , რომელიც იმყოფება პარიზშიდ მიენიჭა ს. ს. რ. მეცნიერ ეზათა აკადემიის საპაქრო ხარისხი. "კომუნისტი" 22 ოქტომბერი -- "ლივ. საქართველო" 11 ნოემბერი 1984 }

ნოემბერი-1983 წ.

საქართველოდან

არ შეიძლება წაიკითხო "მამათი" და საქართველოს წარსული ისტორიის ბედუკუდმართმა ბედმა გული არ დაგვიხროს. ჩვენ ქართველებარაღებებს შევხვები წავგვიკითხავს იმ ქვეყნის ისტორია სადაც ჩვენი მამა-პაპა საუკუნეების მანძილზე ცხოვრობდნენ. ჩვენ ვიცით თუ ბატონ-ყმობის დროს როგორ იტაცებდნენ ბავშვებს საქართველოში და როგორ ჰყიდნენ სტამბოლის ბაზრებზე. შემდეგ ზოგნი მამულეებად იქცეოდნენ და ზოგნი იტალიის გვარამულ ჯარისკაცად. და აი ჩვენმა პატივცემულმა და საყვარელმა მწერალმა რამოდენიმე პოეტური წლების მანძილზე მიძინებულნი, ისტორიის დინება კვლავ გაიღვიძა და კვლავ აღმოჩნდა რომ საქართველოს შვილები არაბულ მიწაზე საუკუნეების განმავლობაში იმასსოვრებდნენ და ინახავდნენ მამა-პაპათა ხელნაწერებს. აი ამდენი წინის მიუთქმულ ჩონჯურის სიშის ჩამოქრა ჩვენმა მწერალმა და ბრწყინვალე მწერალად, ენით გვიწერს ისრაელისა და ძველ ქართველთა ისტორიას.

11 ქვეყნის საფრანგეთის დიქტატორ ნაპოლეონთან მიმავლო-ქართველი რომ სტომი. რუსთამად მომართლს და მისი პირადი მცველი გავხდებ. მასთან ერთად შემოვიარე ბრძოლებით პიემონტი, ლონატო, მანტუა, ბრეში, და ვინ იცის რამდენ ბრძოლებში არ ვახლდის ეს დიქტატორი თავის უძლეველი სულით ისე შემოვიყარდა მისთვის თავს ვსწორიკავდი. როდესაც ნაპოლეონმა ეგვიპტეს წინააღმდეგ გაილაშქრა. ჩემი ურრები დააურკუა მამულეების სასიკვდილოთ ვანწირულმა კენქემს "გაიმიე დედა" "უი ნანა" აი მათი უკანასკნელი ამოქანბნო.

მაშინ გადავწყვიტე უფრო მეტია ჩემი ძმების სისხლისათვის. მაგრამ გულში ჩავიკალი უფროსობება და ისევ ვე მსახურე ამ სისხლიან ჯაღათს.

ჩემს სიხარულს საზღვარი არ ჰქონდა, მის უძლეველობის მითის მახვილი რომ ჩასცა ისევ ჩემმა სისხლმა და ხორცმა ბავრატონმა.

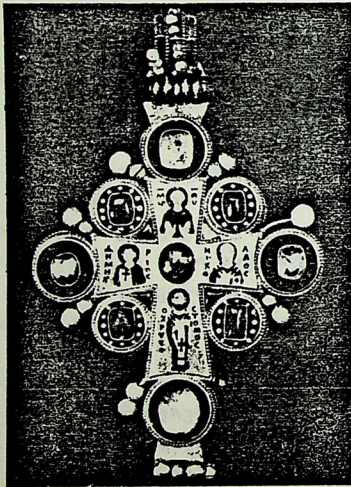
მაშინ სიხარულით მიწას ვემთხვიე და ქრისტე ღმერთს შევაწირავად მი ვართვი მსხვერპლი.

ნეტავ ეს წერილი ჩემს ახლობლებს წააკითხა - როსტომ რუსთამი".

მამულე ქ რ მ ხ მ რ უ ხ თ ა მ ი .

ამ ჩვენს თანამემამულეებზე ღმირად იწერება წერილები გამოკვეციები და ხხვა. მახ ჩვენ ვიგნობთ, როგორც ნაპოლეონის განუყრელ პირად მცველს, იმპერატორის ნდობით აღჭურვილ მეხაილუმელს, მიხთვის თავდადებულ, და უერღველს მსახურს მის შესახებ მეჭად ხაინჯურებს ცნობებს იძლევა პატივცემული გ-ნი მამია ხუხუნი "მამულე ქ რუხმამი"- მნათობი- ნომერი 3- 84 წ. არა ნაკლებ ხაინჯურ ამბავს გადმოქვეცემს რუხმამის შესახებ ქალაქ თელავის გამომავალი გაზეთი "აღი" რომელმოდან მითავებულა იხრულში ცნობილ მწერლის ეულა შალემა შვილის უაღრესად ხაინჯურებს წერილირუხმამზე. ამ პატივარა ცნობით შეიძლება დაინჯურებდნენ რუხმამის მკვლევარები, (რახაკვერლია იმ შემთხვევაში თუ მათ მიხეცემენ ხაშუალებას ამ წერილს გავცნონ.)

ხამწუხაროა, რომ პატივცემული ეულა არ ახახებებს წყაროს თუ წყაროებს ამ ცნობის დახადახტურებლად, და დახადაშუხტებლად.

სსსსსსსს

ლლლლლ

ა ვ ა კ ი ჩ ხ ე ნ კ ე ლ ი

---1874-1959---

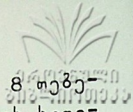
თავისუფალ საქართველოს სრულ უფლებიანი ელჩი პარიზში.

ყოველი ეპოქა წარმოშობს ღიღ პიროვნებებს, რომელთა მოღვაწეობა ხელიდან ჩვეულებრივ განზომილობას, და სრულიად სხვა ზემოვლენად წარმოჩინდება ხოლმე. ახეთ პირთა რიცხვს ეკუთვნოდა განხვეწებული. კაცი განათლებული ღიღ ბუნოვანი, ჭკვილ მოუბარი, ხიღინჯით წლებით, და ცხოვრების გამოცდილებით დამშვენებული, ღიღი პაჭროცი, რომლისთვისაც თავის ქვეყნის სიყვარული ყველაფერზე მაღლა დგას, და თავსაც ანაცვალებს მას.ის იყო რწმენით ხოციად-ღემოკრაცდი, და ღიღებული ფიგურა ჩვენ პოლიციურ მოღვაწეთა შორის რომელმაც ითამაშა უღიღეხი როლი საქართველოს ძალით წართმეულ სუვერენულ სახელმწიფოს უღებების აღდგენაში. ის ეკუთვნოდა იმ ბრწყინვალე თაობას, რომელმაც განახორციელა ღიღი იღიასხანუკვარი ოცნება, აჯადღინეს საქართველო ერთი მთლიანი განუყოფელი, და თავისთავისპაჭრონი.

ღიღი და განუხაზღვრელია ავაკი ჩხენკელის მოღვაწეობა ჯერ იქ საქართველოში და შემდეგ უცხოეთშიღ, მშობლიურმა ერმა ის გულ წრფერად შეიყვარა, როგორც ხაამაყო შვილი, და ნიშნად პაჭროვისა ეროვნულ მთავრობამ ის დანიშნა საქართველოს სრულ უფლებიანი ელჩად პარიზში. პაჭროა საქართველოს ღიღმა ელჩმა

ხულ მოკლე ხანში მოიპოვა, და ღიღმასხურა პაჭროვის ცემა ღიღლომაციურ წრეებში, და ახახელა ჩვენი ქვეყნის სახელი. ა. ჩხენკელს ყოველთვის აღჭაფეობაში მოჰყავდა ადამიანი მისი ღრმა აზროვნებით ღაკონიური მშობლიური გახაგები ეწი, და სამართლიანობით. ის იყო ღარიბთა და მაშურაღთა იმელი, გაამასხივისნებელი. მასში თავს იყრიდა მშობლიური მიწის სუნთქვა, და მისი ხალხის თავისებურება. მან ეროვნული ჩაგვრის, მეშუმის, და გლეხების გაჭირვების ხურათი ხაამკარაღზე გამოიღვანა და მთელ ერს ხიმწნევის და ბრძოლის ხული ჩაუღდა, ახალი აზრი ჩაუნერგა მათ, გაინაწიღა მათი ღარღი, ჭაწვა და გაჭვირება.

ყამთა ვითარება ვერ ამოღლის ა. ჩხენკელის სახელს საქართველოს ისტორიიდან მას ყოველთვის ექნება საპაჭრო აღღიღი, მომავალი თაობა ერთ ღღეს სიყვარულით უფრო ღრმად უფრო დაწვრიღებით, გაეცნობა მის მოღვაწეობას სწორედ

იმ უნივერსიტეტში, რომელიც მან გახსნა ეროვნული საბჭოს სახელით 8 თებერვალს 1918 წ. თბილისში, და სამირკველი ჩაუყარა ქართული კულტურის სილიაღეს.

ბედნიერი ბრძანდებით ბავონო ე ლ რ ი თქვენი სახელი ოქროს ასოებით ჩაიწერება საქართველოს მრავალ წანჯულ ოსტორიაში საბა-სულხან ორბელიანის გვერდით.

დიდი პატივის ევით, აწორიფციით, და სიყვარულით სარგებლობდა განვენე-ბულიუცხოეთში მყოფ ქართველებში, ამიწომ 11 მარცხ 1984წ. აკაკი ჩხენკელის საპატივიემულოდ მიხი 110 წლის დაბადების თავჯექართული სათვისტომის ინიციაციით პარიზის წმინდა ნინოს ეკლესიის საკრებულში ჩაწარებულ იქნა მიხი ხხოვნის დღე.

ღრმა მგრძნობიარე სიყყევი ა. ჩხენკელის მოღვაწეობაზე წარმოთქვებს სათ. თავჯლომარემ თ. ნახციდაშვილმა, ამ სახიქადულო უცხოეთში დაბადებულმა ჭაბუკმა შეხანიშნავი დახვეწილი ქართული ენით გააშუქა განსხვენებულის ცხოვრება და მოღვაწეობა, და ორმაგად გაგვახარა. (მშობლიური ენის ცოდნა სამწუხაროდ იშვიათი მოვლენაა ჩვენს ახალგაზრდობაში.)

სიყყევით გამოვიღენ ამხ. ვალიკო ჩუზინიძე, დეკანოზი ილია, მიხილ ქავთარაძე, ნიკოლოზ ურუშაძე, გიორგი წერეთელი, რომლებმაც დამხწრეთ გადაუშალეს ამ დიდი, და საამაყო მამულიშვილის უანგარო სამხახური

ხ ა მ შ ო გ ლ ო ს ა დ მ ი .

დ. ზ. სარაჯიშვილი მეულ-
ლით 1882 წ.

ქველმოქმედი პატრიოტის გახსენება

ამ წლის მ-მარტის "ლიტერატურული საქართველო"-ში, (ნომ.-11) მო-
თავებულ სტატიიდან ვგებულობთ, რომელიც ავტორი არის ზ-ნი ად.
ხიგუა, საქართველოს საბჭოთა მთავრობას მიუღია ვადაწყვეტილება,
დავით სარაჯიშვილის სახელის უკვდავსაყოფად განახორციელოს დად-
გენილებაში! მოხსენებულ იყვა ღონისძიებანი.

აკაკი წერეთელმა თავის სამგლოვიარო გამოსამშვიდობებლ ხიფ-
-ყვაშიუ უთხრა დ. სარაჯიშვილს, --"ჩვენ, რომ ვერ დაგივიწყეთ ეს
გახაკვირელი არ არჩხ, მაგრამ არ დაგივიწყებენ შენ ჩვენი ჩამომა-
ფლობა და ყოველ ეროვნული საქმის დროს, შენც, როგორც თანამოზიარე
ონებო გვერდით ეყოლები წარმოდგენილი." აკაკის ეს წინასამერც-
-ყველებანი, ჩვენი სამშობლოს ბედკრულმა მოვლენებმა, ჩვენი ერონუ-
-ლი დაქვეითებასთან ერთად დავიწყებას მისცა ათეული წლების წარ-
-მავლობაში. ცხადია ქართველმა ბოლშევიკებმა დ. სარაჯიშვილის სა-
-ხელი და მისი პატრიოტული მოღვაწეობა დაღმლის ვერახგმით ვერ შეუ-
-თავებენ საოკუპაციო ხელისუფლების პრლიციკურ ვაპრიზებს.

როლებაც საქართველოში ნამეხსენიკური მეუფება მყავანამე იმყო-
-ფებოდა, დ. სარაჯიშვილის უახლოესი ნათესავების ჩამომავლობამ თა-
-ვის გულშემაფკვივროზის განცდის დასამშვილებლათ მიმართენ თხოვნით.
თვით მყავანამეც, რომ შესამღებლობა მოინახსოვ , მათი პარიოფ წიყნა-
-პრის საზოგადო მოღვაწეთა პანთიონში გადახვენების შესახებ. ვას-
-უხი იყო მოკლე და დაკონიურნი. ჩვენ , ლენინელ ბოლშევიკებს არ გვ-
-აქვს უფლება, მრეწველ-ვაპიწადისცხ ექსპლოატორის იარლიკი ავამრ-

-ოთ, და იხილე პატრიოტული მოღვაწეობის რეკლამით.

ცხადია, როგორც ყოველთვის, დღესაც ადგაო, მივიწყებული ამჟამის გამომწვევებზე საოკუპაციო ხელისუფლების მიხარბევათა, უკან მიმავალ ზრახვების მიხრახულებათა საპრაპაგანდო მახადე^ს პრელიუზია არის. ამ შემთხვევაში, საქართველოს საზჭოთა მთავრობა გლიდობს, შემთხვევით იხარგებლოს და განახორციელოს, შეხამდებლობის პირ-
-ობებში მივიწყებული პატრიოტი- მოღვაწის მოვლენა. ის პატრიოტული საქმიანობა, ხაიდანაც არ უნდა იყოს ნაკარნახევი, ჩარხებული სინამდვილის პირობებში მიხადე^ს და მიხანადმეველი, ერთი შეუძ-
-ღებლობის გამოკვებით. ამ შეუძლებლობის შეხახე, თვით სტატის ავ-
-ორი მჭახარებით მიგვიჩიავებს.

"ჯერ კიდევ ზეური ფაქტია უნდობი და
შეუხადველი დ. ხარაჯიშვილის ზიოგრაფიდან,
რომღებც მის ხახელს ქართველი ხადხის მე-

-სიერებაში უფროაამადღებენ და დღებში შემოსახვენ."
ჩვენი ყურნაღის მიზანია, ქართველ მკითხველებს ირიოღე სიჭვით უა-
-ბოთ და შევახხენით იხეთი რამეები დ. ხარაჯიშვილის ზიოგრაფიდან,
რომღელიც ზედმიწევნით დიხსმყოფია მისი უკვდავი პიროვნებისათვის,
ყოველივე ეს, საზჭოთა სინამდვილეში, სტატის ავტორის მოქალა-
-ქობრივი უფლებების შეუთახებლობახგვიკარნახებს.

საჭიროა, რომ დღვანდელმა თაობამ და მომავადმაც იგოღეს, ეს უკვდავი ქართველი პატრიოტი რა და როგორი პოლიტიკური იღეის მა-
-ჭარებელი იყო და რა მიაჩთა ქართველი ერის მომავლის საკეთილდ-
-ღელით. საქართველოს ერთნული დემოკრატიული პარტის ფუძემდებელი
ღთ ამ საუკუნის პრველ წლებში თბიღისიხიქ ერობის ხმოხანი, ცნობილი
იურისტი, მწერადიღა მთარგმნელი გ. გვაზავაწერს თავის ბროშურაში,
"დ. ხარაჯიშვილი არ იყრ არც ღავაკი, არც მე-
-ჭეზიანი, ის იყო განათღებული კავიჭადისტი,
პირადი მეტოზარი ი. ჭავჭავაძის, ხმახვი
ყოველ არჩევნებში გამუღმეობით ამღევდა მენ-
-შევიკებს-სოფიადისჭებს და არც ჭმადავდა
ამახ, და ამყოზღა თავის ამიღეით."

საქართველო და ერენ. დემოკ. პარტიც, /
აქვე მოგვყავს "მოგონების" სტატია, რღღის ავტორია, ის პიროვნეღა,

რომლის ეროვნული პოლიტიკა და თავისუფლების მცნებლის იდეა ყველაზე

მეც საშიშროებას წარმოადგენს მოხუცებისათვის, რომელმაც ვარგაი იცის, მისი ეროვნული პოლიტიკის საქმენი დაშენილნი იკუპირებულ საქართველოში, ღვებს წარმოადგენენ ერის ხუდისკვეთების მძღვლს მო-
-მავად თავისუფალ საქართველოში.

ნ. ყორღანიას მოუთავსებია, ხუტაგია, მოგონების ხაზით, ყურნად "კოპერაციაში", 1911-წ.

1998 დავიდ ხარაგიშვილის ხაზხორავა.

წელს ღვითობას მიწვეულნი იყვნენ ხადილათ ჩვენი ხაზოგა-
-ლო მრღვაწენი, იღია ჯ ჰავჭავაძე, ნ. ცხვედაძე და ხხვანი.

ამო შორის ყყავი მეც. ღვითობა ზაახი ღვიწყურ ერთ ჩემს ხუტაგლ-
-აზე ქალაქის მნიშვნელობის შესახებ. --- ებ ათი წელიწადია ამხ

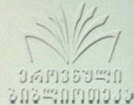
ვეუზნები ამათა, გააშვირა ხელი იღიახეკენ, მაგრამ არ ეხმით...
... ახლა ღვიწყურ შენ ერთი შენებურათ, მოუჭარჩილიამჭ.

"1900წელს " კვალში" ღილი პოლეტიკა იყო გამართული.

მაინჭერეხებლა ღვითობის აზრი. --- "ჩემი აზრი უნდა იგო-
-ღეშენა. ხოვიაღიშში ხომ ღარიბი ხაღხის- ფილ-

ობოფიანა, ჩვენი ხაღხისთანა ღარიბი ქვეყანაზე არ არს,
ის ხწორღ თქვენსკენ წამოვა, --- მოკლეთ მოხჭრა მან."

" განმათავისუფლებელ მოძრაობის ღროს ღვითობა აღ-
-ფროთვანებით მითხრა: ქართველები რევოლუციი გვარღიათ
გახთა... მაგრამ რევოლუციით ხაღხი ვერ იგხოვრებხ, ცხოვ-
-რებისათვის შრომაა ხაჭირო; შრომა ვი არ ვიციოთ და არც გვ-
-იჭლა ვიციოლეთ. ქართველს მეომრის ფრადიგია აქვს, ის რევ-
-ოლუციანში იხე მიღის, როგორც წინად მიღიოლა ომში ან ჯი-
-რითში. კულტურას ვი მუშაობა ქმნის.. ერთი წლის შემდეგ
მითხრა: მარქსისფეშმა ღვივიწყურ მოძღვრების ღელააზრი,
ეკონომია ხომ პოლიტიკის ხარმიკველია, თქვენ ვი ღამის
გალაყვეთ პოლიტიკას, ახლა ღროა ეკონომიურ ორგანიზაციას
მიაქციოთ ყურადღება."

"ყოველფეხს თვეწინ გვიყენებდა ხომხების მაგაღხის, რომელნიც თა-
-ვიანთის მხნეობით, შრომით, ყაირათით და პოლიტიკით ყველგან
გვჯობიან. ასეთი ქება ხომხებისა, ზოგჯერ გადაჭარბებული, და-
-ლიან არ მოხწონდამის მეგობარს ილიას და გამწყრალს არა ერთხელ
წამოუძახებია ცხარე კამათში: ჩაბნახვერველია, ამ ხანსში მა-
-მულიშვილობით თითქმის თავი მოაქვთო და ხომხის ქების მეფი კი
არ იხმის."

ნ. ყორღანია

სტაცია დაბეჭდილია, 1911წ. ყურნალ " კოპერაფიში", ნომ. - 2.

პარიზი, 1964-წ.

3.6.

სიწყვა თქმული ევ. გეგეტკორის მიერ, ავაკის ცხელღრის წინაშე,
ქალაქ თბილისში, ერევნის მოედანზე. სიმგლოვიარო სიწყვა იყო ნაფ-
-ქვამი, რუსულ ენაზე. ვ. ბ.

"მოქალაქენო!, ჩვენი უკვდავი ავაკი, თავის უკვდავ ლექსებში უმდეროდ
თავისუფლებას, როგორც პირივედს, ისე საზოგადოებრივს: თავისუფალი
ხალხი, თავისუფალ ქვეყანაში--აი მისი ღრძა. მისი პოეზიის მძლავრი
ხიმევი არა ნაკლებით ყდრდენ სხვა დაჩაგრულ ! ერეზისათვისაც.

ის იყო პაჭროფი, ამ სიწყვის კეთილშობილური გაგებითა და მნიშვნ-
-ელობით. მისი ერთგული მოცივების მთავარი ხარჩული: თანახწრობა
ერგობა შორის და სამართლიანი კეთილ მეზობლური თანახმობრება.

მოქალაქენო! დიხ, ავაკი არ იყო მომხრე ერის გათუღვის და დამონ-
-ებვის, და ეს კი ყოველივეზომ, ღრძაა კავკასიური ინტერნაციონალური
ღემოკრაფიისა. ავაკის გენიალურმა შემოქმედებამ, მისმა ღვთიურმა პოე-
-ზიამ, მთელ განათლებულ კანობრიოზხს უთხრა:--მისი მშობელი ერი, ქარ-
-ველი ერი უკვდავი³ქარველ ერს ჯერ კიდევ არ უთქვამს თანის სათქმელი.

მშრომელი ხალხის ხახელით, უაღრესი პაჭივისცემით, ქელს ვიხრი შე-
-ნი ცხელღრის წიწაშე და ვადიარეჲ; --შენ იყავი უკანასკნელი საუკუნის
-ერთადერთი პოეფი, რომელხაც გეკუფენის შენი ღირხების მიხედვით, მორთ-
-ულობა, ღაფნის გვირგვინით, მგზავხათ ძველი ხაბერძნეთის გმირებისაჲ!

თამარ ბერბერიძე
1908-1983

მძიმე და ხანგრძლივი ავად მყოფობის შემდეგ დაგვცოვა ყველახათვის საყვარელმა თამარმა.

მისი სამუდამოდ განშორებით თამარმა გული მოგვიკლა, ჭმუნვა მოგვიმატა, რადგან უღმრთო ბიჭვილი სიკვდილი შეუბრალებლად გვცაყვებდა საყვარელ ახლობელ უანგარო მეგობრებს.

თამარით ვამაყობლით ყველა ქართველი, რადგან ის იყო ადამიანის მოდგმის ქართველი რასის სიღამაში საუკეთესო წარმომადგენელი, შემკულიარა ჩვეულებრივი ქართული იერით, და შირალი მომხიბლევით, მაგილებდათ სიუხვით მის ხელით აშენებულ მეჭად მოხდენილამაშ სახლის კარბჭესთან ჩაფლულს ხურნელვან ვარდ ყვავილებში, რომელიც ისე უყვარდამას, თამარი იდგა ამაყად მომღიმარი, მოშავგრვიმანო, მზე ღვრული შეეყრნხლილითმით აღლვებული თქვენი სფუმრობით.

თამარი იყო მეჭად გულშემაჭკვივარი, გამჯელი, მისი თანამემამულეების უაღრესად მოყვარული, და მხახური.

დაგვცოვა თამარმაც, მაგრამ დაგვიცოვა, ის რაც ყველაზე ღილი საუნჯეა ადამიანთა ცხოვრებაში, რომლის სახელია საუკეთესო ხსოვნა, და მოგონებები.

ჩვენი ძმური გულისჭკვივლით აღსავსე სამძიმარი მის ღრმად დამწუხრებულ მეუღლეს შოთახ.

ღაუვიწყარ იქნება ძვირფასო თ ა მ ა რ ხხენება შენი.

დამწუხრებული მეგობარი.

ავად მოკლული მეგობარი.

შალვა კალანდაძე.
1903- 1983 წ.

ქართულ პოლიტიკურ ემიგრაციაში შალვას დეკარტული ღიმილი და ნაკვალავი განიცხადდა. მძიმე ავღმყოფობით შებრწყინილი, გულის ხმიური ღიმილი მამულისშვილი შალვა მუდამ, ყოველთვის, ყველგან ფიქრობდა მის საყვარელ დაჩაგრულ სამშობლოზე, რომელსაც ის თავდავიწყებით უანგაროდ ემხატურა, უკანახკნელ მიხი მიხუხუტებულ გულის ფანქვალამდე.

შალვა იყო ერთ ერთი ნათელი ჩვენს შორის, პოლიტიკურ ლიტერატურ, ისტორიულ მოვლენების, და აზრის ხილრმეში წვდომის ნიჭი ღვთისაგან ქონდა ზოძებული. მისი აუჩქარებელი, ღინჯი დაფიქრებული ვალამი, და არა ჩვეულებრივი სიფაქიბე ხელინა, და ხილრმე აზრისა, თქვენ გაქცევდით მისი ჭვალანცის ჭყვეობაში. შალვას ქონდა ზოძებული, რაინდული ჭაქციანი მეგობრული ატმოსფერის შექმნის ნიჭიერება, რითაც იზიდავდა ადამიანთა გულის ხმიერებას.

შალვამ წარჩინებით დაამთავრა მშობლიური თბილისის უნივერსიტეტი. უცხოეთში ჩაქრა ამ განათლებული ქართველის ღამპარი, და გული მოუკლა ყველა მის მეგობრებს, ამოღიანად მთელ ემიგრაციაში.

შალვას ხაფლავზე სამადრიერო სიჭყვეები წარმოთქვები: ღევანოზ ილიამ, თამაზ ნასყიდაშვილმა ხათვისტომის სახელით, მიხეილ ქავთარაძემ სქ. ნავ.ღემ. პარტიის სახელით, ღევან ფალავამ სქ. ხოვ. ღემ. პარტიის საზღვარ გარეთელ ბიუროს სახელით, და აგრეთვე ბიუროს დავალებით სამიძიარი გამოუცხადა, მოძმე ნავ. ღემ. მოკრავიულ პარტიას. სიჭყვეები წარმოთქვები აგრეთვე მიუნხენიდან საგანგებოდ ჩამოსულ ღელეგაფებმა, მიუნხენის რადიო ხადგურის სახელით, და დავალებით. რომლის ქართული რედაქციის თვალნაჩინო აქტიური თანამშრომელი იყო შალვა, პენსიაზე გახვლამდის.

საუვენო იყოს ხხენება მისი

გულ მოკლული მეგობარი.

იოსონ მამულაშვილი.
1918-1983 წელი.

ულმობელმა სიკვდილმა უდროოდ მოგვცა ახალი სიცოცხლით აღსავსე ვაჟყავი იოსონი. მისმა სიკვდილმა ყველას გული მოგვიკლა, და დღით დავამწუხრება.

იოსონი მისმა მშობლებმა ახალ ფეხ ადგმული ზიჭუნია ჩამოიყვანეს უცხოეთში, მის ხამ დახთან, და ერთ ძმასთან.

ამ დიდ ქართველ პატრიოტთა ოჯახის ამაგს, და აღათს მიეწერება ის, რომ იოსონი შეხანიშნავად ფლობდა ქართულ ენას. ამ ოჯახის ემბაში მან მიიღო ზიარება ხა-მშობლმ სიყვარულითა, რომლის ერთგული დარჩა ის ზოლომდე.

იოსონმა თავის დაუღალავი ენერგიით, დიდი ნიჭით. მიაღწია მხოფლიოში ცნობილ პარფუმერიის ელენა რუბენშვიანის ფირმის დირექტორობას ევროპული მასშტაბით დაიმსახურა დიდი ავტორიტეტი, სიყვარული, პატივის ეცმა მისი თანამშრომლების, და ყველგან ახახელა ქართველი კაცის სახელი. მასთან შეხვედრა თქვენ გვრილათ უაღრეს სიამუენებას ცვბილი ხაუბრით, თქვენ ის გიპყრობათ ქართული გამო-რჩეული სიღამაზით, მიხვრა მოხვრით, რომელიც მას ჯერ არ ნახულ შნობა, და ლაზათს მაჭებდა, რახან ერთვოდა მიხი გულის სითბო, უხვი ქართველური ხელ გაშლილობა, და სპეცავი აღამიანობა. ახეთი პირები ახარებენ, და აყვავებენ ხამშობლმ, მაგრამ მას არ დახცაღდა, ის ძალიან აღრე წავიღა ჩვენგან. და გულ ჭმენვით აგვივხო.

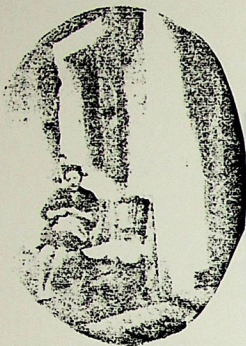
იოსონი იყო ვაშყავი, თვით სიკვდილხანგ შეხვდა თამამად, ამაყად, როლესან ის მას ეწვია.

ჩვენო კარგო, დაუვიწყარო იოსონ შენ გაღამაზებხ , შენი წარხული, შენი ხახი-ყვარულო მოგონება, შენ მარად დარჩები ჩვენს ხხოვნაში.

ჩვენი მწუხრით აღსავსე ხამძიმარი მის ღებს :ელენეს, თინახ, ივლიცეს, მის ვაყს, მეულეს , შვილიშვილს, დამასთან უფროს დახავით აღზრდილ ღიღა ნოშაძიხას და მის მეულეს გორგი ნოშაძეს.

ხაუკუნო იყოს დაუვიწყარო იოსონ ხხენება შ ე ნ ი .

ღ.

თამარ ვახელაძე თაყაიშვილისა.
1909-1984 .

თუ კი 1983 წელმა ცხარე ცრემლებით გვაფირა, არ დაგვინდო არც 84 წელმა რადგან ამა წლის დასაწყისში ხრულიაღ მოულოდნელად უღმობელმა სიკვდილმა მოგვცა, მარად დაუვიწყარი, ყველახათვის საყვარელი ჩვენი თამარი, რომელიც სამართლიანად ითვლებოდა ემიგრაციაში ქართული ოჯახის ელვარების, ზნე ჩვეულების, კულტურის ბრწყინვალე წარმომადგენლად.

ჩვენს დაუვიწყარ, საყვარელ თამარში თავი მოიყარა უხვათ, უთვლელად ყველა ძვირფასმა თვისებებმარასხვად, როგორც იქ ჩვენს სამშობლოში იხე აქ ემიგრაციაში ეთაყვანებინან: ოჯახის ქაღობას, ღელობას, ბებობას, ჭვილ მეუღლეობას ნიჭს, ნების ყოფას, უბრალოებას, და ერთად იმავე დროს ქართველიქალის უდიდეს აღმაფრთოვანებელ პაფროფიზმს, და სიამაყეს. თამარის ოჯახის ვარი მუდამ ღია იყო: ის არ იყო მდიდარი, როგორც ყველა ჩვენთაგანი, მაგრამ აბა რომელი მდიდარი შეედრებოდა თამარის განთქმულ სხუეართ მოყვარეობას, და მასპინძლობას. თამარი სთესდა აღამიანობას, სიკეთეს, და უანგარო სიყვარულს, თამარს შეხანიშნავად ესმოდა ღელა ენის უდიდესი მნიშვნელობა, და ამიტომ ის ღილი წარმატებით ამეცადინებდა, ახწავლიდა ღელა ენას, სიმღერებს უკერავდა თავის ხელით ეროვნულ ჭანხაცემებს, ღვამდა საზავშვო ქართულ პიესებს, რომელხაც ხშირად თვითონვე ხწერდა, და უნერგავდა ღელა სამშობლოს განუხაზღვრელ სიყვარულს, ჩვენს ნორჩ მოზარდ თაობას, რომელხაც აღჭავციბით უყვარდა ის, რადგან მასშიღ იხინი გრძნობდენ კეთილშობილობას, და ღელა შვილურ სიყვარულს, ამიტომაც თამარის ხამულამოდ განშორებამ ყველას გული მოგვიკლა მის კუბოს ღილი თუ პაფარა გულ ამოფსკვნილი ცხარე ცრემლით დახტირდა. მნელია თამარის პიროვნების სრული აღწერა, რადგან მისი პირადი მომხიბვლელობა იმღენად ღილი, და საოცარია, რომ გიჭირს მისი მოთავსება ჩვეულებრივ წერილის მოკლე ჩარჩოში.

მშვიდობით იშვიათო ქართველო მანღილობანო, და დაუვიწყარო მეგობარო თამარ შენს ხსოვნას ყველა გულში ღრმად ვაჭარებო ვით ძვირფას მარგალიტს,

ჩვენი გულ წრფელი, მწუხრიო აღხავსე ხამიძმარი მის მეუღლეს, და ოღლებულ შვილებს, შვილიშვილებს, რძალს და სიმეს.

მამ ნახვამღის დაუვიწყარო თამარ, ხაუკუნე იყოს ხსენება შენი.

მიშა გავრინდაშვილი
1903- 1984 წელი.

შაბათს ამა წლის 17 მარტის წერილმა, გამოგზავნილმა საფრანგეთის ერთ პაფარა დაბილან, თავზარდამცემი, საზარელი ამბავი მოგვიცანა, მის ახლობელ მეგობრებს.

სამუდამოდ დაგვცოვა შორს ჩვენგან მყოფმა დაუვიწყარმა მიშამ. ჩვენს მწუხარებას საზღვარი არა აქვს, რომელსაც აძლიერებს კიდევ ის რომ მას არ ეღირსა საზარლად გათხრილ ცივ სამარეში მის კუბის ახლო მეგობრების ცხარე ცრემლები დახვემოდა.

აღარ გვყავს ჩვენი მიშა, თავდაბალი, საყვარელი, გულშემატკივარი, უმწიკველ ბროლივით გამჭირვალე უაღრესად პატიოსანი, შეხანიშნავი მამულიშვილი, საქართველოს უბელბოთ გულ მოკლული, და დამწუხრებულ მიშა ყოველთვის, ყველას გვანიჭებდა ნამღვილ მეგობრულ ჭვობას, უნაპირო სიყვარულს, და ამიჯომ ის იყო გრემოსილი ჩვენი უანგარო სიყვარულით, და პატივის ცემით.

ჩვენო მიშა, შენი ნათელი სახე, შენი ხსოვნა სამარადისოდ წაუშლელი დარჩება შენს მეგობრებში.

ჩვენი გულწრფელი სამძიმარი მის ღრმად დამწუხრებულ მეუღლეს, და იქ მის ღის შვილს, და ახლო ნათესავებს.

საუკუნო იყოს ხხენება შენი ძვირფასო მეგობარო მიშა.

ქეთევან დადიანის ასული,
გიორგი დადიანი.

(ღილი ხიმონ წერეთლის შვილიშვილები.)

დავით ვაშაძე.
პავლე ვაშაძე.
ხიმონ ბლიაძე.
ჯაბა ხაბულისნი.

ვალეკო ჩუბინიძე.
ირაკლი ოთხმეზური.
გრიშა წერეთელი.
გიორგი წერეთელი.
არისტოვლელ გველეხიანი.
ლევან ფაღავა.

სათვისცემოს არჩევნები .

ვკირას 6 მაის 1984 წელს , მოწვეულ იქნა სათვისცემოს ხელმძღვანელმა შემდეგი დღის წესრიგით: 1- სათვისცემოს თავჯდომარის არჩევნები

2- გამგეობის არჩევნები.

3- სარევიზიო კომისიის მოხსენება.

კრების თავჯდომარეთ ერთ ხმად არჩეულ იქნა ბ-ნი ლევან ფაღვანი, რომელმაც გააგნო რა კრებას დღის წესრიგი ხიფყვა მიხეცა სათ. თავჯდომარეს ბ-ნი თამაზ ნახყიდაშვილს, რომელმაც ვრცლად გააგნო დამწრეთ გამგეობის მუშაობა , და ფინანსიური ანგარიშები.

სარევიზიო კომისიის სახელით ბ-ნი შალვა თაყაიშვილმა დაადასტურა ანგარიშების სიხწორე. კრებამ მოიწონა თავჯდომარის , და გამგეობის მუშაობა, და სთხოვა მათ დარჩენ თავიანთ აღგილებზედ , და განაგრძონ კვლავინდებურად ნაყოფიერი მუშაობა. სამწუხაროდ ქალ. ეთერი წერეთელი და ბ-ნი ჭავჭავაძე უდროობის გამო გავიღწენ გამგეობიდან.თავჯდომარემ სთხოვა კრებას დაეხახელებინათ მათი შემგვლენი პირები კრებამ ერთ ხმად დაახახელა თავჯდომარის მოადგილედ ბ-ნი სერგო ღონღუა , წევრად ქალ. ქ. დავრიშაშვილი.

კრების თავჯდომარემ დამხწრეთა თანხმობით ჩააჭვარა ღია კენჭის ყრა. სათვისცემოს თავჯდომარე , და გამგეობის წევრები ერთხმად იქნენ არჩულნი.

კრებამ სთხოვა თავჯდომარეს მიიღოს ყოველივე ზომები მოზარდი თაობისათვის ქართული ენის შეხახავლად. კრებას მდივნობდა ბ-ნი ა. ბეგიაშვილი.

დაახახრულ ბ-ნი ლევან ფაღვანამ კრების, და მისი სახელით უდრმეხი. მადლობა გამოუცხადა, როგორც ბ-ნი თამაზს იხემის გამგეობას გაწეული მუშაობისათვის, და უხურვ მათ წინ ხვლა და გამარჯვებები, დამხწრეთ კი ჭანმრთელობა და მხნეობა.

დამხწრე.

პარიზი 6 მაისი 1984წელი

ჩვენი ფონდი.

„ჩვენი - დროშა“ - ს რედექტია უღრმეს მადლობას უცხადებს, ყველას ვისი კეთილშობილობით, და მეოხებით ეურნალი განაგრძობს არსებობას:

ღუბა აბღუშელიშვილი - 1000ფ. თ. ანთაძე 100ფ. ჯაბა ხაბუღიანი 200ფ, ლ. ლომაძე 200ფ. ს. ფანჩულიძე 100ფ. ყ. ახათიანი 100ფ. პ. ვაშაძე 200ფ. ს. ბლიაძე 300ფ. მ. გაფრინდაშვილი 200ფ. ჭ. წულაძე 100ფ. გ. კვარცხავა 100ფ. ლ. დუშვილი 50ფ. დ. ქიქერიძე 50ფ. ხოშოხ ახალშენი 260ფ. მკითხველი 147ფ. ა. ფაღავა 500ფ. ლ. ფაღავა 520ფ. "ჩ. დროშა" - ს მეგობრისაგან 4404ფ. 45ს. ს. ლონდუა 200ფ. დ. ვაშაძე 200ფ. ნ. ეპანშინ-გოდამანი 134ფ. 88ს. გ. ბარამიძე 100ფ. ს. გაყონია 384ფ. გ. ნაკაშიძე 100 ლოლარი=743ფ. 26ს. კაკი რამიშვილი 10 ინგლისური გირვანქა ჩეკით= 66ფ 56ს. გ. გაბელიანი 15ლოლ. ჩუკთ =68ფ. 76ს. + 50 ლოლარი ღამაჭებით გადმოგზავნილი ს. გაყონიას მიერ ვიქტო ხომერვიკის ხელით. გორგი ყიფიანი 100ფ. შ. აბაშიძე 200ფ. შ. ბერეჟიანი 50ფ. 1983წლის შემოსავალ-გახავალ ანგარიშების შემდეგ ყურნალის ხა- ლაროში დარჩა 9935ფ. 60ს. და 50 ლოლარი.

დაწვრილებით გახავლის ხარჯები გამოქვეყნებულ იქნება შემდეგ ნომერში როდესაც ხარვეზიშვილი კომისია განიხილავს მას.

"ჩ.დ"- ის რედაქცია.

0140/244

2024

